

# DOPRINOS CIVILNOG DRUŠTVA U RAZVOJU I PRUŽANJU SOCIJALNIH USLUGA ZA DJECU I MLADE U LOKALNOJ ZAJEDNICI - PRIMJER UDRUGE CeZaM ZAPREŠIĆ

---

Devčić Majerić, Klaudia

Postgraduate specialist thesis / Završni specijalistički

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:077867>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**



Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)





Sveučilište u Zagrebu

PRAVNI FAKULTET  
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

Klaudia Devčić Majerić

**DOPRINOS CIVILNOG DRUŠTVA U  
RAZVOJU I PRUŽANJU SOCIJALNIH  
USLUGA ZA DJECU I MLADE U LOKALNOJ  
ZAJEDNICI – PRIMJER UDRUGE CeZaM  
ZAPREŠIĆ**

SPECIJALISTIČKI RAD

Zagreb, 2024. godine



Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

Studijski centar socijalnog rada

Poslijediplomski specijalistički studij

Psihosocijalni pristup u socijalnom radu

Klaudia Devčić Majerić

**DOPRINOS CIVILNOG DRUŠTVA U  
RAZVOJU I PRUŽANJU SOCIJALNIH  
USLUGA ZA DJECU I MLADE U  
LOKALNOJ ZAJEDNICI – PRIMJER  
UDRUGE CeZaM ZAPREŠIĆ**

SPECIJALISTIČKI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Marijana Kletečki Radović

Zagreb, 2024. godine



Sveučilište u Zagrebu

FACULTY OF LAW  
SOCIAL WORK STUDY CENTRE  
POSTGRADUATE SPECIALIST STUDIES –  
PSYCHOSOCIAL APPROACH IN SOCIAL WORK

Klaudia Devčić Majerić

**CONTRIBUTION OF CIVIL SOCIETY IN THE  
DEVELOPMENT AND PROVISION OF SOCIAL  
SERVICES FOR CHILDREN AND YOUTH IN  
THE LOCAL COMMUNITY – THE EXAMPLE  
OF THE ASSOCIATION CeZaM ZAPREŠIĆ**

SPECIALIST THESIS

Mentor: Associate Prof. Marijana Kletečki Radović Ph.D

Zagreb, 2024.

## **DOPRINOS CIVILNOG DRUŠTVA U RAZVOJU I PRUŽANJU SOCIJALNIH USLUGA ZA DJECU I MLADE U LOKALNOJ ZAJEDNICI – PRIMJER UDRUGE CeZaM ZAPREŠIĆ**

### **SAŽETAK:**

Cilj ovog preglednog rada je prikazati na koji način civilno društvo doprinosi u razvoju i pružanju socijalnih usluga za djecu i mlade, ali i njihovih obitelji, u lokalnoj zajednici. Udruge, kao najčešći oblik udruživanja u civilnom sektoru, djeluju na području razvoja socijalnih usluga, pa tako i u području pružanja psihosocijalne podrške djeci i mladima. Civilni sektor i udruge, kao glavni nositelji civilnog društva, odlikuju se specifičnom prilagodbom, agilnošću na izvanredne okolnosti i novonastale situacije te kao takve mogu pružiti značajan odgovor na socijalne potrebe i rješavanje određenih socijalnih problema u zajednici. U radu se kroz prikaz slučaja Udruge CeZaM Zaprešić, koja pruža psihosocijalnu podršku djeci i mladima u lokalnoj zajednici, uspoređuju, analiziraju i povezuju koncepti razvoja i djelovanja civilnog sektora. Pokazalo se da su najzastupljenije socijalne usluge u zajednici usmjerene pružanju psihosocijalne podrške djeci, mladima i obiteljima, savjetovanje, psihoterapija, programi prevencije neprihvatljivog ponašanja, grupe podrške, programi organizacije slobodnog vremena, zaštite mentalnog zdravlja, aktivnog sudjelovanja i volonterstva djece i mladih. Analiza uloge civilnog društva u području razvoja socijalnih usluga za djecu i mlade u Hrvatskoj pokazala je jake strane i resurse ovog sektora, međutim i područje značajnih izazova s kojima se susreću organizacije civilnoga društva u svome radu. Strategije razvoja organizacija civilnog društva nužno je temeljiti na ideji ravnopravnosti i suradnje između sva tri sektora. Civilni sektor ne može zamijeniti i preuzeti ulogu javnih pružatelja usluga. Civilni sektor ima veliku ulogu i u sustavnom zagovaranju promjena u osiguravanju dostupnosti socijalnih usluga tamo gdje nedostaju i povećanja kvalitete usluga, tamo gdje se one pružaju.

**Ključne riječi:** civilno društvo, socijalne usluge, psihosocijalna podrška, lokalna zajednica, djeca i mladi.

# **CONTRIBUTION OF CIVIL SOCIETY IN THE DEVELOPMENT AND PROVISION OF SOCIAL SERVICES FOR CHILDREN AND YOUTH IN THE LOCAL COMMUNITY – EXAMPLE OF THE ASSOCIATION CEZAM ZAPRESIC**

## **Summary**

The aim of this review is to show how civil society contributes to the development and provision of social services for children and youth, as well as their families, in the local community. Associations, as the most common form of association in the civil sector, operate in the field of development of social services, including in the field of providing psychosocial support to children and young people. The civil sector and associations, as the main carriers of civil society, are characterized by specific adaptation, agility to extraordinary circumstances and new situations, and as such can provide a significant response to social needs and solving certain social problems in the community. The paper compares, analyzes and connects the concepts of development and activities of the civil sector through the presentation of the case of the Association CeZaM Zaprešić, which provides psychosocial support to children and young people in the local community. It has been shown that the most represented social services in the community are aimed at providing psychosocial support to children, young people and families, counseling, psychotherapy, programs for the prevention of unacceptable behavior, support groups, programs for the organization of free time, mental health protection, active participation and volunteering of children and young people. The analysis of the role of civil society in the field of development of social services for children and youth in Croatia has shown the strengths and resources of this sector, but also the area of significant challenges that civil society organizations face in their work. It is necessary to base the development strategies of civil society organizations on the idea of equality and cooperation between all three sectors. The civil sector cannot replace and take over the role of public service providers. The civil sector also has a major role in systematically advocating for changes in ensuring the availability of social services where they are lacking and increasing the quality of services where they are provided.

**Keywords:** civil society, social services, psychosocial support, local community, children and youth.

## **Izjava o autorstvu rada**

Ovime potvrđujem da sam osobno napisala rad: **Doprinos civilnog društva u razvoju i pružanju socijalnih usluga za djecu i mlade u lokalnoj zajednici - primjer udruge CeZaM Zaprešić** i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (bilo da su u pitanju mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime: Klaudia Devčić Majerić

Datum: 27.08.2024.

## Sadržaj

<b>1. UVOD</b> .....	1
<b>2. CIVILNO DRUŠTVO I RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA U HRVATSKOJ</b> .....	2
2.1. Pojmovno određenje civilnog društva .....	2
2.2. Razvoj civilnog društva u Hrvatskoj .....	3
<b>3. SOCIJALNE USLUGE ZA DJECU I MLADE U ZAJEDNICI</b> .....	10
3.1. Socijalna prava i socijalne usluge .....	10
3.2. Model univerzalno dostupnih socijalnih usluga za djecu i mlade .....	16
<b>4. ZAJEDNICA KOJA ODGOVARA NA POTREBE DJECE I MLADIH</b> .....	19
4.1. Psihosocijalni pristup i procjena potreba djece i mladih u zajednici .....	20
<b>5. RAZVOJ I PRUŽANJE SOCIJALNIH USLUGA ZA DJECU I MLADE U LOKALNOJ ZAJEDNICI – PRIMJER UDRUGE CeZaM ZAPREŠIĆ</b> .....	24
5.1. Razvoj i aktivnosti Udruge CeZaM Zaprešić od osnivanja do danas .....	24
5.1.1. Osnivanje i ciljevi Udruge CeZaM Zaprešić .....	24
5.1.2. Strateški razvoj i smjerovi Udruge CeZaM Zaprešić .....	29
5.1.3. Aktivnosti Udruge CeZaM Zaprešić – pružanje usluga u zajednici .....	41
5.2. Suradnja s lokalnom zajednicom .....	71
<b>6. ZAKLJUČAK</b> .....	75
<b>7. LITERATURA</b> .....	79



## 1. UVOD

Civilno društvo je vrlo širok pojam, samim time civilno društvo kao i njegovu ulogu u društvu nije jednostavno definirati, a osobito dokazati doprinos u prepoznavanju potreba i pružanju socijalnih usluga u zajednici. Postoje različite definicije i koncepti civilnoga društva. Primjerice Evers (2012, u: Matančević i Bežovan, 2013) promatra koncept civilnog društva na tri načina. Prvi način je takozvani »treći sektor«, u kojem organizacije civilnog društva (OCD)<sup>1</sup> razvijaju povjerenje i osiguravaju građanski angažman. Drugi vid karakterizira civilno društvo kao medijatora u javnosti, a treći pristup civilno društvo promatra kao povijesnu izgradnju »dobrog društva«.

Civilno društvo se može definirati kao prostor u kojem pojedinci, zajednice i organizacije djeluju neovisno od državne vlasti radi promicanja nekog javnog interesa, zagovaranja ljudskih prava, demokracije i socijalne pravde (Hrvatska enciklopedija, 2013-2024).

Ubrzani razvoj civilnoga društva u Republici Hrvatskoj možemo promatrati od domovinskog rata do danas. Civilno društvo je u domovinskom ratu, a osobito nakon domovinskog rata, odigralo značajnu ulogu u identifikaciji socijalnih problema i potreba te u pružanju psihosocijalne podrške u poslijeratnoj Hrvatskoj. Bežovan (2013 u: Matančević i Bežovan, 2013) naglašava da osim što civilno društvo ima zasluge za postignuća na poljima ljudskih prava, rodne ravnopravnosti, zaštite okoliša, prava osoba sa invaliditetom te zaštite djece, ono se pojavljuje u ulozi trećeg sektora koji ukazuje na neke dodatne socijalne rizike i doprinosi zadovoljavanju potreba. Osobito je važno napomenuti da se uglavnom radilo o pokrivanju socijalnih potreba u onim područjima koja nisu dobro pokrivena javnim uslugama.

Civilni sektor i udruge kao glavni nositelji civilnog društva odlikuju se specifičnom prilagodbom, agilnošću na izvanredne okolnosti novonastale situacije te kao takve mogu pružiti značajan odgovor na socijalne potrebe i rješavanje određenih socijalnih problema u društvu.

---

<sup>1</sup> OCD – organizacije civilnog društva

Stoga ovaj završni specijalistički rad ima za svrhu prikazati stručne i znanstvene radove koji će doprinijeti uvidu u ulogu civilnog sektora kao važnog čimbenika u prepoznavanju i odgovaranju na socijalne potrebe građana u zajednici kroz organiziranje odgovarajućih usluga. Specifično cilj ovog rada je prikazati, usporediti i analizirati najznačajnije spoznaje o civilnom društvu, kao važnom dioniku u prepoznavanju socijalnih potreba i problema u zajednicama te pružanju socijalnih usluga, posebice u zajednicama u kojima nedostaju takve usluge organizirane od lokalne, regionalne ili državne uprave, s posebnim osvrtom na socijalne usluge psihosocijalne pomoći i podrške za djecu, mlade i obitelji.

## **2. CIVILNO DRUŠTVO I RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA U HRVATSKOJ**

### *2.1. Pojmovno određenje civilnog društva*

Hrvatska enciklopedija (2013-2024) civilno društvo definira kao prostor pojedinca koji se nalazi između obitelji i države, te ga karakterizira neovisnost i od obitelji i od države. Pojam civilnog društva potječe od latinskog prijevoda *societas civilis*, koji označava slobodne građane u nekoj političkoj zajednici. Moderniji pojam civilnoga društva razvijaju engleski empiristi 17. i 18. stoljeća s konceptom da vlast i vladanje nisu božanski, već proizlaze iz volje građana, kao prirodnih prava (J. Locke). Prosvjetitelj A. Ferguson civilno društvo vidi kao pristojno društvo u kojem vlada kolektivno dobro, njemački filozof Hegel kao dio *etičkog života* koji čine obitelj, civilno društvo i država. Američki teoretičar D. Bell temelje civilnog društva vidi u lokalnoj zajednici, udrugama i crkvi dok suvremena teorija karakterizira civilno društvo kao prostor koji uključuje područje obrazovanja, ekonomije, kulture, znanosti i građanskih inicijativa koji su nezavisni od države, stoga je značajno za nove ideje i poticaje kao i napredak društva (Hrvatska enciklopedija, 2013-2024). Pojam civilnog društva koristi se u 18. stoljeću odvajanjem političke vlasti od građanskog društva (Barić i Dobrić, 2012). CIVICUS u: Zrinščak i Bežovan (2007), definira civilno društvo kao prostor, odnosno *arenu*, između obitelji, države i tržišta gdje se građani mogu zajednički udružiti i promicati svoje interese. Baturina (2015), dodaje udruživanje građana s ciljem zagovaranja demokracije i ljudskih prava, zagovaranje politika i društvenih promjena te osiguravanje socijalnih usluga.

Pojam „civilno društvo“ tijekom povijesti mijenjalo je svoje značenje, ali nekako je poveznica bila socijalni život i politika (Kocka u: Bežovan i Matančević, 2017). Anheier u: Bežovan i Matančević (2017:24) civilno društvo definira kao „*skup institucija, organizacija i pojedinaca, smještenih između obitelji, države i tržišta, u kojima se građani dobrovoljno udružuju radi unapređivanja zajedničkih interesa*“. Možemo zaključiti da se radi o kompleksnom konstruktivnom odnosu odnosno fenomenu koji je često nailazio na dosta velike izazove u usporednim istraživanjima, zbog različitosti u zakonskim okvirima, definiranju koncepata, kao i metodologiji statističkim podacima (Matančević, 2012). Civilno društvo možemo promatrati kao fenomen koji utječe na razvoj društva, razvoj inovativnosti stvaranja zajedništva, a OCD-e odlikuje spajanje društva u zajedništvo (Bežovan i Matančević, 2017). Organizacije civilnog društva su socijalne jedinice koje se organiziraju radi postizanja neke javne svrhe (Block, 2001), u kojima članovi nemaju imovinska prava na razliku između prihoda i rashoda (Gassler, 1986), niti raspodjeljuju profit onima koji ih kontroliraju (Boris i Steuerle 2006), već se individue udružuju u asocijacije radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva (Wapner, 1996).

## *2.2. Razvoj civilnog društva u Hrvatskoj*

Prema Bežovan (2002) za razvoj civilnog društva u Hrvatskoj iznimno je bitan zakonski, kulturni i politički okvir. Zakonski okvir koji regulira proces osnivanja i registracije organizacija civilnog društva i aktivnosti koje organizacije civilnog društva mogu provoditi, važan je sa analizirati, osobito u zemljama koje se nalaze u procesu tranzicije u kojima je, sustav tijekom devedesetih godina 20. stoljeća bio u izgradnji Kuti (2001, u: Bežovan 2002). Politička klima je iznimno važna kako bi se civilno društvo razvijalo, odnosno politička klima bi trebala biti toliko dobra da omogućava partnerski s organizacijama civilnog društva.

Veliki utjecaj na razvoj civilnog društva u Hrvatskoj imao je domovinski rat. Za vrijeme Domovinskog rata, civilno društvo je imalo vrlo važnu ulogu pružanja solidarnosti i humanosti prognanicima i izbjeglicama uz podršku stranih donacija (Škrabalo, 2006). Međunarodni donatori potaknuli su razvoj civilnog društva za vrijeme rata podržavajući rad organizacija civilnog društva donacijama iz raznih fundacija. Za vrijeme Domovinskog rata OCD-i su imali važnu ulogu pomažući u humanitarnom radu vezano uz prognanike i

izbjeglice te zbrinjavanju ostalih građana koji su nastradali u ratom poharanoj Hrvatskoj (Bežovan, 2003).

Nakon završetka Domovinskog rata, civilno društvo u Hrvatskoj je odigralo važnu ulogu u obnovi društva, jačanju demokracije i promicanju ljudskih prava. Civilno društvo je poslijeratnoj Hrvatskoj aktivno sudjelovalo u humanitarnom radu i obnovi, demokratizaciji društva, javnom zagovaranju, aktivizmu, te međunarodnoj suradnji. Civilno društvo je imalo ključnu ulogu nakon Domovinskog rata u procesu tranzicije društva, jačanju demokracije i građanskog društva te stvaranju otvorenijeg i inkluzivnijeg društva (Bežovan, 2002).

Civilno društvo odnosno organizacije civilnog društva odigrale su značajnu ulogu u poslijeratnoj socijalnoj rekonstrukciji zajednice. Brojni autori su istraživali procese socijalne rekonstrukcije zajednice. Model olakšavanja socijalne rekonstrukcije zajednice Ajduković (2003) opisuje kroz tri paralelna i istodobna procesa: oporavak od gubitaka i izloženost nasilju, kako pojedinaca i obitelji, tako i čitave zajednice. Ostala dva procesa odnose se na izgradnju novih socijalnih normi i tolerancije u zajednici te osnaživanje različitih nositelja promjena u zajednici.

Prema Ajduković (2003) izgradnja socijalnog *tkiva zajednice* i aktiviranje zajednice na socijalnu obnovu može biti teži izazov od same izgradnje ratom razrušene zajednice. Socijalna rekonstrukcija koristi mehanizme koji doprinose normalnom socijalnom funkcioniranju zajednice. Jedan od mehanizama su psihosocijalni programi za osnaživanje pojedinca, obitelji i grupe s ciljem lakšeg oporavka od traume i gubitka. Kostarova Unakovska (2003, u: Ajduković, D. 2003) smatra da psihosocijalni programi mogu pomoći u zajednicama koje su izložene velikim gubicima jer aktiviraju ljudsko dostojanstvo, daju osjećaj kontrole nad vlastitim životima. Kroz sudjelovanje u građanskim inicijativama potiče se osjećaj pripadnosti i identifikacije s zajednicom.

Nakon Domovinskog rata razvoj civilnog društva ima slijedeći tijek. 2000.-ih godina država, započinje s promjenama u smjeru razvoja suradnje s civilnim društvom, a njegov se položaj dodatno poboljšava u procesu pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji gdje su civilne organizacije imale važnu ulogu zbog suradnje s njezinim institucijama, poznavanja

europskih programa i politika te predlaganja i provođenja projekata (Bežovan i Matančević, 2017).

Temeljem rezultata CIVICUS-ovog istraživanja prema (Bežovan i Zrinščak 2007) Indeks civilnog društva u Hrvatskoj, koje je provedeno 2004. i 2005. godine, u navedenom se raspravlja uglavnom o civilnom društvu kao relevantnom društvenom čimbeniku. Postoje četiri su važne dimenzije, civilnog društva, koji je u literaturi nazvan dijamant civilnog društva, a to su: *okolina*, *vrijednosti*, *struktura* i *utjecaj*. Bežovan i sur. (2007) s ciljem procjene stanja civilnog društva analizira upravo ove četiri dimenzije: *okolinu* u kojoj civilno društvo postoji (odnosi se na zakonodavni, politički, kulturni i ekonomski kontekst, također međusobni odnosi između civilnog društva i države te privatnog sektora), *vrijednosti* civilnog društva (zaštita okoliša, demokracija, tolerancija), *strukturu* (članovi, volonteri, infrastruktura, ljudski, financijski i organizacijski resursi) i *utjecaj* podrazumijeva aktivnosti kao što su zagovaranje, utjecaj na javne politike, osnaživanje ljudi, podmirenje socijalnih potreba. Postoje i dodatne dimenzije civilnog društva kao što su građanske participacije, humanitarne akcije, akcije u zajednici, vrijednosni okvir djelovanja i na kraju suradnja države i civilnog društva. Navedeno istraživanje ističe slabe i jake strane civilnog društva te predlaže određene društvene akcije i pravce daljnjih istraživanja. Dijamant sumira jake strane i slabosti civilnog društva te se koristi kao polazna točka za raspravu i interpretaciju o tome kakvo je civilno društvo u pojedinoj zemlji. Nedostatak je dinamička perspektiva jer se opisuje civilno društvo isključivo u jednoj vremenskoj točki (Anherier u: Bežovan, 2007).

Bežovan (2005) govori o pet problema s kojima se susreće civilno društvo, organizacije civilnog društva i vlasti nedovoljno surađuju u kreiranju i donošenju raznih zakona i politika (civilno društvo je marginalizirano), kod građana ne postoji svijest da su i oni odgovorni za rješavanje problema s kojima se susreću (građani se osjećaju obeshrabreno i pasivni su), nedovoljna suradnja sa gospodarstvom, veća zastupljenost organizacija civilnog društva u većim gradovima i transparentnost i odgovornost OCD-a prema lokalnim zajednicama i široj javnosti.

Od 2000. do 2010. godine postoji problem niskog povjerenje među organizacijama civilnog društva koji dovodi do slabe umreženosti i nedostatne suradnje koji za posljedicu

imaju smanjen razvoj samih organizacija civilnog društva. Primjetna je nedovoljno razvijena umreženost OCD na međunarodnoj razini. Veliki problem održivosti i razvoja civilnog društva je i problem financiranja organizacija civilnog društva, a sam razvoj civilnog društva ovisiti će o ulaganju u ljudske kapacitete, odnosno resurse (Bežovan i Zrinščak, 2007).

U periodu od 2010. do 2020. godine, civilno društvo u Hrvatskoj je prolazilo kroz različite izazove, ali istovremeno je bilo aktivno u promicanju javnih interesa, ljudskih prava, demokracije i održivog razvoja. Važno je spomenuti da je Hrvatska u ovom periodu ušla u Europsku uniju i postala punopravna članica 01.07.2013. godine (Wikipedia, 2024)

Ovo razdoblje je bilo plodonosno za uspostavljanje zakonodavnog okvira funkcioniranja civilnog društva i organizacija civilnog društva. U tom razdoblju doneseni su ključni zakoni i pravilnici važni za organizacije civilnog društva. To su:

1. Zakon o udrugama (Narodne novine, br. 74/14, 70/17, 98/19, 151/22)
2. Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/2014)
3. Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (Narodne novine, br. 26/15 i 37/21)
4. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga Republike Hrvatske i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, br. 04/15 i 14/20)
5. Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i registru neprofitnih organizacija (NN 031/2015)
6. Zakon o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13)
7. Uredba o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću (NN17/15)

Stvaranje zakonodavnog okvira utjecalo je na pitanja od velike važnosti za civilni sektor, a to je pitanje registriranja, djelovanja i financiranja organizacija civilnog društva, pitanje suradnje s vladom i lokalnim i regionalnim samoupravama te financiranje organizacija civilnog društva. Prvi zakon koji je donesen bio je Zakon o igrama na sreću (Narodne

novine, br. 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14, 114/22). Ovaj Zakon regulira raspodjelu prihoda od igara na sreću i nagradnih igara organizacijama civilnog društva putem javnih natječajja. Područja koja se financiraju iz igara na sreću su: sport, borba protiv svih vrsta ovisnosti, osobe s invaliditetom, socijalna i humanitarna djelatnost, kultura, tehnička kultura, izvaninstitucionalni odgoj i obrazovanje i razvoj civilnoga društva. Najznačajniji zakon za funkcioniranje organizacija civilnog društva je Zakon o udrugama koji je donesen 2014. godine. Zakon o udrugama (*Narodne novine, br. 74/14, 70/17, 98/19, 151/22*) regulira osnivanje i djelovanje udruga. Udruge su najučestaliji oblik udruživanja građana. Ovaj zakon razrađuje Ustavom zajamčeno pravo građana na slobodno i dobrovoljno udruživanje građana i pravnih osoba radi zauzimanja za ljudska prava i slobode, ekoloških, , kulturnih, nacionalnih, pronatalitetnih, prosvjetnih, socijalnih, strukovnih, zdravstvenih, humanitarnih, informacijskih, sportskih, tehničkih, znanstvenih ili drugih uvjerenja i ciljeva, a bez namjere stjecanja dobiti. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga Republike Hrvatske i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj (*Narodne novine br. 4/2015*) propisuje oblik i sadržaj registra udruga i registra stranih udruga. Pravilnik regulira zahtjeve za upis udruga u registar i za promjene u registru, sadržaj izvotka iz registra udruga i registra stranih udruga, razvrstavanje udruga, te sve ostale zahtjeve i načine sve do prestanka postojanja udruga sa svojstvom pravne osobe i prestanak djelovanja stranih udruga u Republici Hrvatskoj. Pitanje financiranja organizacija civilnog društva bilo je značajno pitanje, s naglaskom na transparentnost i održivost financiranja. Važan dokument koji regulira ovo pitanje jest Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (*Narodne novine br. 26/2015 i 37/21*). Uredbom se utvrđuju kriteriji, mjerila i postupci koje nadležna tijela državne, lokalne i regionalne uprave i samouprave, Vladini uredi i druge javne institucije moraju poštovati kada ugovaraju i financiraju programe i projekte udruga koje imaju za cilj opće dobro. Za pravilno funkcioniranje neprofitnih organizacija u financijskom i računovodstvenom smislu 2014. godine donesen je Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (*Narodne novine 121/14,114/22*). Ovim Zakonom uređuje pravni aspekt financijskog poslovanja i računovodstvenog sustava neprofitnih organizacija. Propisuje financijsko poslovanje, financijske planove i

izvještaje, poslovne knjige i knjigovodstvene isprave, primitke, izdatke, revizije i sve ostalo što se odnosi na financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija. Slijedeće godine 2015. donesen je odgovarajući Pravilnik koji regulira i propisuje oblik i sadržaj financijskih izvještaja i izjave o neaktivnosti, rokove za financijske izvještaje, sadržaj i rokove dostave izvještaja o potrošnji proračunskih sredstava kao i upis, brisanje i promjena podataka u Registru neprofitnih organizacija (Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i registru neprofitnih organizacija Narodne novine br. 31/2015). Na kraju Uredba o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću (Narodne novine br. 17/15) koja se donosi za svaku godinu, koja se direktno naslanja na Zakon o igrama na sreću, a služi za reguliranje raspodjele prihoda od igara na sreću.

U ovom periodu (2010.-2020.), kako je ranije spomenuto, Hrvatska je (2013) ušla u Europsku uniju. Baturina (2015) navodi da europeizacija civilnog društva dovodi do poboljšanja demokratske participacije i socijalne pravde, aktivnih i uključenih građana i građanskih akcija.

Važno je napomenuti da je civilno društvo bilo i ostalo ključni akter u društvenom, političkom i ekonomskom životu zemlje te je igralo važnu ulogu u promicanju demokracije, ljudskih prava i društvenih promjena.

Na kraju ovog poglavlja o razvoju civilnog društva u Republici Hrvatskoj ostaje još period od 2020. do danas (2024. godine). Period nešto duži od četiri godine, ali veoma značajan za civilno društvo i organizacije civilnoga društva. U vrlo kratkom vremenskom periodu civilno društvo se našlo suočeno sa nepredviđenim situacijama u kojima je moralo brzo reagirati i prilagoditi se „novom normalnom“. Izazovi pandemije COVID-19 i potresa koji su zahvatili centralnu Hrvatsku bili su izazovni za organizacije civilnog društva. Baturina (2023) pandemija bolesti COVID-19, s početkom u 2020. godini, stavila je vrlo velika ograničenja i značajne izazove za organizaciju društvenog i ekonomskog života. Civilno društvo se moralo prilagoditi novonastaloj situaciji dati svoj doprinos društvu u okviru pandemije. Organizacije civilnog društva usmjerene prema općoj populaciji i različitim ranjivim skupinama, prilagodile su svoj rad, koristeći volonterski rad i digitalnu tehnologiju. Vidljivo je da je civilno društvo pokazalo svoju fleksibilnost i mogućnost brze reakcije na



novonastale socijalne potrebe u „novom normalnom“ (Baturina, 2023). Provedeno kvalitativno istraživanje imalo je za cilj dobiti uvid u rad civilnog društva (jednog dijela) u okolnostima pandemije COVID-19 te dati odgovor na slijedeća dva pitanja: kako je civilno društvo reagiralo na pandemiju izazvanu virusom COVID -19 i kakva je bila prilagodba rada u istim okolnostima. Isti autor nadalje navodi da je analiza pokazala da su organizacije civilnog društva ostale dosljedne ciljanim skupinama korisnika no kako je već gore spomenuto promijenio se pristup rada, odnosno način djelovanja što ukazuje na fleksibilnost organizacija civilnog društva (najviše je primjetno da su se morale prilagoditi u korištenju tehnologije). Udruga CeZaM Zaprešić (tada Centar za mladež Zaprešić) također je bila predmetom istraživanja.

*Centar za mladež Zaprešić „Koronavirus nas je motivirao na uspostavljanje novih oblika rada s našim korisnicima. Osim pokretanja savjetodavne telefonske linije, slanja radnih listića i materijala za djecu i mlade te snimanja edukativnih videa, jedan od novih oblika rada su i video pozivi s obiteljima uključenima u naše programe. Redoviti edukativno savjetodavni posjeti obiteljima sada su se preselili na ekrane naših mobitela (Baturina 2023:144).*

### **3. SOCIJALNE USLUGE ZA DJECU I MLADE U ZAJEDNICI**

#### *3.1. Socijalna prava i socijalne usluge*

##### *Socijalna prava*

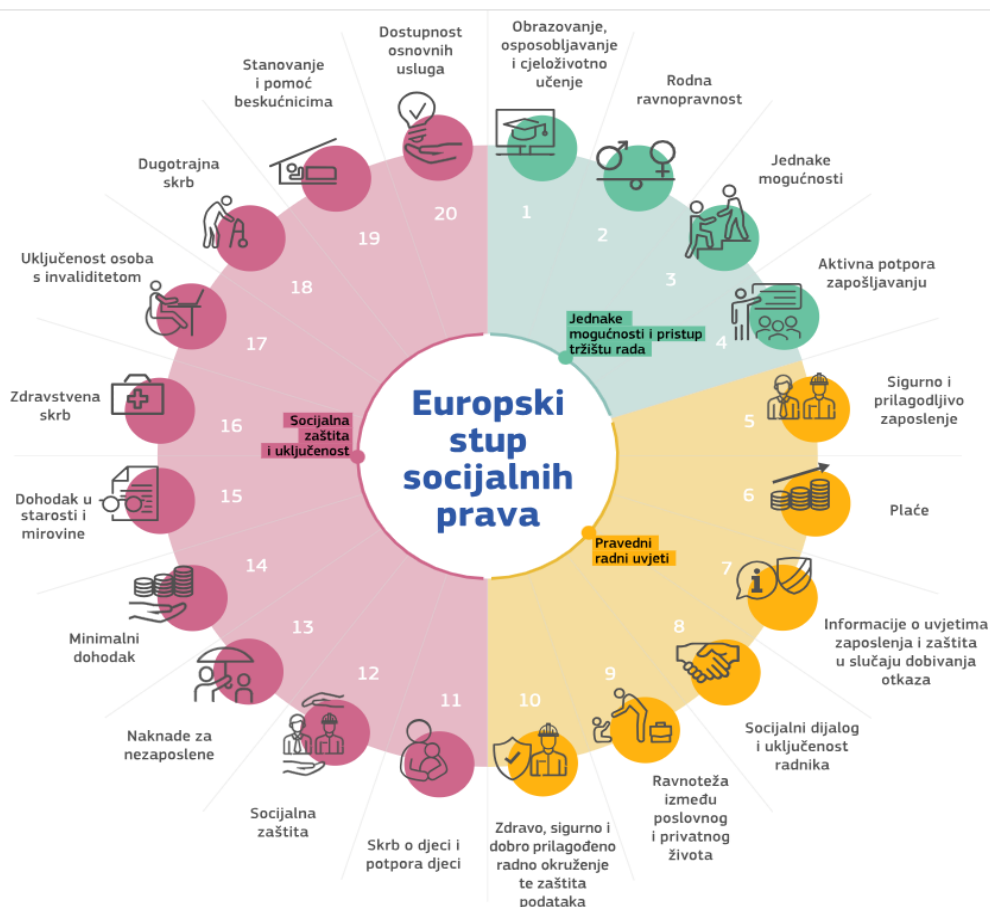
Puljiz (2004) definira socijalna prava kao zakonske odredbe kojima se zadovoljavaju socijalne potrebe građana kao i promicanje solidarnosti i socijalne kohezije. «Socijalna prava obuhvaćaju socijalnu zaštitu, stanovanje, zaposlenost, zdravstvenu zaštitu i obrazovanje» (Vijeće Europe, 2003:10 u: Puljiz, 2004). Mishra (1999) umjesto pojma «socijalna prava» uvodi termin «socijalni standardi», kojim se sugerira prilagodba različitim ekonomskim i kulturnim kontekstima. Hrvatska enciklopedija (2013-2024) socijalna prava definira kao skup normi koje reguliraju načine zadovoljavanja potreba pojedinaca i određenih skupina, kao i način intervencije države u pojedinim slučajevima kada je istim pojedincima i skupinama potrebna pomoć pri ostvarivanju temeljnih egzistencijalnih uvjeta (zapošljavanje, stanovanje, socijalnu i zdravstvenu zaštitu te obrazovanje). U međunarodnim se dokumentima socijalna prava (u širem smislu podrazumijevaju i ekonomska i kulturna prava) tretiraju uglavnom odvojeno od građanskih i političkih prava. Puljiz (2003) navodi da nakon Opće deklaracije o pravima čovjeka iz 1948. godine, Opća skupština OUN je 1951. godine odlučila da se donesu i dva međunarodna dokumenta o njezinoj primjeni, stoga su 1966. godine usvojena dva međunarodna pakta, jedan o građanskim i političkim, a drugi o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima. Vijeće Europe je 1950. godine usvojilo Konvenciju o zaštiti temeljnih ljudskih prava i sloboda, a 1961. godine, Europsku socijalnu povelju. 1996. godine, revidira se Europska socijalna povelja koja, sadrži 31 članak, odnosno veći broj socijalnih prava. Na integraciji socijalnih, građanskih i političkih prava govori se u Konvenciji o

pravima djeteta OUN iz 1989. godine i Povelji o temeljnim pravima Europske unije iz 2000. godine. Socijalna su prava veoma zahtjevna pa «...primjena socijalnih prava nameće državi pozitivne obveze, naročito u prikupljanju resursa, stvaranju socijalnih službi i osiguranju određenih davanja, tako da je pristup socijalnim pravima... u velikoj mjeri pod utjecajem onoga što se naziva 'arhitektura socijalnih prava'» (Vijeće Europe, 2003 u: Puljiz 2003).

Puljiz (2004) i drugi autori naglašavaju da su specifična obilježja socijalnih prava korisna za njihovo razumijevanje, jer za razliku od «besplatnih» građanskih i političkih prava, za ostvarenje socijalnih prava država treba raspolagati određenim materijalnim sredstvima koja će se dalje distribuirati korisnicima. Kuzelj i sur. (2021) ističu da bi se socijalna prava ostvarila potrebna su javna sredstva koja su često nedostatna što zahtjeva javnu raspravu i društveni nadzor nad javnim sredstvima. O socijalnim pravima i provedbi socijalnih politika najčešće se odlučuje kroz javnu raspravu političkih i zakonodavnih grana vlasti, a manje odlukom sudova upravo zbog nedostatka demokratskog legitimiteta.

Kada govorimo o razvoju socijalnih prava Puljiz (2004) navodi evolucijsku shemu T. H. Marshalla, koja prikazuje da u Velikoj Britaniji, u 18. stoljeću nastaju građanska prava, zatim su se u 19. stoljeću pojavljuju i politička prava, da bi se u 20. stoljeću razvila socijalna prava (Marshall, 1964). Marshallova shema nije univerzalna što znači da su u socijalističkim državama prvo bila razvijena socijalna prava, a tek nakon njih građanska i politička prava kako ih poznaju zapadne demokracije, dok u nekim drugim dijelovima svijeta, primjer područja islamske vjeroispovijesti, načela šerijatskog prava ne dozvoljavaju jednak pristup pravima muškarcima i ženama, na primjer obrazovanju ili zapošljavanju, gdje su žene u neravnopravnom položaju (Eide i Rosas, 1995). Ulaskom u Hrvatske u Europsku uniju dolazi do novog poglavlja i unaprjeđenja socijalnih prava. Europska komisija (2017, prema CERANEO) predstavlja Europski stup socijalnih prava. Socijalni stup ima za cilj ostvariti bolje životne i radne uvjete u Europskoj uniji (EU). Europski stup utvrđuje 20 ključnih načela i prava koji su podijeljeni na tri teme. Prva tema je pristup tržištu rada (jednake mogućnosti za obrazovanje, ravnopravnost spolova pristup tržištu rada), druga tema su pravedni radni uvjeti (pravedna plaća, sigurno zaposlenje, zaštita od otkaza) te na kraju socijalna zaštita (naknada u slučaju nezaposlenosti,

dostupnost osnovnih socijalnih i drugih usluga, minimalni dohodak, inkluzija osoba s invaliditetom, skrb o djeci, pomoć beskućnicima, zdravstvo i ostala socijalna skrb). Socijalni stup služi kao mjerilo praćenja socijalne politike država članica EU-a pomoću socijalnih pokazatelja. Važno je da društvo osigura pristup socijalnim pravima i uslugama svim svojim građanima, posebno onima u potrebi, kako bi se osigurala socijalna pravda i zaštita najranjivijih skupina. Socijalnim programima i socijalnim politikama država doprinosi smanjenju siromaštva, diskriminacije, socijalne isključenosti i nejednakosti kao i solidarnosti i socijalne uključenosti.



Slika 3.1. Europski stup socijalnih prava

Izvor: CERANEO, Europski stup socijalnih prava, 2017.

U Republici Hrvatskoj socijalna prava su regulirana slijedećim zakonima: Zakonom o socijalnoj skrbi (NN broj 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23), Zakonom o mirovinskom osiguranju (NN broj 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19,

84/21, 119/22), Zakonom o zapošljavanju (NN broj 55/1990), Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN broj 80/13, 137/13, 98/19, 33/23), Zakon o inkluzivnom dodatku (NN broj 156/23), Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN broj 121/17, 98/19, 84/21, 156/23 te drugim propisima. Ovim zakonima regulira se i osigurava pojedincima u socijalnim potrebama pravo na socijalnu skrb, mirovinsko i zdravstveno osiguranje, pravo na zapošljavanje i naknadu za nezaposlene, pravo na invalidninu, inkluzivni dodatak, pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu, kao i pravo na smještaj u domu za starije i nemoćne osobe, te ostale usluge smještaja po različitim osnovama.

### *Socijalne usluge*

Prema najnovijem Zakonu o socijalnoj skrbi (NN 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23) koji je stupio na snagu 01.01.2024. godine socijalne usluge definiraju se kao aktivnosti koje su namijenjene prepoznavanju, sprječavanju i rješavanju poteškoća i problema pojedinaca i obitelji s ciljem poboljšanja kvalitete života u zajednici.

Socijalne usluge nije jednostavno definirati, tako da ne postoji konsenzus u definiranju socijalnih usluga, ali važna determinanta jest da je često riječ o javnim ili privatnim uslugama koje su ciljano usmjerene na ranjive skupine građana kako bi ublažile njihove teškoće ili prepreke u svakodnevnom funkcioniranju i socijalnom uključivanju (Pinker, 2016).

Prema Opačić (2022, u: Opačić i Knezić, 2022) socijalne usluge su temelj socijalne sigurnosti, jer u najizazovnijim životnim situacijama daju podršku najranjivijim skupinama u riziku od socijalne isključenosti. Dostupne i kvalitetne socijalne usluge daju kvalitetu života građanima u rizik, odnosno u ranjivom položaju.

Žganec (2022) također smatra da su socijalne usluge najvažnije za najranjivije građane koji trebaju pomoć sustava (bilo da se radi o sustavu socijalne skrbi, zdravstva ili obrazovanja). U izvještaju koji je priredio profesor Brian Munday (2010) vezano za integrirane socijalne usluge, Puljiz (2010) razlikuje socijalne usluge kao „socijalne servise“ (u Europi se koriste za sustav socijalne službe sustav zdravstva i slično) i „osobne socijalne usluge“ (podrška pojedincima za ostvarivanje socijalnih prava).

Socijalna prava i usluge (pravo na socijalnu skrb, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, stanovanje, rad, mirovinu i druge oblike socijalne zaštite), su u Hrvatskoj dostupne svim građanima koji ispunjavaju određene zakonske uvjete i propise za ostvarivanjem nekog prava ili pomoći, a nadzor nad njihovim provođenjem provodi Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. Žganec (2022) smatra da su socijalne usluge indikator razvijenosti društva te da treba ulagati u njihov razvoj, Evers (2003) smatra da socijalne usluge obuhvaćaju osobnu interakciju pružatelja i korisnika te da su socijalne usluge od posebne važnosti za društvo u cjelini. Ostvarivanje socijalnih prava i usluga u nadležnosti je države, ali važno je spomenuti i treći sektor to jest organizacije civilnog društva koje putem svojih programa rade na socijalnoj inkluziji, borbi protiv siromaštva i promicanju ljudskih prava koja su jednaka za sve građane (Žanić i suradnici, 2023).

### *Vrste socijalnih usluga*

Zakon o socijalnoj skrbi (Narodne novine br. 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23) koji je stupio na snagu 01.01.2024. godine, člankom 71. razlikuje slijedeće vrste socijalnih usluga: prva socijalna usluga, usluga sveobuhvatne procjene i planiranja, savjetovanje, stručna procjena, psihosocijalno savjetovanje, socijalno mentorstvo, obiteljska medijacija, psihosocijalni tretman radi prevencije nasilničkog ponašanja, psihosocijalna podrška, rana razvojna podrška, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja, pomoć u kući, boravak, organizirano stanovanje i smještaj.

Trajanje i učestalost socijalnih usluga, određuje članak 72., Zakona o socijalnoj skrbi, koji navodi da se socijalne usluge mogu pružati tijekom duljeg razdoblja ili privremeno, ovisno o potrebama korisnika. Na višoj razini Europska komisija (2006) razlikuje dvije glavne kategorije socijalnih usluga:

1. obvezno i dopunsko socijalno osiguranje (životni rizici povezani sa zdravljem, odnosno bolesti, starenjem, nezaposlenošću, nesrećama na radu, mirovinom i invaliditetom)
2. ostale usluge koje se izravno pružaju osobi (usluge podrške u osobnim izazovima i krizama, usluge socijalnog uključivanja i uključivanje u tržište rada, aktivnosti

integracije osoba s dugotrajnim zdravstvenim teškoćama ili invaliditetom i usluge socijalnog stanovanja za građane u nepovoljnom položaju).

Ovu drugu kategoriju osobnih socijalnih usluga Europska socijalna mreža (ESN, 2021) dodatno dijeli na dvije potkategorije:

- Grupno pružanje socijalnih usluga s ciljem poticanja razvoja osobe te zastupanje usklađenog poslovnog i obiteljskog života članova obitelji (npr. rani i predškolski odgoj i obrazovanje, posebno za djecu iz obitelji u nepovoljnom položaju i djecu s teškoćama i dr.)
- Personalizirane socijalne usluge (zaštita temeljnih prava pojedinaca i obitelji koje su u krizama koje su prijetnja zdravlju ili/i socijalnoj i radnoj uključenosti).

Neosporna je važnost prevencije, odnosno prevladavanje teškoća koje dovode do socijalne isključenosti, kao i pomoći da se zaštiti kvaliteta života kada je korisnik suočen sa nekim socijalnim problemom ili životnim rizikom Anttonen (2017, prema Opačić i Knezić 2022). Poimanje potrebe za socijalnim uslugama može se mijenjati u skladu s razumijevanjem socijalnih problema u određenom vremenu (Ajduković, 2008).

Opačić i Knezić (2022) s obzirom na različita tumačenja u akademskoj i političkoj zajednici, socijalne usluge definiraju kao usluge koje unaprjeđuju kvalitetu života i uključuju ranjive skupine u zajednicu poštujući načela individualizacije i dobrovoljnosti (prisilne usluge kao što su mjere obiteljsko pravne zaštite i slično ne smatraju se socijalnim uslugama). Iste autorice navode da bi socijalne usluge trebale biti regulirane javnim politikama, a ne se temeljiti na neformalnoj podršci (što ne znači da se neformalna podrška u potpunosti isključuje). Tržište socijalnih usluga uključuje cijeli niz zanimanja (pružatelji usluge pomoći u kući, osobni asistenti, njegovatelji, udomitelji, pomoćnici u nastavi, socijalni mentori, prevoditelji znakovnog jezika i drugi).

Za našu temu i Hrvatsku je važno spomenuti da socijalne usluge nisu dostupne u jednakoj mjeri u svim dijelovima Hrvatske. Stoga Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike 2021. godine donosi Akcijski plan ima za cilj izjednačiti dostupnost usluga. Novi Zakon o socijalnoj skrbi trebao bi doprinijeti kvaliteti i dostupnosti socijalnih usluga. Na nivou županija u planu je izraditi nove socijalne planove na temelju kojih bi se na teret jedinica lokalne samouprave, trebao povećati broj pružatelja socijalnih usluga i

mreža socijalnih usluga na području. Plan je da će za taj dio biti izdvojena značajna sredstva iz ESF fonda za razdoblje od 2021.- 2027. Spomenuti Akcijski plan unaprjeđenja sustava socijalne skrbi, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike ima prioritet pod rednim brojem 3. Osiguravanje dostupnosti kvalitetnih usluga i primjerenih naknada, koji se bavi se upravo problemom ravnomjerne dostupnosti socijalnih usluga na području prevencije institucionalizacije, unaprjeđenjem socijalnih usluga za starije osobe i smanjenjem rizika od siromaštva i socijalne isključenosti (Akcijski plan unaprjeđenja sustava socijalne skrbi, 2021).

### *3.2. Model univerzalno dostupnih socijalnih usluga za djecu i mlade*

U svom radu Opačić i Knezić (2022:13,14) za izradu modela univerzalne dostupnosti temeljnih socijalnih usluga predlažu tipologiju socijalnih usluga koja se temelji na sljedećim kriterijima - razini institucionalizacije korisnika i primarnoj svrsi usluge. Prema autoricama kombinacijom kriterija, socijalne usluge u sustavu socijalne skrbi se mogu podijeliti na četiri osnovna tipa socijalnih usluga:

- Primarno usmjerene na stanovanje i svakodnevni život osoba koje imaju prepreke ili teškoće u samostalnom življenju ili življenju u vlastitoj obitelji (obuhvaćaju sve vrste organiziranog stanovanja, socijalnog stanovanja, organiziranog stanovanja uz podršku u zajednici, udomiteljstvo, sigurna kuća, prenoćište i prihvatilište).
- Primarno usmjerene na stvaranje poticajnog okruženja te podršku socijalizaciji i socijalnom uključivanju u zajednicu (obuhvaćaju usluge poludnevni/cjelodnevni boravaka, klubova ili centara u zajednici gdje korisnici dobivaju usluge grupnog informiranja, stjecanja znanja, vještina, stavova i vrijednosti kroz interakciju s drugim korisnicima).
- One koje se pružaju izravno korisnicima sa svrhom prevencije točno određenih rizika i/ili prevladavanja već nastalih teškoća koje narušavaju njihovu dobrobit (obuhvaćaju selektivnu i indiciranu prevenciju te sve oblike paraprofesionalne i profesionalne psihosocijalne podrške, mentorstva i tretmana – savjetovanja, terapije i rehabilitacije, s ciljem psihosocijalnog osnaživanja).



- Usluge asistencije za funkcioniranje u svakodnevnom životu i pomoć u domu korisnika pružaju se korisnicima s privremenom ili trajnom teškoćom u funkcioniranju, a primarno su usmjerene na uklanjanje prepreka kako bi osoba funkcionirala što je moguće više kao da te prepreke ili teškoće nema (obuhvaćaju asistenciju).

Prema istim autoricama razlikujemo i drugu klasifikaciju temeljenu na modelu pružanja socijalne usluge: usluge koje se pružaju u namjenskim prostorima u zajednici, usluge koje se pružaju u domu korisnika i usluge koje se pružaju posredovanjem tehnologije (tele usluge ili usluge na daljinu).

Trenutno stanje danas u Republici Hrvatskoj po pitanju dostupnosti socijalnih usluga je neujednačenost u dostupnosti istih. Prema Opačić i Knezić (2022) socijalne usluge su dostupnije u urbanim i razvijenijim gradovima, a manje dostupne u ruralnim sredinama, manjim općinama i gradovima. Problem je da se socijalne usluge ne razvijaju sustavno, nema dovoljno međuresorne suradnje, povezanosti na svim razinama (lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj) i koordinacije pružatelja socijalnih usluga.

Pogled u budućnost u idealnu perspektivu gdje bi sve socijalne usluge bile univerzalno dostupne, za djecu i mlade, kojima su one potrebne, podijeljene su u tri velike skupine usluga: preventivne usluge za opću populaciju mladih, usluge za mlade s PUP-om i usluge za mlade u koji se nalaze u sustavu skrbi (Opačić i Knezić, 2022). Iste autorice na sljedeći način distribuiraju usluge koje bi trebale biti univerzalno dostupne za mlade:

Opće preventivne usluge za mlade (info centri za mlade, preventivni i psihoedukativni programi za mlade, podrške mladima s PUP-om programe). Za ovaj skup usluga primarni kriterij bio prevalencija internaliziranih i eksternaliziranih problema 10 do 15 % (Novak i Bašić, 2008).

Socijalne usluge u zajednici za mlade s problemima u ponašanju (grupna i vršnjačka podrška mladima s PUP-om, mentorstvo mladima s problemima u ponašanju, cjelodnevni ili poludnevni boravak za djecu i mlade s PUP-om, individualni socijalno-pedagoški rad s mladima s PUP-om, multidisciplinarna psihosocijalna podrška za mlade s poremećajem u ponašanju). Kao kriterij je uzet trenutačni broj mladih s izrečenim mjerama iz sustava

socijalne skrbi. Usluge smještaja i skrbi izvan obitelji za mlade u riziku (Opačić i Knezić, 2022) dijele na slijedeći način:

- Specijalizirano udomiteljstvo za djecu s PUP-om
- Organizirano stanovanje za mlade osobe u alternativnoj skrbi
- Organizirano stanovanje za mlade osobe s invaliditetom
- Krizno stambeno zbrinjavanje mladih (izlazak iz ustanove, gubitak posla, katastrofe)
- Organizirano stanovanje za mlade u alternativnoj skrbi (18+ godina)
- Mentorstvo mladima iz alternativne skrbi

Za pružanje socijalnih usluga potrebno je uskladiti podsustave: za regulaciju, financiranje, koordinaciju, planiranje i praćenje, važno je da država u svojoj nadležnosti ima regulaciju i financiranje što bi omogućilo univerzalnu dostupnost socijalnih usluga (Martinelli u: Opačić i Knezić, 2022).

Prema provedenom istraživanju istih autorica da bi se implementirao model *univerzalno dostupnih socijalnih usluga* u Hrvatskoj potrebno je zadovoljiti nekoliko kriterija, odnosno pretpostavki:

- Potrebno je sustavno procijeniti resurse koji su dostupni na lokalnoj i regionalnoj razini (stručnjaci, infrastruktura, financijska sredstva).
- Unaprijediti kompetencije i kapacitete pomagača koji sudjeluju u pružanju socijalnih usluga ( prvenstveno profesionalnih, ali i drugih koji nisu profesionalci, ali sudjeluju u pružanju usluga).
- Prioritet dati stručnom dijelu posla, a smanjiti administrativna opterećenja, dajući stručnjacima mogućnost više neposrednog profesionalnog rada s korisnicima u pružanju socijalnih usluga.
- Unaprijediti međusektorsku suradnju na svim razinama (nacionalna, regionalna i lokalna).

Govoreći o međusektorskoj suradnji uvodi se pitanje trećeg sektora, odnosno civilnog društva i organizacija civilnog društva kao pružatelja socijalnih usluga, Žanić i suradnici (2023), proveli su opsežno istraživanje o socijalnim uslugama i civilnom društvu kao

pružatelju istih, koje je pokazalo je razvijenost, odnosno nerazvijenost pojedinih županija doprinosi većim socijalnim rizicima i manjoj kvaliteti života građana tih županija. Na nivou Republike Hrvatske nije ujednačena, dostupnost socijalnih usluga, a taj problem se pokušava riješiti socijalnim programima i aktivnostima organizacija civilnog društva (Žanić i suradnici, 2023).

#### **4. ZAJEDNICA KOJA ODGOVARA NA POTREBE DJECE I MLADIH**

Država, regionalne i lokalne zajednice često ne mogu odgovoriti na sve psihosocijalne probleme i potrebe djece i mladih. Osobito je teško i izazovno vrijeme pandemije COVID-19 i potresom zahvaćenih područja središnje Hrvatske. Potreba za psihosocijalnom podrškom djece i mladih u novim uvjetima povećavala se eksponencijalno. Upravo u tom periodu civilno društvo i organizacije civilnog društva kao najčešći oblik udruživanja odigrale su vrlo značajnu ulogu u pružanju pravovremene podrške. Upravo udruge su se pokazale kao aktivne i agilne u situacijama kada je trebalo brzo odgovoriti na povećanu potrebu za psihosocijalnom podrškom. Baturina (2023) navodi da kriza dovela do povećanog korištenja tehnologije te da je prilagodba rada bila u civilnom društvu ali i na svim drugim razinama. Također smatra da je pandemija COVID-19 „*ubrerala društvene i tehnološke inovacije, što je imalo koristi za rad organizacija civilnog društva kao i za usluge koje pružaju*“ (Baturina, 2023:147).

Organizacije civilnog društva umrežene sa partnerima i dionicima u lokalnoj zajednici daju svoj doprinos i podršku kroz razne programe i projekte usmjerene na različite korisnike, pružajući socijalne i druge usluge koje se sustavno ne mogu ostvariti u realnom roku. Danas u civilnom društvu radi iznimno veliki broj stručnjaka psihosocijalnog rada, jer je takav rad stručnjaka iznimno tražen, odnosno potražnja je osobito narasla nakon 2020. godine. Od stručnjaka u civilnom sektoru se očekuje širok spektar znanja i vještina, stručnih, organizacijskih i digitalnih vještina, a osim toga potrebno je surađivati s dionicima u lokalnoj zajednici koji u svom fokusu imaju djecu i mlade.

Prema Gambone i Smith (2000) kod inicijative za pozitivan razvoj u zajednici važno je da omogući djeci i mladima da se razviju toliko da u budućnosti doprinose zajednici, razvijajući socijalne i obiteljske odnose i ekonomsku samostalnost. Cilj je pružiti djeci i

mladima podršku da se pozitivno razvijaju, da budu produktivni članovi društava i snalažljivi u neminovnim promjenama društva kao takvog. Isti autori smatraju da treba jačati odrasle kako bi mogli pružiti adekvatnu podršku djeci i mladima kao i napraviti reformu institucija koje u svom fokusu imaju djecu i mlade te ulagati u politiku i ostale resurse koji imaju za cilj razvoj djece i mladih.

Prema Sampson (2001), postoje tri temeljna mehanizma u zajednici, ključna za pozitivan razvoj i ponašanje djece i mladih, a to su: pravila zajednice odnosno pozitivna očekivanja u smislu jasnih normi koji usmjeravaju ponašanje djece i mladih, zatim resursi u zajednici u smislu jake interpersonalne mreže i međusobnog povjerenja te na kraju osiguravanja određenih potrebnih resursa u zajednici (na primjer prostori za okupljanje i slično). Ukoliko bi ovi preduvjeti bili ispunjeni moguće je očekivati pozitivan razvoj i pozitivno ponašanje djece i mladih.

Ferić i Kranželić (2001) navode da iz perspektive zaštitnih čimbenika “zdrave zajednice” imaju sigurnost, pristup uslugama, zajedništvo vrijednosti i mogućnosti za rast i razvoj, povezanost članova zajednice, psihološku sigurnost i balans u homogenosti (u izbjegavanju konflikta) i heterogenosti (u poštivanju različitosti).

#### *4.1. Psihosocijalni pristup i procjena potreba djece i mladih u zajednici*

Pojam psihosocijalne perspektive spominje Marry Richmond 1917. godine, no pojam psihosocijalni ulazi u socijalni rad, kao pojam specifičnog pristupa u socijalnom radu 1970-ih godina. Socijalni rad je u svojoj suštini psihosocijalni rad, što znači da je u socijalnom radu nužna psihosocijalna perspektiva. Psihosocijalni pristup (Woods i Hollis, 2000) je usmjeren na unapređenje interpersonalnih odnosa i životne situacije, odnosno okruženja, dakle pristup u kojem se stavlja naglasak na unutarnje psihološke procese, ali i na vanjske socijalne i fizičke uvjete. Odnosno jedni međusobno utječu jedni na druge. Svaka osoba obuhvaća psihološke komponente i socijalni svijet koji ga okružuje, psihosocijalno je područje ljudskog iskustva stvoreno u suodnosu pojedinca i njegovog okruženja (Howe, 2002). Švedski stručnjaci Bernler i Johnsson (1993) smatraju da se pojedinac se mora

promatrati u svojoj okolini, odnosno kontekstu, što znači da je važna veza čovjeka i njegove okoline.

### *Psihosocijalni rad u Hrvatskoj*

Pojam psihosocijalnog rada, odnosno pristupa se u Hrvatskoj počeo koristiti 1990. godine u kontekstu rata i rada sa ratnim stradalnicima.

Definiranje pojma psihosocijalnog rada prema Žganec (1995) naglasak je na klijentu u njegovom socijalnom okruženju te na radu na socijalnim odnosima bitnim za njegovu dobrobit i njegov osobni razvoj.

Psihosocijalnu pomoć kao »*proces psihičkog i socijalnog osnaživanja pojedinca i njegove obitelji i socijalnog okruženja kako bi u sebi i u svojoj neposrednoj okolini pronašao ili stekao snage i načine za uspješno suočavanje sa stresom i prevladavanjem krize, postupnu izgradnju normalnog, psihički zdravog i punovrijednog načina života*« definira (Ajduković, 1995).

Kasnije u Hrvatskoj, pogotovo kada se radi o djeci i mladima sa problemima u ponašanju uvodi se i treća perspektiva pored psihosocijalnog okvira, prema Koller-Trbović, i sur. (1997) područje procjene potreba djece i mladih s problemima u ponašanju i njihovih obitelji možemo promatrati iz teorijskog biopsihosocijalnog okvira.

Psihosocijalne potrebe djece i mladih su osnovne potrebe za emocionalnom podrškom, socijalnom pripadnosti i razvojem vlastitog identiteta. Ove potrebe su ključne za zdrav psihološki razvoj i dobrobit djece i mladih. Prema Maslowu ljudske su hijerarhijski poredane zato što zadovoljenju više potrebe treba prethoditi zadovoljenje niže potrebe. Hijerarhija potreba se uglavnom prikazuje kao piramida kojoj su na dnu egzistencijalne (fiziološke) potrebe, potrebe za životnom sigurnosti, a iznad njih se nalazi skup psiholoških potreba kao što su potrebe za uvažavanjem i pripadanjem (Vidović i sur., 2003).

### *Procjena potreba djece i mladih u Zaprešiću*

Istraživanje o potrebama djece i mladih u Zaprešiću 2018. godine provedeno je od strane Udruge Korak po korak i istraživačkog tima Edukacijsko rehabilitacijskog fakulteta (Ferić

i suradnici 2018). Cilj istraživanja je bio ispitati zaštitne i rizične čimbenike za razvoj problema u ponašanju kod mladih kao i prisutnost internaliziranih problema te problema u ponašanju, delinkvencije, pijenja alkoholnih pića, kockanja te zlouporabe psihoaktivnih tvari. Iste autorice smatraju da je za planiranje prevencije u zajednici vrlo važno napraviti istraživanje o potrebama djece i mladih. Prevencija treba biti utemeljena na realnim potrebama i u skladu s novim teorijskim okvirom i istraživanjima, važno je da uključi donositelje odluka i dionike koji su ključni u zajednicama s ciljem donošenja odluka o preventivnim programima i aktivnostima za djecu i mlade.

Procjena potreba djece i mladih u svrhu prevencije PUP-a, uključuje praćenje rizičnih i zaštitnih čimbenika za razvoj problema u ponašanju. Upitnik za učenike zaprešićkih osnovnih i srednje škole primijenjen je u razdoblju od veljače do travnja 2018. godine. Upitnik je u gradu Zaprešiću ispunilo **320 učenika** (iz osnovnih škola 142 učenika 6. i 8. razreda dok je 178 učenika 2. i 4. razreda srednje škole).

### *Rizični i zaštitni čimbenici za razvoj problema u ponašanju*

Analizom su dobiveni sljedeći rezultati rizičnih i zaštitnih čimbenika za razvoj PUP-a na području zajednice, obitelji, škole i vršnjaka/individua (Ferić i sur. 2018). Istraživanje je pokazalo da srednjoškolci imaju veću zatupljenost rizičnih čimbenika u odnosu na učenike osnovne škole.

Kod učenika osnovne škole istraživanje je pokazalo da su visoko rizični čimbenici slaba privrženost školi (68,3%), percepcija korištenja sredstava ovisnosti kod vršnjaka (36,6%) dok je niža percepcija rizika u slučaju konzumiranja sredstava ovisnosti (22,7%) te neorganiziranost zajednice (22,1%). Nižu zastupljenost kod osnovnoškolaca imaju rizični čimbenici: konflikti u obitelji (14,2%), niska privrženost zajednici (12,7%) te laka dostupnost oružja (5,7%). Najmanje zastupljeni rizični čimbenici kod istih ispitanika su neadekvatni stavovi roditelja prema sredstvima ovisnosti (0,7%) te delinkventno ponašanje vršnjaka (0%).

Najzastupljeniji rizični čimbenici kod srednjoškolaca nalaze se u domenama škole, vršnjaka ali i zajednice čije norme mogu imati vrlo snažan utjecaj na ponašanje srednjoškolaca. Najzastupljeniji rizični čimbenici kod srednjoškolaca percepcija korištenja

sredstava ovisnosti kod vršnjaka (95,8%), slaba privrženost školi (91,6%), percepcija dostupnosti sredstava ovisnosti u zajednici (86,4%) te zakonske norme pogodne za konzumiranje sredstava ovisnosti (57,1%). Nešto nižu, ali i dalje značajnu zastupljenost imaju pozitivni stavovi prema korištenju sredstava ovisnosti (54,5%), povijest antisocijalnog ponašanja u obitelji (53,9%), niska percepcija rizika u slučaju konzumacije sredstava ovisnosti (41,6%) te nagrade vršnjaka za asocijalna ponašanja (28,8%), a najmanje zastupljeni rizični čimbenici kod srednjoškolaca u Zaprešiću su: delinkventno ponašanje vršnjaka (3,4%) prema istraživanju provedenom na području grada Zaprešića (Ferić i sur. 2018).

## **5. RAZVOJ I PRUŽANJE SOCIJALNIH USLUGA ZA DJECU I MLADE U LOKALNOJ ZAJEDNICI – PRIMJER UDRUGE CeZaM ZAPREŠIĆ**

### *5.1. Razvoj i aktivnosti Udruge CeZaM Zaprešić od osnivanja do danas*

#### 5.1.1. Osnivanje i ciljevi Udruge CeZaM Zaprešić

Inicijativu za osnivanje Centra za mladež Zaprešić potaknulo je tadašnje Gradsko poglavarstvo grada Zaprešića na temelju izvješća o povećanom kriminalitetu maloljetnika Policijske uprave zagrebačke na području Zagrebačke županije. Vodeći po pojavnosti kriminaliteta maloljetnika, bio je upravo Zaprešić i okolica. Potaknuti negativnim statistikama Gradsko vijeće grada Zaprešića pokreće inicijativu za osnivanje specifične organizacije koja kao takva do tada nije postojala u Republici Hrvatskoj. Ideja osnivanja organizacije, ustanove ili udruge, koja bi u svom fokusu imala djecu i mlade, za svoj cilj prevenciju neprihvatljivog ponašanja djece i mladih, a kao metodu preventivne aktivnosti koje bi provodila kroz projekte i programe za djecu i mlade uključujući i roditelje. Zanimljivost oko osnivanja je upravo je da lokalna zajednica i njeni dionici kao takvi imaju volje i kapaciteta da udruženim snagama učine korak prema strukturiranoj i stručnoj prevenciji neprihvatljivog ponašanja.

Iako je bilo prijedloga da se Centar za mladež Zaprešić osnuje kao ustanova, kojoj je osnivač Grad Zaprešić, na kraju je osnovana kao organizacija civilnog društva, odnosno udruga građana od strane 10 članova osnivača, uvaženih stručnjaka grada Zaprešića, upisom u Registar neprofitnih organizacija dana 23.11.1998. godine, pod nazivom Centar za mladež Zaprešić. Kasnije, točnije 11.12.2020. mijenja naziv u CeZaM Zaprešić, kako se naziva i danas.

Sve ustanove i institucije koje u svom fokusu imaju djecu i mlade (kao što su osnovne škole, srednja škola i dječji vrtići grada Zaprešića) aktivno su se uključile u osnivanje



udruge i podržale rad udruge kroz partnerstvo i suradnju dugogodišnjem radu. Navedeni, ali i ostali dionici kao što su tadašnji Centar za socijalni rad Zaprešić, Gradska knjižnica Ante Kovačića u Zaprešiću, Pučko otvoreno učilište Zaprešić, Dom zdravlja Zaprešić, udruge za djecu i mlade, Športski rekreacijski centar, Turistička zajednica, Informativni centar i drugi važni dionici u zajednici, pridružili su se kao članovi Skupštine udruge Centar za mladež Zaprešić. Naknadno su se Skupštini udruge pridružili i stručnjaci koji djeluju u gradu Zaprešiću na području psihologije, socijalnog rada, socijalne pedagogije i pedagogije, a u svom fokusu rada imaju djecu i mlade.

Na ovaj način osnovani, osnaženi kapacitetima kvalitetnih i aktivnih partnera u zajednici Udruga je vrlo brzo krenula sa provođenjem preventivnih programa.

Prvi preventivni program koji je Udruga preuzela od tadašnjeg Centra za socijalnu skrb Zaprešić bio je „Preventivni program Modifikacija ponašanja putem igre –MPPI“, koji se ranije pokazao kao kvalitetan i uspješan u zajednici. Ostali programi i projekti nastali su na temelju procjena potreba u zajednici, pružajući usluge koje su identificirane odozdo prema gore, odnosno procjena potreba je dolazila od samih korisnika ili dionika.

Osnovni cilj rada od osnutka do danas, je organiziranje različitih aktivnosti kako bi se osigurao zdrav i kreativan život i razvoj djece i mladeži te da bi se zadovoljile njihove potrebe za znanjem, druženjem i zabavom. Kroz različite je projekte i programe potaknuto je uključivanje šire javnosti u rješavanje pitanja od zajedničkog interesa za zaprešićku djecu i mlade, sve s primarnim ciljem prevencije neprihvatljivog ponašanja u lokalnoj zajednici. O programima i projektima biti će više riječi u nastavku ovog rada.

U Registru udruga Republike Hrvatske, pri Ministarstvu pravosuđa i uprave upisani su slijedeći ciljevi i djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi Udruge CeZaM Zaprešić:

- Osnažiti i educirati pojedinca, obitelji i zajednicu s ciljem stvaranja poticajne sredine za odrastanje djece i mladih
- Prevenirati neprihvatljivo ponašanje djece i mladih (prevencija ovisnosti, nasilja, kvalitetna organizacija slobodnog vremena)
- Spriječiti socijalno isključivanje, institucionalizaciju, marginalizaciju i diskriminaciju

- Unaprijediti znanja i kompetencije djece, mladih, odraslih, roditelja te stručnjaka koji rade s djecom, mladima i obiteljima
- Promicati i brinuti o zaštiti ljudskih prava
- Osigurati socijalne usluge
- Unaprijediti volonterstvo u zajednici
- Poticati razvoj i jačanje lokalne zajednice
- Osvijestiti važnosti zdravog življenja i unaprjeđenje kvalitete života djece, mladih, obitelji i zajednice
- Poticati i brinuti o mentalnom zdravlju djece, mladih, obitelji i zajednice
- Unaprijediti sustav informiranja i savjetovanja mladih o njihovim pravima i mogućnostima te o programima i uslugama koje im se nude u zajednici
- Poticati mlade na aktivno sudjelovanje u zajednici.

Sukladno ciljevima Udruge, Udruga djeluje na području socijalne djelatnosti, obrazovanja, zaštite zdravlja, demokratske političke kulture i zaštite ljudskih prava.

***Djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi:***

- provođenjem programa i projekata koji su usmjereni na edukaciju i osnaživanje djece, mladih, roditelja i šire društvene zajednice,
- pružanjem usluga edukacije, supervizije, informiranja, savjetovanja djeci, mladima i odraslima,
- organiziranjem i provođenjem individualne i/ili grupne edukacije djece, mladih i odraslih,
- ustanova, poduzeća i dr. putem edukativnih radionica, tečajeva, treninga, igraonica, seminara i sl.
- pružanjem psihosocijalne i savjetodavne pomoći,
- organiziranjem predavanja, tribina i drugih javnih nastupa s ciljem informiranja i educiranja stručne i šire javnosti o nekom problemu s ciljem njegovog osvještavanja i rješavanja,
- provođenjem aktivnosti putem kojih educira roditelje, učitelje, odgojitelje, voditelje i instruktore o aktualnim problemima djece i mladeži (ovisnosti - droga, alkohol, pušenje, klađenje, računalne igrice i internet, delinkvencija, nasilje),

kao i o značaju zdravog života i čuvanja okoliša putem tribina i predavanja, kao i medijskom promocijom za širu društvenu zajednicu,

- organiziranjem kreativnih, natjecateljskih i drugih aktivnosti za kvalitetno ispunjenje slobodnog vremena djece, mladih i odraslih,
- organiziranjem psihološko-pedagoških, zdravstveno-socijalnih, socioloških i ostalih prigodnih predavanja, tribina i sličnih aktivnosti s ciljem suzbijanja društveno neprihvatljivog ponašanja te razvijanja zdravog i kreativnog života djece i mladeži Zaprešića i šire zajednice,
- provođenjem aktivnosti usmjerenih na promicanje i zaštitu ljudskih prava,
- organiziranjem aktivnosti za volontere (edukacije, supervizije, akcije i dr.)
- organiziranjem javnih događaja u lokalnoj i široj zajednici s ciljem promocije ideje i ciljeva udruge
- sudjelovanjem na domaćim i međunarodnim skupovima, seminarima i slično koji su u vezi s djelatnošću Udruge provođenjem aktivnosti usmjerenih na promicanje i zaštitu mentalnog zdravlja djece, mladih i odraslih.

***Registirane djelatnosti i razrada djelatnosti, upisanih u Registar neprofitnih organizacija (Registar udruga):***

Udruga CeZaM Zaprešić registrirana je za sljedeće djelatnosti upisane u Registar neprofitnih organizacija Republike Hrvatske: obrazovanje za demokratsko građanstvo, promicanje nenasilja i izgradnja mira, prevencija nasilja, suzbijanje i zaštita od diskriminacije, odgoj i obrazovanje, socijalne usluge, preventivno djelovanje, unapređenje i zaštita zdravlja, volonterstvo, promicanje društvene solidarnosti, razvoj civilnoga društva i lokalne zajednice te javno informiranje.

***Ciljane skupine, odnosno korisnici Udruge CeZaM Zaprešić***

Udruga CeZaM Zaprešić registrirana je u Registru udruga RH za rad sa više ciljnih skupina, ali najveći dio aktivnosti provodi sa sljedećim korisnicima odnosno ciljnim skupinama: djecom, mladima, obiteljima te drugim udrugama i regionalnim i lokalnim samoupravama.

Ciljana skupina djece unutar sebe obuhvaća darovitu djecu, djecu opće populacije do 14 godina, djecu opće populacije od 14-18 godina, djecu s poremećajima u ponašanju, djecu u riziku od socijalne isključenosti, djeca iz obitelji korisnika sustava socijalne te učenici osnovnih i srednjih škola. Ciljana skupina mladih obuhvaća mlade opće populacije, mlade s poremećajima u ponašanju i studente. Na kraju, ciljane skupine su obitelji i roditelji te regionalna ili lokalna samouprava kao i udruge građana.

### ***Organizacijska struktura Udruge***

Osnovni i temeljni dokument Udruge je Statut Udruge CeZaM Zaprešić. Upravo ovim dokumentom regulirana je struktura, odgovornosti i načini rada Udruge CeZaM Zaprešić. Skupština je najviše tijelo upravljanja Udrugom. Skupštinu čine redovni poslovno sposobni članovi Udruge. Udruga ima 41 redovnog člana Skupštine. Članove čine pravne (17) i fizičke osobe (24). Upravni odbor je upravljačko tijelo udruge i ima pet članova. Predsjednik/ca Udruge rukovodi radom Udruge te predstavlja i zastupa Udrugu, saziva i predsjedava sjednicama Skupštine. Izvršni tim Udruge čine zaposlenici na čelu s voditeljicom Udruge, koja rukovodi svakodnevnim radom Udruge i izvršava odluke Skupštine i Upravnog odbora. Nadzorni odbor prati da sve aktivnosti budu u skladu sa svrhom i ciljevima Udruge te pravnim i financijskim propisima i na kraju likvidator Udruge koji je zadužen je za vođenje udruge u procesu likvidacije.

Udruga u svom radu prati nacionalno zakonodavstvo i zadani nacionalni i lokalni strateški okvir:

Nacionalno zakonodavstvo:

- a) Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 05/14),
- b) Zakon o udrugama (Narodne novine, br. 74/14, 70/17 i 98/19),
- c) Zakon o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 18/22, 46/22, 119/22, 71/23 i 156/23),
- d) Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (Narodne novine br. 26/15 i 37/21),
- e) Pravilnik o mjerilima za pružanje socijalnih usluga (Narodne novine br. 110/22)
- f) Pravilnik o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga, Narodne novine, br. 40/2014.

g) Zakon o volonterstvu (Narodne novine, br. 58/07, 22/13 i 84/21).

#### Strateški okvir:

- a) Program Vlade Republike Hrvatske za mandat od 2024. do 2028. godine,
- b) Provedbeni program Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike za razdoblje 2021. - 2024. godine,
- c) UNICEF- Konvencija o pravima djeteta
- d) Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda,
- e) Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine,
- f) Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine.
- g) Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine
- h) Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine,
- i) Nacionalni program za mlade za razdoblje od 2020. do 2024. godine,
- j) Akcijski plan djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2026. godine
- k) Akcijski plan za provedbu Europskog stupa socijalnih prava
- l) Akcijski plan za prevenciju nasilja u školama za razdoblje od 2020. do 2024. godine
- m) Minimalni standardi prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu (2017. godina).
- n) Lokalni program djelovanja za mlade grada Zaprešića za razdoblje 2023. do 2030. godine
- o) Strategija za ostvarivanje prava i potreba djece na području grada Zaprešića za razdoblje od 2022. do 2027. godine

#### 5.1.2. Strateški razvoj i smjerovi Udruge CeZaM Zaprešić

##### **O Udruzi**

Udruga je uvijek imala svoju misiju i jasnu viziju kojim putem ide u svom radu. Glavna jezgra iz koje je sve nastalo je prevencija neprihvatljivog ponašanja djece i mladih, bilo da se radi o općoj prevenciji, sekundarnoj ili indiciranoj prevenciji.

Vizija udruge definirana na posljednjem strateškom planiranju jest: Osnažen pojedinac u zdravoj zajednici, dok je misija Udruge poticati razvoj pojedinca i zajednice. Vrijednosti koje zastupa Udruga su poštovanje, profesionalnost i predanost.

Međutim kako je Udruga rasla i razvijala se u smislu jačanja ljudskih i programskih kapaciteta bilo je važno napraviti strateško planiranje. Udruga je napravila ukupno tri Strateška plana od 2013. godine. Strateški ciljevi prvog i drugog strateškog plana bili su veoma slični, stoga će biti predstavljeni zajedno u razdoblju od 2013.-2020. godine.

Strateški plan udruge Centar za mladež Zaprešić 2013-2015. (2013) i Strateški plan udruge Centar za mladež Zaprešić 2017-2020. (2016).

Strateški ciljevi Udruge CeZaM Zaprešić od 2013. – 2020. godine

Prvi strateški cilj Udruge je bio unaprijediti organizacijske kapacitete u području infrastrukture, ljudskih potencijala i pružanja socijalnih i edukacijskih usluga Udruge, na način da se osiguraju slijedeći uvjeti odnosno planirani specifični ciljevi:

- Osigurati adekvatne uvjete za provedbu aktivnosti s korisnicima i uredsko poslovanje Udruge
- Razviti ljudske potencijale, u području menadžmenta, upravljanja financijama, pružanju socijalnih, edukacijskih i rehabilitacijskih usluga.
- Unaprijediti vidljivost i prepoznatljivost Udruge u lokalnoj zajednici te
- Razviti samofinancirajuće aktivnosti radi bolje održivosti Udruge.

Drugi Strateški cilj Udruge bio je osigurati podršku mladima za aktivno sudjelovanje u zajednici, mobilnost i razvoj osobnih potencijala, na način da se planiraju realizirati specifični ciljevi razvoj i promocija volonterstva u zajednici i razvoj životnih vještina mladih.

Treći i posljednji strateški cilj bio je stvoriti poticajno okruženje za kvalitetan razvoj djece i obitelji. Ovaj strateški cilj planirano je realizirati kroz slijedeće specifične ciljeve:

- Kontinuirano provođenje programa prevencije u zajednici
- Razvijanje socijalnih kompetencija i životnih vještina kod djece
- Razvoj roditeljskih kompetencija i
- Razvoj socijalnih usluga u zajednici

Osim općeg strateškog cilja koji se odnosi na unaprjeđenje organizacijskih kapaciteta u području infrastrukture, ljudskih potencijala i pružanja socijalnih i edukacijskih usluga od strane Udruge, koji je uvijek u organizacijskom fokusu, na posljednjem strateškom planiranju koje je napravljeno u 2020. godini odlučeno je ići nešto drugačijim programskim smjerom. Naime u prethodnim strateškim planovima organizacijska struktura i programski razvoj bio je usmjeren prema korisničkim skupinama na način da je udruga imala strateške ciljeve usmjerene prema mladima, djeci i roditeljima, odnosno obiteljima.

Od 2020. godine Udruga kreće u tri strateška programska pravca: Zaštita mentalnog zdravlja, volonterstvo i aktivno građanstvo i slobodno vrijeme.

Prema Strateškom planu Udruge CeZaM Zaprešić za razdoblje od 2020-2024. (2020), strateški pravci i strateški ciljevi udruge CeZaM Zaprešić od 2021. godine do danas su sljedeći:

Tablica 5.1. Strateški pravci Udruge CeZaM Zaprešić od 2021.-2024. godine

<b>STRATEŠKI PRAVCI 2021.- 2024.</b>		
<b>ZAŠTITA MENTALNOG ZDRAVLJA</b>	<b>VOLONTERSTVO I AKTIVNO GRAĐANSTVO</b>	<b>SLOBODNO VRIJEME</b>
STRATEŠKI CILJEVI	STRATEŠKI CILJEVI	STRATEŠKI CILJEVI
Promocija mentalnog zdravlja	Razvoj volonterstva kod djece i mladih	Uključivanje građana u kulturni život lokalne zajednice
Oснаživanje zaštitnih čimbenika	Razvoj korporativnog volontiranja	Promicanje aktivnog provođenja slobodnog vremena
Smanjenje rizičnih čimbenika	Razvoj aktivnog građanstva i inicijativa u zajednici	
Smanjenje neprihvatljivih oblika ponašanja	Jačanje kapaciteta demokratske kulture i zaštite ljudskih prava (kroz edukaciju djece i mladih)	

Izvor: Tablica preuzeta iz Strateškog plana Udruge CeZaM Zaprešić za razdoblje 2021.-2024.

Razvoj Udruge CeZaM Zaprešić bit će prikazan od osnivanja do danas kroz važna područja za funkcioniranje Udruge, a to su infrastruktura, ljudski resursi, vidljivost i prepoznatljivost, praćenje, vrednovanje, postignuća, problemi i prepreke te financiranje.

### ***Infrastruktura***

Infrastruktura je vrlo važan čimbenik funkcioniranja Udruge. Put Udruge Centar za mladež Zaprešić, sada CeZaM Zaprešić do adekvatnog prostora bio je težak i izazovan. Od samog osnutka, Udruga je koristila jedan zajednički prostor sa Udrugom Foto kino video klub Zaprešić u Ulici Matije Gupca 4, u Zaprešiću. Prostoriju od 20 kvadrata s upotrebom dodatnih prostorija. Nakon njihovog odlaska u veći prostor Udruga koristi cijelu kućicu od 45 m<sup>2</sup>. Prostor ima uredski i radionički dio te lijepo dvorište. Maksimalno su iskorišteni kapaciteti prostora (unutarnjeg i vanjskog) osobito za ljetnih praznika kada se održava niz edukativnih i kreativnih radionica. Međutim bez podrške partnera (u vidu osnovnih škola grada Zaprešića, Gradske knjižnice Ante Kovačića, knjižnice Veleučilišta Baltazar, POU Zaprešić, FKVK Zaprešić i drugih ) ne bi bilo moguće realizirati programe i projekte u punom opsegu. Najveći dio aktivnosti koje Udruga provodi, odvija se u partnerskim organizacijama. Nakon što je udruga razvila nove projekte (nakon 2006.), u svoj rad uvela volontiranje, savjetovanje, psihosocijalnu podršku, razne edukacije i druge aktivnosti, više nije bilo dovoljno niti adekvatno balansirati u malom prostoru uz podršku partnera. Sedam godina je trajalo zagovaranje vezano uz novi i adekvatniji prostor Udruge. 2019. godine prijavom na natječaj za gradski prostor od 245m<sup>2</sup> Udruga ulazi u zakup gradskog prostora u Ulici Pavla Lončara 2, u Zaprešiću. Veliki, adekvatno uređen prostor, sa prostorijama za radionički rad, tri ureda, prostorijom kluba za mlade, soba za savjetovanje i dodatna soba opremljena za terapiju igrom, uz sve potrebne dodatne prostorije (sanitarni čvor, kuhinja, skladišni prostor). Veliki prostor bio je prikladan i u vrijeme pandemije COVID-19 kada je rad individualiziran i u velikoj mjeri digitaliziran. Međutim, vrijeme u adekvatnom prostoru bilo je kratkog vijeka, naime nakon potresa koji je zadesio Zaprešić dana 29.12.2020. godine, Udruga mora iseliti iz prostora u ulici Pavla Lončara 2, radi ustupanja prostora Općinskom sudu. Stoga je u 2021. godini osiguran novi prostor Ulici Vladimira Novaka 25 u Zaprešiću. Udruga u zakup uzima prostor grada Zaprešića od 140 m<sup>2</sup>. Novi prostor nije imao u potpunosti prilagođene prostorije za aktivnosti, niti adekvatne uredske



prostorije. Dakle, od 2021. do danas Udruga koristi isti prostor koji je svrsishodno opremljen kao prostor kluba za mlade, radionički dio, dva ureda, arhiva te dvije prostorije za savjetovanje i terapiju igrom. Udruga i dalje radi u suradnji s partnerima i suradnicima te koristi prostore osnovnih škola grada Zaprešića i Općine Brdovec, zatim prostore knjižnica, glinarije, srednje škole i druge.

### ***Ljudski resursi***

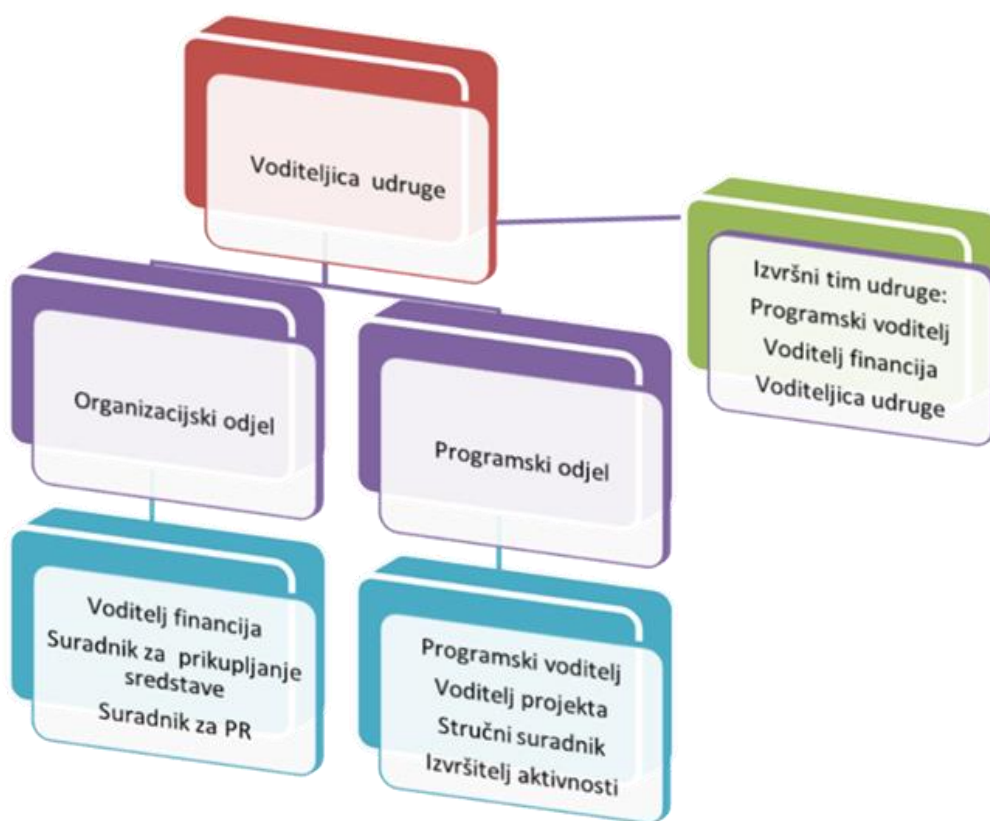
Razvoj ljudskih potencijala od samog osnivanja do danas se jako promijenio, naime Udruga je od 1999. godine do 2006. godine imala zaposlenu samo jednu osobu na pola radnog vremena. Od 2006. godine zaposlen je jedan djelatnik na puno radno vrijeme. Počevši od 2009. godine sa dva zaposlenika na puno radno vrijeme, krenula je uzlazna putanja zapošljavanja u Udruzi, što je bilo povezano sa većim brojem natječaja od strane raznih Ministarstava. Od 2010. godine kreće rast zaposlenika u Udruzi. Udruga je uglavnom u periodu od 2010.-2020. imala između 5 i 10 zaposlenika.

Danas Udruga CeZaM Zaprešić ima 8 zaposlenika, 6 zaposlenih na puno radno vrijeme i 2 zaposlenika na dodatni rad. Svi zaposlenici su visoko obrazovani sa dodatnim edukacijama završenim ili u procesu završavanja (geštalt psihoterapija, terapija igrom, specijalistički studij, akademija poslovnih vještina i sl.). Udruga ima tim stručnjaka raznih profila koji rade u području menadžmenta, upravljanja financijama, pružanju socijalnih i edukacijskih usluga u zajednici. Stručni tim se sastoji od stručnjaka sljedećih profila: socijalni radnik (1), socijalni pedagog (2), pedagog i antropolog (1), psiholog (2) i specijalist projektnog menadžmenta (2).

Udruga ima jasnu organizacijsku strukturu sa precizno razrađenim i godišnje revidiranim opisima poslova. Izvršnu strukturu čine radne pozicije: voditeljica Udruge, voditeljica financija, programske voditeljice, voditeljica odnosa s javnošću i voditeljica razvoja samofinancirajućih aktivnosti te voditelji i izvoditelji na programima i projektima. Udruga ulaže u ljudske resurse, na način da se potiče razvoj i povezivanje tima, ali se jednako tako potiče i individualni profesionalni razvoj i napredovanje svakog pojedinog zaposlenika. Udruga ima stručan i stabilan tim koji je kompetentan upravljati udrugom, pribavljati potrebna sredstva za kvalitetno funkcioniranje udruge, upravljati resursima (ljudskim, materijalnim i financijskim ) te promovirati rad udruge i učiniti ga vidljivim široj

javnosti. Od 2022. godine organizacijske sastanke provodimo kao: programske i timske (Izvršni tim). Kontinuirano ulaganje u ljudske resurse kroz edukacije cijelog tima i pojedinačne edukacije sukladno planovima i opisima poslova dovodi do visoke stručnosti, zadovoljstva i motiviranosti zaposlenika. Udruga je kroz zapošljavanje, educiranje i stručno usavršavanje povećala kapacitete djelatnika Udruge za pružanje socijalnih i edukacijskih usluga u zajednici.

Shema organizacijske strukture Udruge CeZaM Zaprešić u nastavku.



Slika 5.1. Prikaz sheme organizacijske strukture Udruge CeZaM Zaprešić

Izvor: Organogram Udruge CeZaM Zaprešić 2020.

Važno je spomenuti da Udruga provodi sustav kvalitete za neprofitne organizacije (ranije SOKNO sustav, sada OK sustav) i standarde kvalitete socijalnih usluga propisanih od Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

### ***Vidljivost i prepoznatljivost***

Udruga je u prvih 10 godina postojanja imala ozbiljnih poteškoća sa vidljivošću u zajednici u širem smislu. Za Udrugu su znale sve institucije koje u svom fokusu imaju djecu i mlade te zainteresirani pojedinci koji su bili skloni informiranju putem lokalnih medija. Često se znalo dogoditi da lokalno stanovništvo nije znalo za Udrugu niti za programe i projekte koje provodi. Posljednjih 15 godina Udruga ima prioritet postati prepoznatljiva i vidljiva u zajednici stoga iznimno ulaže u vidljivost i prepoznatljivost. Osigurana je pozicija voditelja odnosa s javnošću, koja kontinuirano radi na cilju prepoznatljivosti u zajednici. Jasna promotivna strategija, uključivanje u socijalne akcije, promoviranje vrijednosti i načela Udruge načini su na koji Udruga djeluje da bude vidljiva i prepoznatljiva. Aktivno i pravovremeno objavljivanje aktualnosti, gostovanje u medijima, davanje izjava i intervjua, omogućava vidljivost i prepoznatljivost Udruge, prvenstveno u lokalnoj zajednici, ali i široj javnosti.

### ***Praćenje i vrednovanje***

Praćenje rada Udruge moguće je putem javno dostupnih godišnjih izvještaja o radu Udruge. Opisni i financijski izvještaji su vidljivi na službenim stranicama udruge ([www.czmz.hr](http://www.czmz.hr)), dok su službeni financijski izvještaji vidljivi u Registru neprofitnih organizacija, pri Ministarstvu financija. Mjerljive rezultate koje Udruga postiže u svom radu nalazimo u evaluacijskim izvještajima s pojedinih projekata/programa, zatim izvještajima prema donatorima (polugodišnji, godišnji), kao i gore spomenutim godišnjim opisnim i financijskim izvještajima Udruge. U navedenim izvještajima objedinjeni su svi podaci o provedenim aktivnostima i korisnicima za koje postoje pokazatelji (potpisne liste, popisi korisnika, fotografije, računi, ugovori i sl. dokumentacija).

Vidljivost utjecaja na promjene u društvu ostvareno je kroz transparentno poslovanje, objavljivanje izvještaja, slanje izvještaja ugovornim tijelima, slanje izvještaja članovima Skupštine te prezentacijom izvještaja na izvještajnoj sjednici Skupštine. Građani su o radu Udruge informirani putem lokalnih medija (radio, televizija, besplatni gradski mjesečnik) te društvenih mreža i Internet stranica Udruge. Internet stranicu udruge i društvene mreže koristimo i u evaluacijske ili istraživačke svrhe (korisnici ispunjavaju upitnike). Obavezna aktivnost na projektima i programima je evaluacija. Kada je to moguće, evaluacijsko

istraživanje provode vanjski evaluatori, a po potrebi i zaposlenici udruge koji su educirani za provođenje evaluacije. Nakon što se provede evaluacija projekta/programa kreira se završni evaluacijski izvještaj. Evaluacijski podaci dostupni su donatorima, partnerima, suradnicima, a nama služe za planiranje budućih projekata. U ispunjavanju evaluacija sudjeluju naši korisnici, ali uključujemo i naše suradnike poput stručnih suradnika škole. Također se na godišnjoj razini prati i vrednuje realizacija strateških ciljeva te uspješnosti organizacije u institucionalnom smislu.

### ***Postignuća***

Udruga je za postignuća nagrađena nagradama na državnom, županijskom i lokalnom nivou. Dana 15.03.2016. godine povodom obilježavanja Svjetskog dana socijalnog rada prvi put u RH dodijeljene su nagrade za socijalni rad. Godišnju nagradu Jakov Kudrić dobio je Centar za mladež Zaprešić, kao pravna osoba. Za prvih pet godina djelovanja udruga je nagrađena zahvalnicom grada Zaprešića za stručno djelovanje u području prevencije neprihvatljivog ponašanja te 2016. godine za projekt „Lokalni volonterski centar Zaprešić“ koji nagrađen poveljom gradonačelnika grada Zaprešića povodom obilježavanja dana grada Zaprešića, zbog rezultata ostvarenih u području unapređivanja kvaliteta življenja i za okupljanje mladih. U srpnju 2017. godine Udruga je dobila Povelju Zagrebačke županije za naročite uspjehe na području društvenog, socijalnog i javnog života od značenja za Zagrebačku županiju. 2023. godine predsjednik Udruge Miroslav Miljković dobio je zahvalnicu gradonačelnika grada Zaprešića.

Dva programa koja provodimo (Program „Modifikacija ponašanja putem igre“ i Projekt "Prevencija neprihvatljivog ponašanja darovite djece i mladih") je Povjerenstvo vlade Republike Hrvatske za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih uvrstilo u 14 potencijalnih model programa koji zadovoljavaju standarde kvalitetnog programa i predstavljaju primjer dobre prakse na području prevencije i tretmana poremećaja u ponašanju u RH.

Postignuća Udruge vidljiva su u razvoju psihosocijalne podrške za najranjivije članove društva, izlazak u zajednicu i umrežavanje sa drugim dionicima, osnaživanje civilnog sektora, unaprjeđivanje usluga i socijalnih usluga te razvoj svijesti o aktivnom građanstvu i volonterstvu.

### ***Problemi i prepreke***

Najveći problemi i prepreke s kojima se udruga susretala i susreće mogu se sumirati u nekoliko glavnih problema koji su vezani uz:

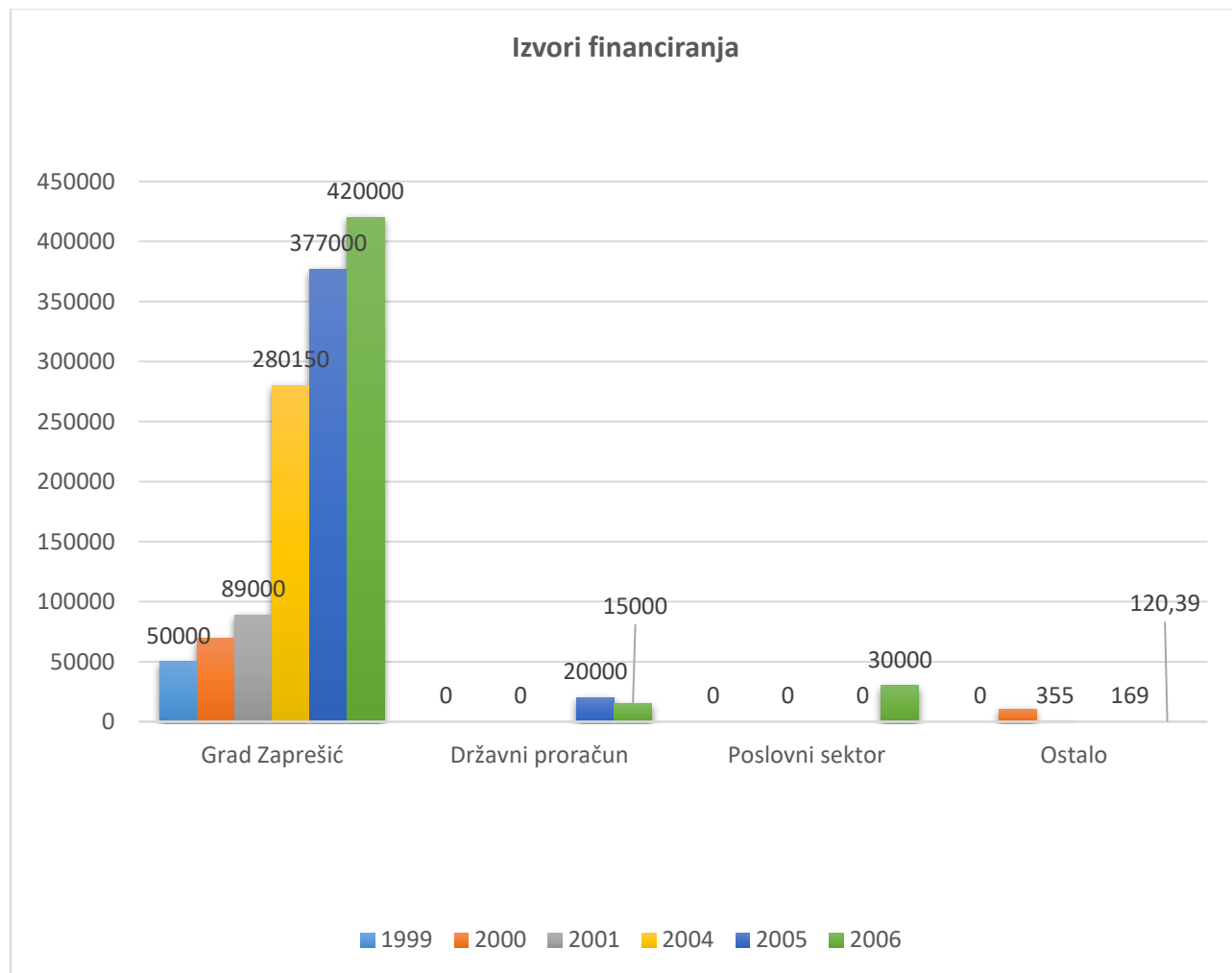
- Nesigurno i nestabilno financiranje udruga, koje je uglavnom kratkoročno projektno financiranje, što povlači za sobom i fluktuaciju radne snage zbog nesigurnog i često potplaćenog radnog mjesta,
- Poteškoće sa adekvatnom infrastrukturom, godinama je Udruga radila u neadekvatnim prostorima, koji su za djelatnost bili nedostatni i neadekvatni,
- Pandemija COVID-19 i potresi (Zagrebački i Petrinjski).

### ***Financiranje***

Udruga CeZaM Zaprešić financira se uglavnom iz proračuna, putem donacija. Najveći izvor financiranja je nacionalni, odnosno državni proračun (Ministarstva, Središnji državni uredi Vlade Republike Hrvatske, Ured za udruge i Vlade Republike Hrvatske i dr.), zatim proračun lokalne samouprave, odnosno grad Zaprešić te na koncu proračun regionalne samouprave (Zagrebačka županija i Općina Brdovec). Osim iz proračuna dio sredstava za institucionalno funkcioniranje Udruga osigurava iz sredstava Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, međunarodnih donatora i europskih fondova. Izvori financiranja koji su u ovom trenutku u fazi razvoja su samofinancirajuće aktivnosti, odnosno aktivnosti, usluge ili proizvodi koje naplaćujemo. Usluge savjetovanja, terapije igrom, psihoterapije Udruga nudi i uz naplatu, radi dostupnosti usluge u zajednici. Obiteljima slabijeg socio-ekonomskog statusa upućenih od strane Hrvatskog zavoda za socijalni rad usluge su osigurane besplatno iz donacija, kroz projekte. Osim usluga Udruga kao samofinancirajuće aktivnosti plasira i određene proizvode, kao što su društvene igre i asocijativne karte. Udruga se kroz prošlost financirala iz različitih izvora, međutim naglasak je na donacijama iz proračuna, bilo državnog, regionalnog ili lokalnog. Nedostaje veći udio participacije građana, samofinancirajućih aktivnosti te financiranja iz EU fondova. Financiranje udruga, pa tako i Udruge CeZaM Zaprešić uglavnom je iz proračuna te je financiranje projektno, što otežava kontinuitet osiguravanja određenih usluga u zajednici pa tako i socijalnih usluga za djecu i mlade.

U nastavku će biti prikazani izvori financiranja Udruge CeZaM Zaprešić od osnivanja do 2023. godine.

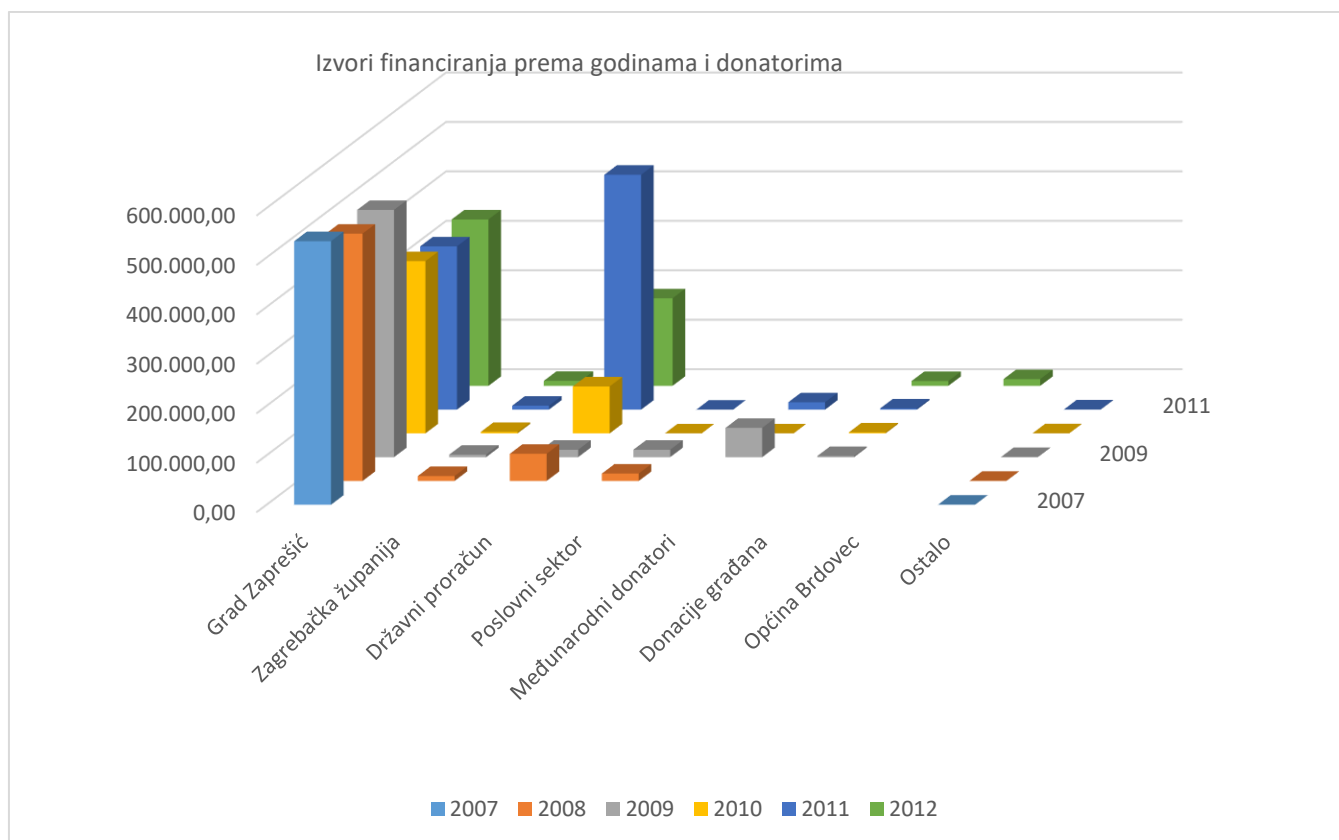
**Slika 5.2.** Prikaz izvora financiranja Udruge od 1999. do 2006. godine



Izvor: Financijska izvješća Udruge Centar za mladež Zaprešić (sada CeZam Zaprešić) od 1999. do 2006. godine

Slika 5.2. prikazuje izvore financiranja Udruge u razdoblju od osnivanja do 2006. godine. Možemo primijetiti da je najveći udio financiranja upravo od lokalne samouprave, odnosno iz proračuna grada Zaprešića.

**Slika 5.3.** Prikaz izvora financiranja Udruge od 2007. do 2012. godine



Izvor: Financijska izvješća Udruge Centar za mladež Zaprešić (sada CeZaM Zaprešić) od 1999. do 2006. godine

Slika 5.3. prikazuje da je u periodu od 2007. do 2012. godine došlo do porasta financiranja Udruge iz državnog proračuna, međutim još uvijek je primarni donator Grad Zaprešić, osim 2010. godine kada je većinski udio podrške dobiven od Ministarstava, odnosno iz državnog proračuna. 2008. godine prvi put su dobivena sredstva međunarodnih donatora.

**Tablica 5.2.** Izvori financiranja Udruge CeZaM Zaprešić od 2018. do 2023. godine

Prihodi udruge CeZaM	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga	9.000,00 kn	14.025,00 kn	9.825,00 kn	9.450,00 kn	3.261,00 €	10.060,21 €
Prihodi od imovine	25,00 kn	29,00 kn	24,00 kn	133,00 kn	0,93 €	0,24 €
Prihodi od donacija iz državnog proračuna	689.066,00 kn	478.946,00 kn	578.294,00 kn	679.471,00 kn	99.925,68 €	71.997,00 €
Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	408.870,00 kn	425.370,00 kn	451.930,00 kn	466.216,00 kn	62.389,81 €	85.581,97 €
Prihodi od donacija iz državnog proračuna za EU projekte	kn -	kn -	17.637,00 kn	kn -	- €	- €
Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	327.786,00 kn	263.444,00 kn	256.733,00 kn	161.675,00 kn	19.863,29 €	38.529,91 €
Prihodi od građana i kućanstava	625,00 kn	kn -	850,00 kn	kn -	358,35 €	618,00 €
Ostali prihodi	kn -	132,00 kn	2.558,00 kn	2.452,00 kn	132,72 €	1.102,73 €
<b>Ukupno</b>	<b>1.435.372,00 kn</b>	<b>1.181.946,00 kn</b>	<b>1.317.851,00 kn</b>	<b>1.319.397,00 kn</b>	<b>185.931,78 €</b>	<b>207.890,06 €</b>

Izvor: Ministarstvo financija RH, Registar neprofitnih organizacija, financijski izvještaji Udruge CeZaM Zaprešić od 2018.-2023.

Tablica 5.2. prikazuje prihode Udruge u periodu od 2018.-2023. godine, možemo primijetiti da Udruga u ovom periodu ima višestruko financiranje iz različitih izvora. Najveći



udio sredstava odnosi se na državni proračun, zatim proračun lokalne te regionalne samouprave. Udruga u ovom periodu ostvaruje potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva te potporu Europskog socijalnog fonda. Važno je spomenuti da Udruga razvija samofinancirajuće aktivnosti koje donose jedan vid samo održivosti Udruzi ali su vrlo važne za osiguravanje usluga koje nedostaju u lokalnoj zajednici. Naposljetku donacije građana koji podržavaju rad Udruge te ostali prihodi i minorni prihodi od imovine.

### 5.1.3. Aktivnosti Udruge CeZaM Zaprešić – pružanje usluga u zajednici

Organizacije civilnog društva pružaju različite vrste podrške djeci i mladima u Hrvatskoj, uključujući pružanje psihosocijalne podrške, savjetovanja, programe i aktivnosti prevencije neprihvatljivog ponašanja. Udruga CeZaM Zaprešić ima svoji ulogu u pružanju socijalnih usluga za djecu i mlade, osobito onim ranjivim skupinama koje se nalaze u teškoj socio-ekonomskoj situaciji, imaju posebne potrebe te ili se nalaze u nekom drugom riziku. Udruga u suradnji sa državnim institucijama i uz podršku lokalne i regionalne samouprave pruža socijalne usluge, ali i druge usluge za djecu i mlade te ostale korisnike prema potrebama u zajednici. Osim pružanja socijalnih i drugih usluga Udruga ima značajnu ulogu u promicanju volonterstva, aktivnog građanstva i dječjih prava, prevenciji nasilja nad djecom i među djecom, prevenciji neprihvatljivog ponašanja, edukaciji i osnaživanju mladih te stvaranju sigurnog i poticajnog okruženja za njihov cjeloviti rast i razvoj.

#### ***Programski razvoj Udruge***

Programi i projekti koje je Udruga provodila uglavnom su bili usmjereni na prevenciju neprihvatljivog ponašanja djece i mladih, kvalitetno i organizirano provođenje slobodnog vremena i zaštitu mentalnog zdravlja. Osim djece i mladih programima se nastojala obuhvatiti cijela obitelj te ostali relevantni dionici (škole, vrtići, vršnjačka skupina). Udruga organizira edukacije za roditelje, buduće roditelje, odgojitelje, učitelje, voditelje i volontere, pruža uslugu savjetovanja, psihoterapije i terapije igrom, organizira izložbe, tribine, predavanje te sudjeluje u promotivnim i humanitarnim aktivnostima.

Udruga je od svog osnutka do danas realizirala 25 programa i projekata, te brojne druge aktivnosti kao što su izložbe, izdavačka djelatnost, Dane otvorenih vrata, promotivne aktivnosti na raznim sajmovima. Abecednim redom navedeni su svi programi i projekti koje je udruga provela kao nositelj od svog osnutka do danas:

1. Program „Prevenција neprihvatljivog ponašanja darovite djece – Daroviti“
2. Program „Preventivni program Modifikacija ponašanja putem igre-MPPI“
3. Projekt „Bez granica“
4. Projekt „Centar za mlade Zaprešić“
5. Projekt „Centrić“
6. Projekt „#imampodršku“
7. Projekt „Ključić“
8. Projekt „Lokalni info-centar za mlade grada Zaprešića“
9. Projekt „Lokalni volonterski centar Zaprešić“
10. Projekt „Ljeto u Zaprešiću“
11. Projekt „Naučimo roditelje“
12. Projekt „Nema zdravlja bez mentalnog zdravlja“
13. Projekt „Nismo Vas zaboravili“
14. Projekt „Osiguranje prehrane djecu u osnovnim školama grada Zaprešića“
15. Projekt „Prigodne kreativne radionice“
16. Projekt „PRObudi“
17. Projekt „Profesionalno usmjerenje“
18. Projekt „Putokaz“
19. Projekt „Srce po srce, 100 po 100!“
20. Projekt „STAVi“
21. Projekt „Svi za protiv-Zaprešić“
22. Projekt „To sam ja super ja“
23. Projekt „Tribo moderna“
24. Projekt „Volontiram, organiziram, znam i iniciram –VOZI“
25. Projekt „Zima u Zaprešiću“

Ostalo: izložbe (razne izložbe kreativnih radova djece i mladih, putujuća izložba i dr.), izdavačka djelatnost (publikacije mladih i za mlade), Dani otvorenih vrata, aktivnosti na sajmovima (Gospodarski sajam, Sajam mogućnosti, Sajam izvanškolskih aktivnosti i dr.).

Od 2006. nadalje Udruga ima razvojni skok na području programskog i organizacijskog razvoja, financijskog poslovanja te u području suradnje s drugim dionicima u zajednici. Udruga sve svoje programe i projekte izrađuje na temelju procjene potreba u zajednici, a na koje treba odgovoriti adekvatnom uslugom ili aktivnošću ili kao odgovor na probleme koji se pojavljuju u zajednici, a koji trebaju adekvatno rješenje. Temeljna polazišta i ciljevi programa Udruge su smanjena učestalost društveno neprihvatljivih oblika ponašanja kod populacije djece osnovnoškolske dobi u gradu Zaprešiću, ojačani kapaciteti voditelja za rad s djecom, mladima i obiteljima u riziku, unaprijeđene roditeljske kompetencije roditelja djece identificirane u rizičnu skupinu, poboljšane životne vještine djece i mladih identificiranih u rizičnu skupinu. Cilj je kroz programe ojačati kapacitete izvoditelja aktivnosti, identificirati darovitu djecu, unaprijediti socijalne vještine, roditeljska znanja i vještine roditelja darovite djece, razviti kreativnost, sposobnosti i posebne interese darovite djece. Projektima koji su usmjereni na strukturirano provođenje slobodnog vremena odgovoreno je na potrebe zajednice, osigurano je kvalitetno provođenje slobodnog vremena djece i mladih, razvijeni su kreativni, sportski, tehnički i umjetnički potencijali djece i mladih. Projekti Udruge usmjereni na roditelje unaprjeđuju roditeljska znanja i vještine, osnažuju roditelje kroz savjetodavni i psihoterapijski rad, omogućuju razvijanje kvalitetnijih partnerskih i roditeljskih odnosa te razvoj kvalitetnijeg i odgovornijeg roditeljstva.

Udruga je prošla kompletan proces za pružanje socijalne usluge psihosocijalnog savjetovanja ispred Zagrebačke županije te je rješenjem postala pružatelj iste usluge u zajednici.

Udruga dugi niz godina razvija područje volonterstva kroz ulaganje u znanje mladih o volontiranju, povećavanje broja mladih koji se uključuju u volonterske aktivnosti. Kroz volonterstvo Udruga razvija osobne, profesionalne i društvene vještine mladih. Na nivou lokalne zajednice podiže se nivo informiranosti i znanja lokalne zajednice o volonterstvu i

uspostavljanje kvalitetne suradnje sa dionicima u zajednici (osnovne škole, srednja škola, općine, grad, poslovni sektor, knjižnice).

### **Korisnici**

Ranije su navedene ciljane skupine za koje je Udruga registrirana da može raditi kroz svoje programe, projekte i aktivnosti. Najjednostavnije rečeno udruga radi sa sljedećim skupinama: djeca, mladi, roditelji, odgajatelji, učitelji, stručni suradnici, pravne osobe (organizacije civilnog društva i institucije). Naravno svaku od ovih skupina možemo podijeliti na specifične podskupine kao što su djeca osnovnoškolske dobi, djeca vrtićke dobi, djeca opće populacije, djeca u riziku, djeca i mladi s problemima u ponašanju, potencijalno darovita djeca, mladi opće populacije, mladi u riziku, mladi iz alternativne skrbi, roditelji djece s teškoćama, jednoroditeljske obitelji, obitelji u riziku, roditelji opće populacije, stručnjaci raznih profila (socijalni radnici, psiholozi, socijalni pedagozi, pedagozi, učitelji, profesori i dr.) te pravne osobe, što podrazumijeva udruge, osnovne i srednje škole, dječje vrtiće i ostale organizacije s kojima surađujemo.

Udruga je u prvih sedam godina rada s korisnicima kroz programe i projekte prosječno približno obuhvatila 350 korisnika, dok je u periodu zadnjih sedam godina prosječan broj 4.590 korisnika. Udruga je u periodu od 1999-2006. godine provodila sedam programa i projekata, dok je od 2017. do 2023. godine provedeno petnaest različitih programa, a većina njih u kontinuitetu. U 2023. godini uz redovnu djelatnost, udruga je provela ukupno osam programa i projekata.

**Tablica 5.3.** Distribucija korisnika po programima/ projektima i godinama od 1999. do 2006.godine

Broj korisnika po projektima i godinama	1999	2000	2001	2002	2004	2006
Modifikacija ponašanja putem igre	0	0	0	0	540	530
Daroviti	0	0	0	0	46	63

Ljeto u Zaprešiću	90	43	54	82	0	200
Zima u Zaprešiću	42	45	47	0	15	210
Prigodne kreativne radionice	0	0	0	0	0	60
Profesionalna orijentacija	0	131	0	0	0	0
To sam ja super ja	0	0	0	0	0	16
<b>Ukupno:</b>	<b>132</b>	<b>219</b>	<b>101</b>	<b>82</b>	<b>601</b>	<b>1 079</b>

Izvor: Izvještaji udruge CeZaM Zaprešić od 1999-2006. godine

**Tablica 5.4.** Distribucija korisnika po programima/ projektima i godinama od 2017. do 2023. godine

Broj korisnika po projektima i godinama	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Centrić	0	0	0	0	55	198	215
Centar za mlade Zaprešić	0	0	0	554	0	274	398
Daroviti - prevencija neprihvatljivog ponašanja darovite djece	52	52	45	21	31	106	0
Lokalni volonterski centar Zaprešić	373	147	26	26	37	62	81
Ljeto i zima u Zaprešiću	219	235	218	40	69	100	0
Nema zdravlja bez mentalnog zdravlja	0		1809	780	1822	2070	67
Preventivni program Modifikacija ponašanja putem igre – MPPI	872	895	836	662	753	684	869
Putokaz – projekt za osnaživanje mladih i poticanje zdravog razvoja	0	26	10	331	205	222	34
STAVi - projekt osnaživanja učenika za aktivno i odgovorno djelovanje	190	256	50	18	67	37	80
#imam podršku	0	0	0	18	75	103	89
Naučimo roditelje	71	186	208	126	0	0	0
Ključić	0	0	0	8	0	0	0
Nismo vas zaboravili	241	340	95	133	0	0	0
Lokalni info centar	787	2233	2251	0	0	0	0
Srce po srce 100 po 100!	74	495	0	0	0	0	0

Redovna djelatnost	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1300
<b>Ukupno</b>	<b>3879</b>	<b>5865</b>	<b>6548</b>	<b>3717</b>	<b>4114</b>	<b>4856</b>	<b>3133</b>

Izvor: Izvještaji udruge CeZaM Zaprešić od 2017-2023. godine

**Tablica 5.5.** Izravni korisnici Udruge CeZaM Zaprešić u 2023. godini prema dobi i spolu

NAZIV PROJEKTA	Broj djece		Broj mladih		Broj odraslih		Ukupan broj
	(do 14 g.)		(od 15-30 g.)				
	Ž	M	Ž	M	Ž	M	
Centrić	109	106	0	0	0	0	215
Centar za mlade Zaprešić	0	0	186	211	1	0	398
Lokalni volonterski centar Zaprešić	17	22	12	7	22	1	81
Nema zdravlja bez mentalnog zdravlja	4	3	10	10	20	20	67
Preventivni program Modifikacija ponašanja putem igre – MPPI	360	427	2	1	51	28	869
Putokaz – projekt za osnaživanje mladih i poticanje zdravog razvoja	1	2	5	7	15	4	34
STAVi - projekt osnaživanja učenika za aktivno i odgovorno djelovanje	35	34	6	0	5	0	80
#imam podršku	16	15	2	3	45	8	89
Redovna djelatnost udruge	200	200	200	200	250	250	1300
<b>Ukupno</b>	<b>742</b>	<b>809</b>	<b>423</b>	<b>439</b>	<b>409</b>	<b>311</b>	<b>3133</b>

Izvor: Izvještaj udruge CeZaM Zaprešić za 2023. godinu

Udruga uključuje korisnike od 5 do 99 godina. U tablici broj 5.5. možemo primijetiti da je u 2023. godini bilo podjednako uključeno muških i ženskih korisnika, s time da je nešto viši broj korisnika muškog spola do 30 godina starosti (djece i mladih), a da je broj korisnika ženskog spola viši u dobi iznad 30 godina (roditelji, staratelji, građani,

umirovljenici i dr.). Udruga u svoje aktivnosti uključuje najviše djecu vrtićke i osnovnoškolske dobi do 14 godina, zatim mlade od 15-30 godina te nešto manje odraslih u dobi od 31 godine i više (roditelji, građani, umirovljenici).

### ***Preventivni i tretmanski programi i projekti za djecu i mlade***

Udruga je 1998. godine osnovana s ciljem provođenja preventivnih i tretmanskih programa. Jedan sveobuhvatni program prevencije neprihvatljivog ponašanja djece i mladih već se provodio u lokalnoj zajednici, bio financiran od grada Zaprešića te se provodio pod ingerencijom tadašnjeg Centra za socijalni rad Zaprešić. Radi se o Preventivnom programu Modifikacija ponašanja putem igre – MPPI, koji je od strane Vlade Republike Hrvatske uvršten među 14 model programa primjera dobre prakse prevencije neprihvatljivog ponašanja djece i mladih.

Ostali programi i projekti nastali su na temelju procjena potreba u zajednici, pružajući usluge koje su identificirane odozdo prema gore, potrebe su dolazile od samih korisnika (anketni upitnici za procjenu potreba, strukturirani i polustrukturirani intervjui sa stručnim suradnicima u osnovnim i srednjoj školi, fokus grupe, nakon provedenih projektnih ciklusa evaluacijska istraživanja na projektima i programima).

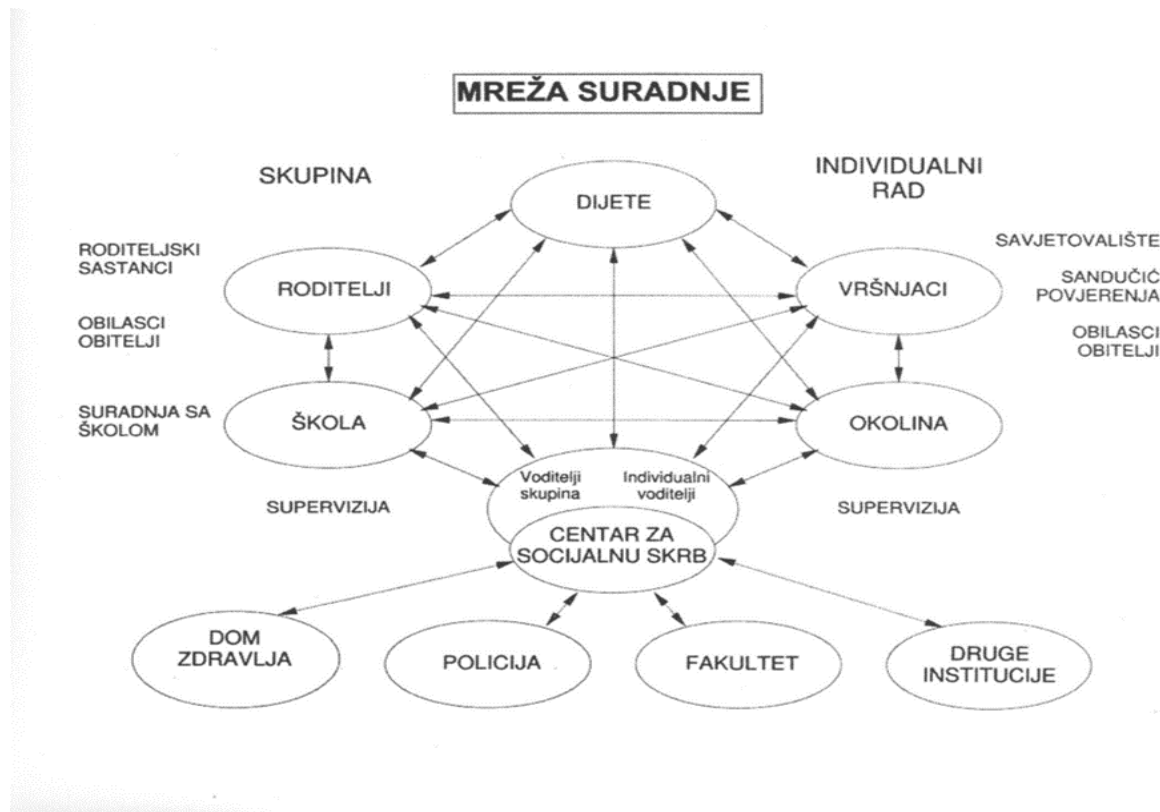
U ovom trenutku Udruga CeZaM Zaprešić provodi 8 programa i projekata. Svi programi i projekti u strateškom području mentalnog zdravlja imaju preventivnu komponentu, a jedan dio njih tretmansku kroz psihosocijalnu podršku putem savjetovanja, psihoterapije, terapije igrom ili grupa podrške.

Kako je ranije navedeno strateški razvoj Udruge djeluje kroz ***tri strateška pravca***:

- Zaštita mentalnog zdravlja,
- Volonterstvo i aktivno građanstvo te
- Organizirano slobodno vrijeme.

Programi i projekti Udruge slijede principe učinkovitosti (Dryfoos, 1990) teorijsku utemeljenost, dostatno trajanje, educiranost izvoditelja, razvojna prikladnost, socijalno – kulturna prikladnost, prikladne i raznovrsne metode i tehnike, promocija pozitivnih odnosa, evaluacija rada i rezultata i sveobuhvatnost (preventivni pristupi koji uključuju djelovanje u različitim domenama istovremeno – pojedinac, vršnjaci, obitelj, škola i zajednica).

Govoreći o sveobuhvatnosti Devčić i suradnici (1999) program Modifikacija ponašanja putem igre –MPPI , program koji provodi Udruga CeZaM ima razrađenu mrežu suradnje u zajednici koja je zaista sveobuhvatna te uključuje sve razine pojedinac, vršnjaci, obitelj škola i zajednica.



Slika 5.4. Prikaz mreže suradnje na Programu Modifikacija ponašanja putem igre- MPPI

Izvor: MODIFIKACIJA PONAŠANJA PUTEM IGRE, *Kriminologija & socijalna integracija: časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju* (1999).

Uzimajući u obzir teorijske spoznaje, rezultate istraživanja, interne evaluacije i informacije dobivene u lokalnoj zajednici dolazimo do potreba u zajednici i kreiranja programa i projekata koji odgovaraju upravo na te iste potrebe. Identifikacijom djece i mladih u riziku te njihovim uključivanjem u razne radionice, grupni rad, edukativne izlete, edukativne ili tematske radionice i predavanja, potičemo osobni i socijalni razvoj učenika/ica, empatiju, socijalnu uključenost i opće ljudske vrijednosti. Kroz projekte i programe u radu s djecom i mladima u riziku usmjereni na područja jačanja životnih vještina te pozitivne slike o sebi, što je u konačnici i misija Udruge. Teme projektnih aktivnosti su grupna suradnja i



povezanost, prihvaćanje i tolerancija, nenasilno rješavanje sukoba, asertivnost, komunikacija i komunikacijske vještine, ovisnosti i prevencija ovisnosti, briga o mentalnom zdravlju, kvalitetno provođenje slobodnog vremena i druge. Usvajanje znanja i vještina koja pridonose zauzimanju za sebe i druge, poštivanju dječjih i ljudskih prava te pozitivno utječu na kvalitetu svog života i života drugih ljudi. Znatno broj djece uključene u programske aktivnosti dolazi iz obitelji niskog socio-ekonomskog statusa. Djeca iz takvih obitelji vrlo često nemaju mogućnosti uključivanja u sadržaje koji su dostupni ostaloj djeci što dovodi do njihove socijalne isključenosti. Programskim aktivnostima kao što su edukativni izleti, iskustvene radionice, tečajevi, predavanja, terapija igrom, savjetovanje i slično omogućava se djeci i mladima stjecanja iskustava primjerenih dobi, u skladu s iskustvima drugih vršnjaka višeg socio-ekonomskog statusa. Kroz individualne oblike rada svim članovima obitelji pruža se podrška kroz edukaciju, savjetovanje i psihoterapiju, usluge koje im inače nisu dostupne ili su im teže dostupne.

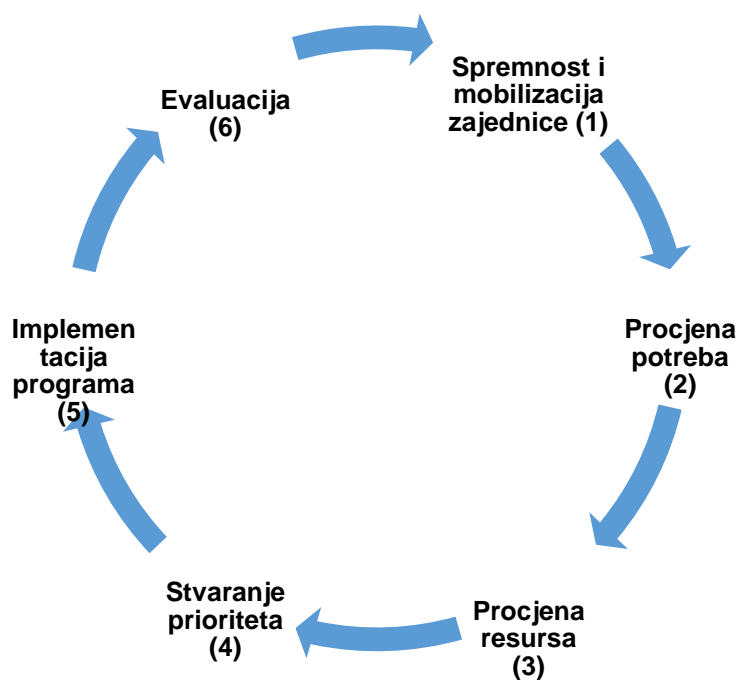
Cilj je izgraditi zdravu zajednicu u kojoj ljudi žive kvalitetno, a to je moguće kroz zdravo okruženje u obitelji, na poslu i u školi, te kroz zajednice i susjedstvo koje pruža podršku. Prevencija se može definirati kao proces planiranja i primjene strategija koje smanjuju specifične rizike povezane s problemima ponašanja mladih i jačaju zaštitne čimbenike koji osiguravaju zdravije mladih ljudi i njihovu dobrobit. Mnoga istraživanja su pokazala da preventivni programi temeljeni na znanosti mogu uspješno prevenirati ovisnost o drogama, unaprijediti mentalno zdravlje i prevenirati zdravstvene i socijalne probleme djelovanjem na smanjenje utjecaja rizičnih čimbenika i jačanjem zaštitnih čimbenika.

Preventivni programi u školskom okruženju su izuzetno važni. Kao što je ranije spomenuto Udruga od samog osnivanja djeluje u partnerskom odnosu sa svim osnovnim školama u gradu Zaprešiću uključujući i škole iz okolnih općina. Programi i projekti Udruge CeZaM Zaprešić dio su kurikuluma osnovnih i srednje škole u Zaprešiću. Škola kao vrlo važan društveni sustav koji može predstavljati podržavajuće okruženje za pozitivan razvoj djece i prevenciju rizičnih ponašanja (Bašić, 2009). Ista autorica navodi model prevencije PUP-a djece i mladih: razvoj, implementaciju i evaluaciju prevencije u zajednici mogli bismo nazvati praktičnim priručnikom za planiranje prevencije u zajednici koji karakterizira znanstveno-teorijska utemeljenost, prema modelu zajednice koja brine. U nastavku slika

5.5. prikazuje model koji se sastoji od pet faza. Novak i suradnici (2013) govore o učinkovitoj prevenciji u zajednici te navode smjernice za rad vijeća za prevenciju.

Upravo tim modelom vodio se istraživački tim Udruge Korak po korak u suradnji sa Edukacijsko rehabilitacijskim fakultetom i profesoricama Ferić, Kranželić, Mihić i Novak 2018. godine u istraživanju „Prevencija u zajednici“ koje je provedeno u Zagrebačkoj županiji, odnosno Zagrebačkom prstenu stoga i na području grada Zaprešića.

Vođeni načelima modela prevencije u zajednici: američkim Communities that Care modelom (model «Zajednice koje brinu»).



Slika 5.5. Prikaz koraka modela prevencije u zajednici «Zajednice koje brinu»

Izvor: Policija i sigurnost, *Učinkovita prevencija u zajednici: smjernice za rad vijeća za prevenciju 2013.*

Prema Bašić i sur. (2013) model zajednica koje brinu sadrži šest faza, od kojih je prva spremnost i mobilizacija zajednice, zatim procjena potreba i resursa, u skladu s time stvaranje prioriteta i implementacija preventivnih programa. Posljednja faza je evaluacija odnosno praćenje provedbe i mjerenje učinkovitosti programa ili projekta u odnosu na

postavljene ciljeve. Tijekom projekta istraživački tim je bio usmjeren na sljedeće faze prikazanog modela (1) spremnost i mobilizacija zajednice, (2) procjena potreba, te (4) identificiranje preventivnih prioriteta za Grad Zaprešić.

Programi i projekti Udruge biti će prikazani upravo u skladu sa strateškim pravcima, odnosno strateškim ciljevima Udruge.

U sklopu strateškog cilja **zaštita mentalnog zdravlja** Udruga radi na ostvarivanju sljedećih specifičnih strateških ciljeva:

- Promocija mentalnog zdravlja
- Osnaživanje zaštitnih čimbenika
- Smanjenje zaštitnih čimbenika
- Smanjenje neprihvatljivih oblika ponašanja

NAZIV PROGRAMA: Preventivni program Modifikacija ponašanja putem igre – MPPI  
Preventivni program Modifikacija ponašanja putem igre - MPPI je preventivni oblik rada kojem je cilj doprinijeti stvaranju poticajnog okruženja za kvalitetan razvoj djece i mladih kroz smanjenje rizičnih i jačanje zaštitnih čimbenika. Programske aktivnosti osmišljene su kako bi zadovoljile potrebe sveobuhvatnog rada usmjerenog na djecu i roditelje. Pozitivni rezultati svrstavaju Program Modifikacija ponašanja putem igre -MPPI među uspješne programe prevencije i tretmana. Sve programske aktivnosti provode se u osnovnim školama na području Grada Zaprešića i Općine Brdovec. Programske aktivnosti temelje se na neposrednom iskustvu sudionika i iskustvenom učenju kroz igranje uloga i sličnih aktivnosti, a ne samo na dobivanju informacija, što omogućava sudionicima usvajanje, razvoj i uvježbavanje novih vještina.

**Tablica 5.6.** Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata programa Modifikacija ponašanja putem igre –MPPI

Opći cilj projekta	Doprinijeti stvaranju poticajnog okruženja za kvalitetan razvoj djece i mladih kroz smanjenje rizičnih i jačanje zaštitnih čimbenika.
Specifični ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Potaknuti i unaprjeđenje životnih vještina djece i mladih.</li> <li>2. Pridonijeti poboljšanju obiteljskih odnosa u obiteljima djece i mladih u riziku.</li> <li>3. Povećati kvalitetu suradnje obitelji i škole.</li> <li>4. Pridonijeti razvoju pozitivnog sustava vrijednosti.</li> </ol>
Broj i struktura korisnika	<p>Korisnici ovog programa su:</p> <p>24 djece i mladih u riziku/učenika osnovne škole, 24-48 roditelja/skrbnika, 150 učenika osnovnih škola uključenih u tematska predavanja/edukativne, 40 djelatnika škola i ostalih partnerskih i suradničkih organizacija. Ostale učenike/ice osnovnih škola uključujemo kroz edukativne i informativne plakate, te kroz obilježavanje značajnih datuma. Okvirni broj (prema školskoj godini 2023./2024.) učenika/ca u 4 uključene osnovne škole je 1660: OŠ Antuna Augustinčića 788 učenika/ca, OŠ Pavao Belas 550 učenika/ca, OŠ Ljudevita Gaja 879 učenika/ca, OŠ Kupljenovo 161. Tome možemo dodati najmanje jednak broj roditelja/staratelja.</p>
Aktivnost	Rezultati
Organizacija i koordinacija programskih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• organizirani sastanci, izrađena i prikupljena dokumentacija, izrađena izvješća</li> </ul>
Identifikacija djece i mladih u riziku	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održani sastanci s partnerskim organizacijama (osnovne škole i HZSR Zaprešić)</li> <li>• partnerske organizacije upoznate s kriterijima za identifikaciju djece i mladih u riziku, djelatnici osnovnih škola i HZSR Zaprešić pripremili su prijedloge djece i mladih u riziku za uključivanje u programske aktivnosti</li> </ul>
Formiranje grupa djece i mladih u riziku	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ispunjeni inicijalni upitnici za djecu i mlade u riziku</li> <li>• održani individualni razgovori ili roditeljima djece i mladih u riziku predloženih za uključivanje u grupu.</li> <li>• roditelji/skrbnici potpisali pismene suglasnosti za uključivanje učenika/ica i njih samih u programske aktivnosti.</li> <li>• formirane su 3 grupe djece i mladih u riziku (na 4 osnovne škole; jedna mješovita grupa)</li> </ul>

<p>Radionice za djecu i mlade u riziku</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 90 radionica za djecu i mlade u riziku.</li> <li>• djeca su razvila, unaprijedila i ojačala socijalne vještine: aktivno slušanje, ja-poruke, prepoznavanje i izražavanje osjećaja, suradnja i zauzimanje za sebe, odnos prema sebi i drugima i sl. što će ih učiniti socijalno vještijim pojedincima te će kao takvi imati bolje mogućnosti nositi se s izazovnim situacijama; biti vještiji u nošenju s životnim stresorima i situacijama te se manje i rjeđe uključivati u rizična ponašanja tijekom adolescencije i mladosti (utvrdilo se da mladi koji konzumiraju sredstva ovisnosti to rade zbog očekivanja pozitivnih socijalnih ishoda za sebe: prihvaćenost od vršnjaka i porast samopouzdanja).</li> <li>• djeca će imati više znanja o ovisnostima, štetnosti ovisnosti i ovisničkih ponašanja te će znati na koje načine sami mogu doprinijeti smanjenju vjerojatnosti uključivanja u rizična ponašanja te će steći i razviti prosocijalne i emocionalne vještine (unaprjeđena samoregulacija)</li> </ul>
<p>Edukativni izleti za djecu i mlade u riziku</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održana 3 edukativna jednodnevna izleta za djecu.</li> <li>• djeca prenose usvojene i razvijene vještine u druga okruženja izvan radionice.</li> </ul>
<p>Edukativne radionice za roditelje</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održane 24 edukativne radionice za roditelje/izrađeni edukativni materijali za roditelje.</li> <li>• roditelji djece uključene u grupu po završetku aktivnosti imat će usvojene i unaprijeđene vještine i znanja važne za kompetentno roditeljstvo, usvojene i unaprijeđene vještine nenasilnog rješavanja sukoba, roditelji će u odgoju djece primjenjivati adekvatne odgojne postupke, razviti će vještinu samokontrole</li> </ul>
<p>Edukativno-savjetodavni rad s roditeljima/članovima obitelji – posjete obitelji u njihovom stambenom prostoru</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• provedena 190 edukativno-savjetodavnih susreta s roditeljima/članovima obitelji</li> <li>• roditelji djece uključene u grupu po završetku aktivnosti imat će usvojene i unaprijeđene vještine i znanja važne za kompetentno roditeljstvo, usvojene i unaprijeđene vještine nenasilnog rješavanja sukoba, roditelji će u odgoju djece primjenjivati adekvatne odgojne postupke, razviti će vještinu samokontrole</li> </ul>
<p>Edukativne radionice/tematska predavanja za razredne odjele</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 48 edukativnih radionica/tematskih predavanja za razredne odjele u školama učenika/učenica uključene u program</li> <li>• učenici će unaprijediti znanja o ovisnostima, štetnosti ovisnosti i ovisničkih ponašanja te će unaprijediti prosocijalne i emocionalne vještine i socio-emocionalnu regulaciju</li> </ul>

Ostali oblici edukativno – savjetodavnog rada uključuju aktivnosti individualnog ili grupnog savjetovanja, edukacija, predavanja, tribina i sl. namijenjenih učenicima, roditeljima, učiteljima ili široj javnosti.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• realiziran edukativno-savjetodavni rada prema potrebi (unutar postojećih grupa ili izvan njih s učenicima/učenicama škola partnera na projektu, roditelja, učitelja i sl.</li> <li>• djeca, roditelji ili stručni suradnici stječu nova znanja, vještine, metode, tehnike i alate koji doprinose jačanju zaštitnih čimbenika za prevenciju ovisnosti</li> </ul>
Izrada edukativnog i promotivnog materijala	<ul style="list-style-type: none"> <li>• osmišljeni i izrađeni materijali za izradu edukativno-promotivnog materijala.</li> <li>• materijal se koristi u radu s djecom i mladima s ciljem jačanja socioemocionalnih vještina</li> </ul>
Suradnja s učiteljima i stručnim suradnicima osnovnih škola	<ul style="list-style-type: none"> <li>• realizirana najmanje 3 susreta s drugim službama u svrhu razmjene informacija</li> <li>• usklađeno djelovanje prema korisnicima</li> </ul>
Suradnja s djelatnicima drugih relevantnih ustanova (centri za socijalnu skrb, domovi zdravlja, policija...)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• realizirana najmanje 3 susreta s drugim službama u svrhu razmjene informacija.</li> <li>• usklađeno djelovanje prema korisnicima</li> </ul>
Radni sastanci	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 9-12 radnih sastanaka projektnog tima</li> </ul>
Supervizija	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 16-18 supervizijskih sati (2h/mjesečno)</li> </ul>
Stručno usavršavanje	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kontinuirano stručno usavršavanje putem dostupne literature te prema naputcima supervizora i voditelja projekta.</li> <li>• sudjelovanje provoditelja aktivnosti i djelatnika partnerskih organizacija na edukaciji organiziranoj od strane CeZaM Zaprešić</li> </ul>
Savjetovanje korisnika o njihovim pravima i ostvarivanju istih	<ul style="list-style-type: none"> <li>• korisnicima je pružena usluga savjetovanja</li> </ul>
Provođenje intervencija u domeni HZSR	<ul style="list-style-type: none"> <li>• korisnici i drugi stručnjaci dobili su znanja s područja socijalnih tema</li> </ul>
Izveštaji	<ul style="list-style-type: none"> <li>• napisano 27 mjesečnih izvještaja izvoditelja (listopad-lipanj)</li> <li>• napisano i pohranjeno 12 mjesečnih izvještaja voditeljice programa</li> <li>• napisan opisni i financijski izvještaj prema donatoru</li> </ul>
Evaluacija	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ispunjeni evaluacijski upitnici.</li> <li>• uneseni podaci u bazu podataka.</li> <li>• napisano evaluacijsko izvješće</li> </ul>

Obilježavanje mjeseca borbe protiv ovisnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>korisnici educirani o temama ovisnosti, izrađeni materijali u okviru radioničkih aktivnosti s djecom i/ili učenicima</li> </ul>
--	--

*Izvor: Godišnji plan i program Udruge CeZaM Zaprešić za 2024. godinu*

#### NAZIV PROJEKTA: Putokaz

Programom utječemo na jačanje zaštitnih čimbenika kod učenika osnovne škole opće populacije i srednjoškolaca s rizičnim oblicima ponašanja, kroz jačanje socijalnih i komunikacijskih vještina, samopouzdanja, slike o sebi te životnih vještina i sposobnosti organiziranja slobodnog vremena. Projekt se provodi na području grada Zaprešića i okolice u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama s područja grada Zaprešića i okolice.

**Tablica 5.7.** Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Putokaz

Opći cilj projekta	Doprinijeti prevenciji svih oblika ovisnosti, jačanjem zaštitnih čimbenika kod mladih u riziku i njihovih roditelja te u općoj populaciji djece i mladih, kroz primjenu inovativnog i sveobuhvatnog modela prevencije ovisnosti u zajednici.
Specifični ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> <li>Razvijati socio-emocionalne vještine djece i mladih u riziku s ciljem jačanja zaštitnih čimbenika i učinkovite prevencije ovisnosti.</li> <li>Educirati mlade i potaknuti kritičko promišljanje o različitim oblicima i sredstvima ovisnosti s naglaskom na njihovo štetno djelovanje i moguće posljedice konzumiranja.</li> <li>Unaprijediti znanja i odgojne vještine kod roditelja učenika srednje škole u riziku i roditelja opće populacije učenika osnovnih škola s ciljem prevencije ovisnosti.</li> </ol>
Broj i struktura korisnika	Izravni korisnici su 6-8 učenika srednje škole koji pohađaju radionice, 6-8 roditelja uključene djece, 10 odgojno obrazovnih djelatnika srednje škole, 10-15 korisnika individualnog savjetovanja. Neizravni korisnici su 800 učenika srednje škole, članovi obitelji korisnika koji nisu izravno uključeni u projekt te ostali članovi zajednice.
Aktivnost	Rezultati

Pripremne i organizacijske aktivnosti te praćenje rada	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 9 sastanaka projektnog tima</li> <li>• održano 10 kontakata (sastanak/poziv/e-mail) sa stručnim suradnicima škola</li> <li>• predano 12 mjesečnih izvještaja</li> </ul>
Grupa podrške za mlade u riziku od ovisnosti (srednjoškolci)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• grupu čini 6-8 srednjoškolaca s rizičnim ponašanjima</li> <li>• održano je 12 grupnih radionica za učenike s rizičnim ponašanjima</li> <li>• članovi imaju višu razinu samopouzdanja i pozitivniju sliku o sebi</li> <li>• članovi su razvili životne, socijalne i komunikacijske vještine</li> <li>• članovi znaju kako adekvatno provoditi svoje slobodno vrijeme</li> <li>• članovi pokazuju jasno izražavanje vlastitog mišljenja, kritičko promišljanje i prepoznaju odgovorna ponašanja</li> <li>• članovi su upoznati s različitim oblicima i sredstvima ovisnosti te razumiju njihovo štetno djelovanje i moguće posljedice</li> </ul>
Rad s roditeljima učenika SŠ	<ul style="list-style-type: none"> <li>• roditelji su upoznati s različitim oblicima i sredstvima ovisnosti te njihovim mogućim posljedicama</li> <li>• 6-8 roditelja uključeno u individualno savjetovanje</li> <li>• roditelji su upoznati s različitim odgojnim tehnikama</li> <li>• roditelji su razvili višu razinu komunikacijskih vještina</li> </ul>
Rad s nastavnicima i stručnom službom SŠ	<ul style="list-style-type: none"> <li>• s nastavnicima i stručnom službom se redovito razmjenjuju informacije o članovima grupe</li> </ul>
Individualno savjetovanje za djecu i roditelje	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 40 sati savjetovanja za djecu i roditelje</li> </ul>
Individualno savjetovanje za mlade	<ul style="list-style-type: none"> <li>• za mlade iz grupe podrške za koje se uvidjela potreba za daljnjim radom održano do 40 sati savjetovanja</li> </ul>
Edukativni plakati	<ul style="list-style-type: none"> <li>• izrađena su četiri plakata na temu ovisnosti s koji su postavljeni u školama i knjižnicama na vidljivom mjestu</li> </ul>
Obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• objavljen sadržaj na društvenim mrežama</li> </ul>
Dizajn i izrada promotivnog materijala	<ul style="list-style-type: none"> <li>• osmišljen dizajn promotivnog materijala</li> <li>• izrađeni i podijeljeni promotivni materijali</li> </ul>
Supervizija za članove tima	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 7 supervizijskih susreta za članove tima</li> <li>• članovi tima razvili stručna znanja, kompetencije i vještine</li> </ul>
Promotivne aktivnosti, objave i suradnja s medijima	<ul style="list-style-type: none"> <li>• objavljeno je minimalno 6 objava za na web i društvenim stranicama CeZaM Zaprešić, 2 radijska i 2 televizijska priloga o projektu</li> </ul>
Evaluacija projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održana su minimalno 3 radna sastanka s evaluatorom projekta</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kreirani su upitnici za članove grupe te upitnici za procjenu individualnih savjetovanja učenika i roditelja</li> <li>• ispunjeni su evaluacijski upitnici i napisan je evaluacijski izvještaj</li> </ul>
--	--

*Izvor: Godišnji plan i program Udruga CeZaM Zaprešić za 2024. godinu*

#### NAZIV PROJEKTA: Nema zdravlja bez mentalnog zdravlja

Nema zdravlja bez mentalnog zdravlja je projekt koji podiže svijest o važnosti brige o mentalnom zdravlju te omogućava razumijevanje mentalnog zdravlja kao sastavnog dijela općeg zdravlja. Projekt je namijenjen svim članovima zajednice kao odgovor na potrebu i manjak sadržaja usmjerenih specifično na jačanje mentalnog zdravlja te kao odgovor na teškoće koje se javljaju kao posljedica pojave pandemije COVID-19. Cilj projekta je kroz različite aktivnosti unaprijediti mentalno zdravlje članova zajednice. Projekt se provodi na području Zagrebačke županije.

**Tablica 5.8.** Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Nema zdravlja bez mentalnog zdravlja

Opći cilj projekta	Unaprijediti kvalitetu života te socijalno funkcioniranje članova zajednice.
Specifični ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Informirati i educirati članove zajednice o važnosti brige o mentalnom zdravlju</li> <li>2. Informirati i educirati članove zajednice o načinima brige o mentalnom zdravlju</li> <li>3. Informirati i educirati članove zajednice o problemu mentalnog zdravlja i mentalnih poremećaja te poticati destigmatizaciju mentalnih poremećaja</li> </ol>
Broj i struktura korisnika	Projektom Nema zdravlja bez mentalnog zdravlja planiramo obuhvatiti 3 000 korisnika članova zajednice Zaprešića i okolice. Korisničke skupine bit će djeca, mladi i odrasli oba spola.
Aktivnost	Rezultati
Pripreme i organizacijske aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 12 radnih sastanaka tima</li> <li>• izrađena izvještajna dokumentacija</li> <li>• dogovorena provedba aktivnosti s partnerima i suradnicima</li> </ul>

Edukativne radionice za djecu	<ul style="list-style-type: none"> <li>održano 10 radionica za djecu osnovnoškolske dobi na temu prepoznavanja i izražavanja emocija</li> </ul>
Edukativni materijali	<ul style="list-style-type: none"> <li>izrađeno 12 edukativnih plakata iz područja mentalnog zdravlja</li> <li>izrađeno 12 edukativnih video materijala iz područja mentalnog zdravlja</li> <li>napisano 12 edukativnih članaka iz područja mentalnog zdravlja</li> </ul>
Promotivni materijali	<ul style="list-style-type: none"> <li>izrađeni promotivni materijali koji potiču na brigu o vlastitom mentalnom zdravlju</li> </ul>
Obilježavanje važnih datuma u području mentalnog zdravlja	<ul style="list-style-type: none"> <li>obilježeno minimalno 12 važnih datuma iz područja mentalnog zdravlja putem DM</li> <li>Obilježen Svjetski dan mentalnog zdravlja u zajednici</li> </ul>
Promocija projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>aktivnosti na projektu promovirane putem lokalnih medija minimalno 6 puta</li> <li>aktivnosti projekta promovirane putem društvenih mreža i web stranice</li> </ul>
Evaluacija projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>projekt evaluiran putem upitnika na DM</li> </ul>
Pisanje izvještaja	<ul style="list-style-type: none"> <li>napisano 12 mjesečnih izvještaja voditelja i izvoditelja projekta</li> <li>napisan godišnji voditelja projekta</li> </ul>

*Izvor: Godišnji plan i program Udruge CeZaM Zaprešić za 2024. godinu*

#### NAZIV PROJEKTA: #imampodršku

Osnovne aktivnosti projekta odnose se na psihosocijalno savjetovanje, psihoterapiju i grupe podrške. Savjetovanje i psihoterapija realiziraju se u kontinuitetu, a učestalost ovisi o dogovoru s korisnikom/com. Korisnici mogu biti djeca, mladi i odrasli. Grupe podrške namijenjene su djeci, mladima ili roditeljima, ovisno o potrebama u zajednici. Projekt će se provoditi u Zaprešiću.

**Tablica 5.9.** Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta #imampodršku

Opći cilj projekta	Doprinijeti unaprjeđenju mentalnog zdravlja roditelja i djece, kroz osiguranje mogućnosti individualnog savjetovanja, edukacije i grupa podrške.
Specifični ciljevi	1. Osigurati psihosocijalnu podršku u zajednici roditeljima i budućim roditeljima u vidu individualnog i grupnog rada (

	<p>potaknuti razvoj svjesnosti o vlastitim procesima, potaknuti razvoj samopodrške, potaknuti razvoj osobne integracije, potaknuti osobni rast i razvoj)</p> <p>2. Unaprijediti mentalno zdravlje i promovirati važnost brige o mentalnom zdravlju (pružiti podršku korisnicima u nošenju sa izazovnim situacijama i promovirati važnost brige o mentalnom zdravlju kroz edukaciju, promociju i informiranje)</p> <p>3. Osnažiti partnerstva Udruge i lokalnih dionika u provedbi projekta čiji je cilj podrška roditeljstvu.</p>
Broj i struktura korisnika	Izravni korisnici projekta su korisnici uključeni u savjetodavni ili psihoterapijski rad te grupne oblike rada, njih 40-50. Neizravni korisnici su ostali članovi obitelji te šira javnost obuhvaćena promotivnim aktivnostima, ukupno oko 1 500 korisnika.
Aktivnost	Rezultati
Pripremne i organizacijske aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• partneri informirani o početku provedbe projekta</li> <li>• s partnerima redovito razmjenjivanje informacije o provedbi aktivnosti</li> <li>• s članovima projektnog tima razmjenjivanje informacije o provedbi projekta</li> <li>• izrađena dokumentacija za praćenje provedbe projekta</li> </ul>
Grupa podrške za roditelje	<ul style="list-style-type: none"> <li>• oformljenje dvije grupe podrške za roditelje</li> <li>• u jednu grupu podrške uključeni su roditelji djece predškolske dobi, a u drugu grupu podrške su uključeni roditelji djece osnovnoškolske dobi</li> <li>• uključeno 12 do 16 roditelja</li> <li>• provedeno 16 susreta grupe podrške</li> <li>• roditelji se osjećaju osnaženo u roditeljskoj ulozi</li> </ul>
Edukativne radionice za roditelje	<ul style="list-style-type: none"> <li>• provedeno 6 različitih edukativnih radionica za roditelje</li> <li>• roditelji su educirani o odgoju djece te o razvoju djeteta</li> <li>• roditeljima su podijeljeni edukativni listići kojima ih se potiče na vježbu naučenog u svakodnevnom životu</li> <li>• teme koje su obrađene kroz edukativne radionice: granice i dosljednost u odgoju, emocije, slika o sebi, komunikacija s djetetom, dijete i školske obaveze, dijete i odnosi s vršnjacima</li> </ul>
Individualno savjetovanje roditelja	<ul style="list-style-type: none"> <li>• u individualno savjetovanje uključeno 10 do 15 roditelja, oba spola</li> <li>• roditelji dobili podršku u odgoju djece</li> <li>• održano 20 do 30 sati individualnog savjetovanja roditelja</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• u individualno savjetovanje roditelja uključeno i 2 volontera s volonterskim doprinosom od 20 sati</li> </ul>
Individualno savjetovanje djece i mladih	<ul style="list-style-type: none"> <li>• u individualno savjetovanje uključeno 10 do 15 djece i mladih</li> <li>• održano 60 do 70 sati individualnog savjetovanja djece i mladih</li> </ul>
Edukativno-promotivni materijali	<ul style="list-style-type: none"> <li>• izrađeno 10 edukativnih materijala za roditelje postavljenih na društvenoj mreži udruge i partnera</li> </ul>
Edukacija za izvoditelje i partnere	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održane 2 edukacije za izvoditelje i partnere</li> <li>• teme edukacija: Anksioznost kod djece i mladih, Agresivnost kod djece i mladih</li> <li>• educirano 30 osoba koje rade s djecom i roditeljima</li> </ul>
Promocija i vidljivost projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• projekt promoviran putem lokalnih medija tj. radija, televizije i novina (minimalno 6 objava)</li> <li>• projekt promoviran putem društvene mreže udruge (minimalno 20 objava)</li> </ul>
Supervizija	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 6 supervizijskih susreta</li> </ul>
Izveštaji	<ul style="list-style-type: none"> <li>• napisano 12 mjesečnih izvještaja voditeljice projekta</li> <li>• napisani mjesečni izvještaji izvoditelja aktivnosti</li> </ul>
Evaluacija	<ul style="list-style-type: none"> <li>• izrađeni evaluacijski upitnici</li> <li>• podijeljeni evaluacijski upitnici</li> <li>• izrađeni evaluacijski izvještaj</li> </ul>

*Izvor: Godišnji plan i program Udruge CeZaM Zaprešić za 2024. godinu*

U sklopu strateškog cilja **volonterstvo i aktivno građanstvo** Udruga radi na ostvarivanju sljedećih specifičnih strateških ciljeva:

- Razvoj volonterstva kod djece i mladih
- Razvoj korporativnog volontiranja
- Razvoj aktivnog građanstva i inicijativa u zajednici
- Jačanje kapaciteta demokratske kulture i zaštite ljudskih prava (kroz edukaciju djece i mladih).

Programi Udruge CeZaM Zaprešić koji imaju za cilj promicanje volonterstva i aktivnog građanstva u zajednici:

## NAZIV PROJEKTA: Lokalni volonterski centar Zaprešić

Projekt se provodi u području razvoja volonterskog menadžmenta u lokalnoj zajednici grada Zaprešića te u području aktivnog sudjelovanja mladih, djece i ostalih građana u društvu kroz volontiranje. Program se provodi u partnerstvu s Gradom Zaprešićem, Općinom Marija Gorica, CZSS Zaprešić, OŠ A. Augustinčića, OŠ Lj. Gaja, SŠ B. J. Jelačić. Opći cilj programa je promoviranje i razvoj volonterstva na području grada Zaprešića i okolice osnaživanjem dionika lokalne zajednice koji teže sustavnom unaprjeđenju istog. Aktivnosti programa usmjerene su na direktan rad s organizatorima volontiranja (umrežavanje, edukacija, radni sastanci, informiranje), direktan rad s učenicima (pomoć u učenju, rad kluba MINI volonteri, volonterske akcije), direktan rad s poslovnim organizacijama (provođenje korporativnog volontiranja), direktan rad s volonterima (edukacija, radni sastanci).

**Tablica 5.10.** Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Lokalni volonterski centar Zaprešić

Opći cilj projekta	Promoviranje i razvoj volonterstva na području grada Zaprešića i okolice osnaživanjem dionika lokalne zajednice koji teže sustavnom unaprjeđenju istog
Specifični ciljevi	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Povećanje broja građana (posebice mladih) uključenih u volonterske aktivnosti na području lokalne zajednice odnosno regije (više županija),</li><li>2. Povećanje broja organizatora volontiranja na lokalnom području odnosno području više županija,</li><li>3. Povećanje broja edukacija za volontere koji pružaju pomoć u učenju,</li><li>4. Povećanje broja individualnih/grupnih sati pomoći u učenju za učenike osnovnih i srednjih škola,</li><li>5. Unaprjeđenje partnerskih odnosa između organizacija civilnog društva i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te drugih institucija na lokalnoj i nacionalnoj razini u provedbi volonterskih projekata,</li><li>6. Poticanje razvoja novih oblika volontiranja u zajednici (inkluzivno, obiteljsko i korporativno volontiranje)</li></ol>

	<p>7. Poboljšanje prakse vrednovanja volontiranja i priznavanja kompetencija stečenih volontiranjem koje će se moći primijeniti u daljnjem obrazovanju i zapošljavanju (osobito mladih)</p> <p>8. Povećanje vidljivost primjera dobre prakse u volontiranju te promoviranje vrijednosti volontiranja</p>
Broj i struktura korisnika	<p>Izravni korisnici projekta su 6 predstavnika lokalnih udruga, institucija i ustanova koje djeluju na području grada Zaprešića, 10 volontera koji pružaju pomoć u učenju, 10 učenika koji su korisnici grupne i individualne pomoći u učenju, 8 učenika osnovnih škola uključenih u „MINI volontere“, 8 djece korisnika Dječjeg doma Laduč (inkluzivno volontiranje), 15 volontera uključeno u volontersku akciju čišćenja okoliša, 10 volontera uključeno u korporativno volontiranje . Neizravni korisnici projekta su 1 000 građana i građanki grada Zaprešića koji su informirani o projektu putem lokalnih medija.</p>
Aktivnost	Rezultati
Razmjena informacija o ponudi i potražnji volonterskog rada - vođenje baze podataka volontera i organizatora volontiranja	<ul style="list-style-type: none"> <li>• unaprijeđena je postojeća baza podataka</li> <li>• pripremljena prijavnica za ulazak u bazu preko web stranice programa</li> <li>• organizatori volontiranja pozvani na upis u bazu</li> <li>• baza se kontinuirano unaprjeđuje</li> </ul>
Redovito ažuriranje web stranice VC s ponudom i potražnjom volonterskog rada te drugim relevantnim informacijama za volontere i organizatore volontiranja	<ul style="list-style-type: none"> <li>• redovito ažurirana web stranica s ponudom i potražnjom volonterskog rada i volonterskih programa</li> </ul>
Provođenje aktivnosti usmjerenih ublažavanju posljedica pandemije uzrokovane COVIDom-19 i drugih izvanrednih događaja i/ili velikih nesreća, dok za to postoji potreba	<ul style="list-style-type: none"> <li>• napisana 2 članka u besplatnom gradskom mjesečniku</li> <li>• 5 objava na mrežnim stranicama CeZaM-a</li> <li>• po potrebi uspostavljena savjetodavna telefonska linija za građane</li> </ul>
Vođenje baze podataka o organizatorima volontiranja i koordinatorima volontera u lokalnoj zajednici koji su prošli odgovarajuće	<ul style="list-style-type: none"> <li>• redovito ažurirana baza podataka organizatora volontiranja i koordinatora volontera u lokalnoj zajednici</li> </ul>

edukacije na temu volonterskog menadžmenta	
Radni sastanci	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održani redoviti radni sastanci s izvoditeljima aktivnosti</li> <li>• održano 10 radnih sastanaka s partnerima</li> <li>• održani radni sastanci s predstavnicima organizacija uključenih u korporativno volontiranje</li> </ul>
Koordinacija „MINI volonteri“	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 5 susreta MINI volontera</li> <li>• uključeno 8 MINI volontera</li> </ul>
Poticanje razvoja volonterstva u onim područjima u kojima isto još nije dovoljno razvijeno, uzimajući u obzir specifičnosti i potrebe lokalne zajednice	<ul style="list-style-type: none"> <li>• potaknut je razvoj volonterstva u okolnim općinama</li> <li>• potaknut razvoj korporativnog volontiranja u lokalnoj zajednici</li> <li>• potaknut je razvoj volonterstva u Ličko-senjskoj županiji</li> </ul>
Organizacija volonterske pomoći u učenju (instrukcija) djeci iz socijalno i materijalno ugroženih obitelji	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 10 korisnika uključeno u Pomoć u učenju</li> <li>• održano 10 sastanaka s roditeljima djece uključene u Pomoć u učenju</li> <li>• suradnja s 10 roditelja djece uključenih u Pomoć u učenju</li> <li>• 130 susreta volontera i korisnika Pomoći u učenju</li> </ul>
Korporativno volontiranje	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uspostavljena je suradnja s organizacijom zainteresiranom za korporativno volontiranje</li> <li>• 10 volontera uključeno je u volontersku akciju</li> <li>• održana 1 volonterska akcija</li> </ul>
Suradnja s odgojno-obrazovnim ustanovama na području odgoja za volontiranje te organizacija volonterskih programa za studente i učenike srednjih škola	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uspostavljena suradnja s SŠBJJ, OŠ Ljudevita Gaja, OŠ A. Augustinčića</li> <li>• 5 učenika srednje škole uključeno u Pomoć u učenju</li> <li>• 8 učenika osnovnih škola sudjelovalo u MINI volonterima, 2 studenta uključeno u volontersku akciju</li> </ul>
Organizacija aktivnosti inkluzivnog volontiranja i inovativnih oblika volontiranja	<ul style="list-style-type: none"> <li>• u inkluzivno volontiranje uključeno 2 osobe starije životne dobi kao voditelji radionica</li> <li>• održano 2 radionice</li> <li>• uključeno 8 korisnika Dječjeg doma Laduč u kreativne radionice</li> </ul>
Promocija prakse i vrijednosti volontiranja- provođenje volonterskih akcija, kampanja, dodjela nagrada za najbolje volontere, te širenje informacija o dobrobiti volonterskog rada	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održane 2 volonterske akcije</li> <li>• 1 korporativnog volontiranja (uključeno 10 volontera)</li> <li>• 1 akcija čišćenja okoliša (uključeno 10 volontera)</li> <li>• u sklopu Dana volontera dodijeljene nagrade volonterima</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• putem mrežnih stranica CeZaMa i lokalnih medija promovirana</li> <li>• praksa i vrijednosti volontiranja</li> </ul>
Obilježavanje Međunarodnog dana volontera	<ul style="list-style-type: none"> <li>• organizirana dodjela nagrada volonterima i organizatorima volontiranja</li> </ul>
Pisanje mjesečnih i godišnjih izvještaja voditelja projektnih aktivnosti te voditeljice programa	<ul style="list-style-type: none"> <li>• napisano i pohranjeno 12 mj. izvještaja voditeljice programa</li> <li>• 9 mj. izvještaja koordinatorice Pomoći u učenju</li> <li>• napisan polugodišnji i godišnji izvještaj</li> <li>• napisani izvještaji prema donatoru</li> </ul>
Promocija projekta i projektnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• odrađena 2 TV i 2 radio gostovanja</li> <li>• objavljene informacije o programu na web i Facebook stranici CeZaM-a i partnera</li> <li>• informirani građani i lokalni organizatori volontiranja (udruge, ustanove, institucije)</li> <li>• vođena evidencija promocije</li> </ul>
Informiranje o objavama Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike vezanih uz područje volonterstva putem web stranice volonterskog centra, društvenih mreža i drugih oblika komuniciranja volonterskog centra s građanima i pravnim osobama	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kontinuirano je informirana javnost o objavama MRMSOSP-a o volonterstvu na web stranici Lokalnog volonterskog centra, društvenim mrežama CeZaM-a</li> </ul>
Suradnja s Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u provedbi politike usmjerene razvoju volonterstva	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uspostavljena suradnja s MRMSOSP u provedbi politike usmjerene razvoju volonterstva</li> </ul>
Evaluacija projekta i projektnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kreirani evaluacijski upitnici, provedeno anketiranje</li> <li>• evaluacijom obuhvaćeni izravni korisnici, predstavnici partnera</li> <li>• analizirani dobiveni podaci</li> <li>• napisan evaluacijski izvještaj</li> </ul>

*Izvor: Godišnji plan i program Udruge CeZaM Zaprešić za 2024. godinu*



NAZIV PROJEKTA: STAVi – projekt osnaživanja učenika/ica za aktivno i odgovorno djelovanje

Ciljevi projekta su osnažiti učenike i učenice s područja grada Zaprešića za aktivnije djelovanje i sudjelovanje u lokalnoj zajednici u svrhu poboljšanja kulture demokratizacije kod djece i mladih. Glavne aktivnosti projekta su radionice za predstavnike Vijeća učenika i predstavnike osnovnih škola zadužene za rad s Vijećem učenika. Teme su prvenstveno usmjerene na upoznavanje učenika s temom prava djece i njihovim pravom na aktivno sudjelovanje u životu zajednice. Jačanjem aktivnog djelovanja svih učenika, a naročito djelovanjem Vijeća učenika doprinosimo promicanju i zaštiti njihovih prava. Mjesto provedbe programa je grad Zaprešić. Suradnici na projektu su osnovne škole grada Zaprešića i okolice.

**Tablica 5.11.** Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta STAVi – projekt osnaživanja učenika/ica za aktivno i odgovorno djelovanje

Opći cilj projekta	Razvoj demokratske kulture i aktivnog građanstva kod djece i mladih.
Specifični ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Potaknuti aktivno i odgovorno djelovanje učenika OŠ s područja grada Zaprešića i okolice.</li> <li>2. Informirati opću populaciju učenika OŠ s područja grada Zaprešića i okolice o dječjim pravima te aktivnom djelovanju u lokalnoj zajednici.</li> <li>3. Omogućiti učenicima/cama usvajanje znanja, vještina i stavova koji oblikuju djecu i mlade kao aktivne, tolerantne, osviještene pripadnike zajednice u kojoj žive.</li> </ol>
Broj i struktura korisnika	Izravni korisnici su učenici uključeni u rad vijeća učenika, djelatnici osnovnih škola, ukupno oko 500 korisnika. Neizravni korisnici su roditelji učenika uključenih u projekt, članovi vijeća učenika osnovnih škola te korisnici obuhvaćeni promotivnim aktivnostima, ukupno oko 3000 korisnika.
Aktivnost	Rezultati
Organizacija i koordinacija programskih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• osigurani su uvjeti za kvalitetnu provedbu projekta</li> </ul>

Radionice za članove Vijeća učenika – osmišljavanje Mini projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održane su radionice za Vijeće učenika</li> <li>• članovi Vijeća učenika stekli su znanja i vještine potrebne za rad Vijeća učenika</li> <li>• osmišljen je jedan Mini projekt po školi</li> </ul>
Konzultacije za Vijeće učenika – podrška i pomoć u procesu provođenja Mini projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održane su konzultacije za Vijeće učenika tijekom procesa provedbe Mini projekta – pomoć i podrška u provedbi</li> </ul>
Edukativne radionice za učenike na temu dječjih prava i odgovornosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano je 12 radionica u razrednim odjelima ili tijekom školskih praznika u prostoru udruge</li> <li>• učenici su upoznati s temom dječjih prava općenito, s naglaskom na pravo djeteta na aktivno i odgovorno sudjelovanje u svojoj zajednici</li> </ul>
Kreativni natječaj za djecu vrtićke i osnovnoškolske dobi na temu dječjih prava	<ul style="list-style-type: none"> <li>• organiziran je i proveden kreativni nagradni natječaj na temu dječjih prava</li> <li>• izabrani radovi su nagrađeni</li> </ul>
Obilježavanje Dječjeg tjedna	<ul style="list-style-type: none"> <li>• provedene su radionice tijekom Dječjeg tjedna (lego, društvene igre, kreativna radionica i drugo)</li> </ul>
Promotivne aktivnosti, objave u medijima, distribucija promotivnih materijala	<ul style="list-style-type: none"> <li>• javnost je informirana o projektu</li> </ul>
Sastanci projektnog tima, praćenje i vrednovanje projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano 8 sastanaka projektnog tima</li> <li>• napisano 12 mjesečnih izvještaja i godišnji izvještaj</li> </ul>

*Izvor: Godišnji plan i program Udruge CeZaM Zaprešić za 2024. godinu*

U sklopu strateškog cilja organizirano i strukturirano **slobodno vrijeme** Udruga radi na ostvarivanju sljedećih specifičnih strateških ciljeva:

- Uključivanje građana u kulturni život lokalne zajednice
- Promicanje aktivnog provođenja slobodnog vremena

Programi Udruge koji imaju za cilj promicanje aktivnog provođenja slobodnog vremena i uključivanje građana u život lokalne zajednice:

## NAZIV PROJEKTA: Centrić

Provedbom projekta Centrić želi se djeci izvan redovitoga odgojno-obrazovnog sustava omogućiti stjecanje znanja, vještina i usvajanje primjerenih stajališta te poboljšati kvaliteta života, a u skladu sa njihovim interesima i sposobnostima. Temeljna aktivnost na projektu su aktivnosti organiziranog slobodnog vremena za djecu, a ključni korisnici projekta su djeca u dobi od 5 do 14 godina. Ostali korisnici projekta uključuju djelatnike partnerskih organizacija, roditelje uključene djece i širu javnost. Projekt se provodi na području Zaprešića.

**Tablica 5.12.** Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Centrić

Opći cilj projekta	Omogućiti djeci da izvan redovitoga odgojno-obrazovnog sustava steknu znanje, vještine i usvoje primjerena stajališta te poboljšaju kvalitetu života, a u skladu sa svojim interesima i sposobnostima.
Specifični ciljevi	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Omogućiti djeci sudjelovanje u organiziranim aktivnostima slobodnog vremena u društvu vršnjaka.</li><li>2. Poticati razvoj socijalnih i životnih vještina kod djece.</li><li>3. Poticati kreativnost, stvaralaštvo i zdrave stilove života kod djece.</li><li>4. Jačati kapacitete djelatnika partnerskih organizacija za rad s djecom.</li></ol>
Broj i struktura korisnika	Planirani ukupni broj izravnih korisnika je 150-250, od kojih se 20-30 korisnika odnosi na djelatnike partnerskih organizacija, a ostatak na djecu uključenu u organizirane aktivnosti slobodnog vremena. Neizravni korisnici projekta uključuju roditelje čija će djeca biti izravno uključena u aktivnosti projekta. Također, neizravni korisnici projekta su građani opće populacije kojima će biti namijenjeni sadržaji koji doprinose poboljšanju kvalitete života djece, a koji će biti objavljeni na službenoj web stranici Udruge te na društvenim mrežama Udruge (Facebook i Instagram profil). Procjenjuje se da će broj neizravnih korisnika biti oko 1500.
Aktivnost	Rezultati
Organizacijske i koordinacijske aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"><li>• na mjesečnoj razini održani sastanci projektnog tima</li><li>• uspostavljena suradnje sa partnerima</li><li>• napravljen probir volontera</li></ul>
Promocija projekta i aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"><li>• projekt promoviran putem lokalnih medija, web stranica, društvene mreže, kreiranja objava za širu javnost na temu slobodnog vremena</li></ul>

<p>Evaluacijske aktivnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano minimalno 3 radna sastanka s evaluatorom</li> <li>• izrađeni evaluacijski upitnici</li> <li>• podijeljeni i ispunjeni evaluacijski upitnici</li> <li>• napravljena analiza upitnika</li> <li>• napisan završni evaluacijski upitnik</li> </ul>
<p>Organizirane aktivnosti slobodnog vremena za djecu</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• organizirane su aktivnosti slobodnog vremena za djecu (zabavne, sportske, znanstvene radionice, radionice gline, pomoći u učenju engleskog jezika, kvalitetnog učenja, komunikacije, grupa za razvoj socijalnih vještina, turističke ture, filmske večeri, poticanje darovitosti, vježbe za mozak, zabavni kviz, kviz znanja, kreativna radionica radionice tijekom školskih praznika)</li> <li>• uključeno 250 djece od 5 do 14 godina</li> <li>• provedeno više od 20 raznovrsnih radionica za djecu</li> </ul>
<p>Volontiranje na projektu</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uključeno 3 volontera</li> <li>• organizirane i provedene 5 radionica za djecu</li> </ul>
<p>Edukacije i supervizija za djelatnike partnerskih organizacija</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• provedena edukacija za odgojno-obrazovne djelatnike i djelatnike socijalne skrbi</li> <li>• uključeno minimalno 20 djelatnika te su osnaženi za daljnji rad s korisnicima</li> </ul>
<p>Dokumentacija</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• napisani izvještaji izvoditelja aktivnosti</li> <li>• napisani mjesečni izvještaji koordinatora</li> <li>• napisani izvještaji prema donatoru</li> </ul>

*Izvor: Godišnji plan i program Udruge CeZaM Zaprešić za 2024. godinu*

**NAZIV PROJEKTA:** Centar za mlade Zaprešić

Centar za mlade Zaprešić je projekt koji podiže kvalitetu života mladih (15. - 30. godina) grada Zaprešića i okolice pružajući usluge informiranja, educiranja, kvalitetnog provođenja slobodnog vremena te aktivnog sudjelovanja u životu zajednice.

**Tablica 5.13** Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Centar za mlade Zaprešić

Opći cilj projekta	Povećati kvalitetu života mladih u Zaprešiću i okolici osiguravanjem optimalnih razvojnih uvjeta te osnažiti mlade za aktivno sudjelovanje u zajednici
Specifični ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. održati kontinuitet aktivnosti koje provodimo za mlade i povećati broj aktivnosti usmjerenih na kvalitetnu organizaciju slobodnog vremena mladih</li> <li>2. osnažiti mlade, razviti vještine i sposobnosti mladih koje će im pomoći u suočavanju s društvenim i životnim izazovima čime doprinosimo unaprjeđenju promocije mentalnog zdravlja i psihološke dobrobiti mladih</li> <li>3. potaknuti, unaprijediti i razviti emocionalne i socijalne vještine kod mladih čime doprinosimo prevenciji neprihvatljivih i štetnih oblika ponašanja kod mladih</li> <li>4. povećati razinu informiranosti mladih o programima i uslugama koje su im dostupne u lokalnoj zajednici te doprinijeti većoj povezanosti mladih s istima</li> <li>5. povećati broj mladih koji aktivno sudjeluju u zajednici</li> </ol>
Broj i struktura korisnika	Planirani ukupni broj izravnih korisnika je 1000, a odnosi se na mlade koji će biti okupljeni kroz navedene aktivnosti projekta (spomenuta brojka odnosi se i na društvene mreže, mlade koji će nas pratiti putem društvenih mreža, a kojom će obuhvaćeni biti i neizravni korisnici). Mladi čine skupinu u dobi od 15 do 30 godina na području Grada Zaprešića te okolice i okolnih mjesta. Planirano je da aktivnosti budu otvorene za sve mlade - mlade srednjoškolce, mlade studente, mlade zaposlene, mlade nezaposlene koji nisu u sustavu obrazovanja, mlade u riziku tj. sve mlade koji imaju potrebu i želju za informiranjem, savjetovanjem, educiranjem, aktivnostima za kvalitetno provođenje slobodnog vremena te socijalnim uključivanjem u zajednicu.
Aktivnost	Rezultati
Pripremne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• projektni partneri i suradnici informirani o početku provedbe projekta</li> <li>• dogovorena provedba projektnih aktivnosti s partnerima i suradnicima</li> <li>• izrađeni obrasci dokumenata i evidencije korisnika</li> </ul>
Radni sastanak	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održani radni sastanci partnerima (uživo ili online)</li> <li>• održani radni sastanci s izvoditeljima aktivnosti</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održavani redoviti kontakti s izvoditeljima aktivnosti i razmjenjivane informacije o projektu</li> <li>• dogovorena podjela obaveza</li> </ul>
Informiranje i savjetovanje mladih putem društvenih mreža i web stranice	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kontinuirano objavljivanje informacije o temama aktualnima za mlade/mladima</li> <li>• mladi redovno prate objave na društvenim mrežama</li> <li>• mladi upoznati s Youth Wiki-jem, Dijalogom EU-a s mladima, Garancijom za mlade</li> <li>• mladima je pružena besplatna savjetodavna pomoć vezano za njihove iskazane interese i potrebe te su usmjereni k organizacijama i javnim institucijama u lokalnoj zajednici koje su im potrebne za zadovoljavanje potreba (savjetovanište, Pravna klinika, Hrvatski zavod za zapošljavanje i dr.)</li> </ul>
Info pano	<ul style="list-style-type: none"> <li>• izrađen informativni materijal o projektu i aktualnim aktivnostima</li> <li>• obilježeni pojedini važni dani za međunarodnu, nacionalnu i lokalnu razinu</li> <li>• info pano izložen u prostoru udruge</li> </ul>
Info točka	<ul style="list-style-type: none"> <li>• mladi informirani o projektu</li> <li>• mladi informirani o mogućnostima za mlade</li> <li>• mladi informirani o radu udruge</li> </ul>
Edukacije za mlade	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održano ukupno 5 edukacija za mlade (zdrave mladenačke veze i odnosi, medijska pismenost, odgovorna potrošnja s naglaskom na ekologiju, vršnjački edukatori protiv vršnjačkog nasilja i razvoj volonterstva/ aktivno i uključeno građanstvo)</li> <li>• educirano 150 učenica i učenika SŠBJJ</li> </ul>
Tečaj keramike	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 10 mladih uključeno na tečaj keramike -održano 2x6 susreta</li> </ul>
Radionica izrade svijeća	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 15-20 mladih uključeno u radionicu izrade svijeća</li> </ul>
Organizirane večeri mladih	<ul style="list-style-type: none"> <li>• organizirano 7 večeri druženja mladih:</li> <li>• 3 večeri turnira u Beli (75 mladih)</li> <li>• 2 PlayStation večeri (50 mladih)</li> <li>• 2 večeri društvenih igara (50 mladih)</li> </ul>
Psihosocijalno individualno savjetovanje	<ul style="list-style-type: none"> <li>• informiranje i pružanje savjeta mladima o načinima brige za mentalno zdravlje putem QR kodova s karticama za brigu o mentalnom zdravlju (QR kodovi u prostoru škole)</li> </ul>
Volontiranje	<ul style="list-style-type: none"> <li>• mladi su besplatno informirani o mogućnostima volontiranja u lokalnoj zajednici ili inozemstvu</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 4 osobe volontiraju na projektu/projektnim aktivnostima</li> <li>• volonteri su upoznati s projektom, obvezama i pravima na projektu</li> <li>• evidentirani volonterski sati na projektu</li> </ul>
Besplatno korištenje računala i printera	<ul style="list-style-type: none"> <li>• mladima je omogućena besplatna usluga korištenja interneta i računala za različite svrhe informiranja i savjetovanja</li> <li>• mladi koriste uslugu besplatnog kopiranja i printanja</li> </ul>
Knjižnica za mlade	<ul style="list-style-type: none"> <li>• mladi posuđuju knjige u vlasništvu udruge</li> </ul>
Promocija projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• projekt promoviran putem društvenih mreža udruge, partnera, suradnika i vanjskih izvoditelja aktivnosti</li> <li>• projekt promoviran na TV-u</li> <li>• projekt promoviran na radiju</li> <li>• izrađeni i podijeljeni promotivni materijali (EKO proizvodi) mladima i drugima u zajednici</li> </ul>
Pismeno izvještavanje voditeljice projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• napisano i pohranjeno 12 mjesečnih izvještaja voditeljice projekta</li> <li>• napisan i pohranjen godišnji izvještaj voditeljice projekta</li> <li>• napisani izvještaji prema donatorima</li> <li>• vođena i pohranjena projektna dokumentacija</li> </ul>
Evaluacija projekta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održavani redoviti kontakti s evaluatoricom</li> <li>• kreirani evaluacijski upitnici</li> <li>• ispunjeni evaluacijski upitnici</li> <li>• analizirani dobiveni podaci</li> <li>• napisan evaluacijski izvještaj</li> </ul>

*Izvor: Godišnji plan i program Udruge CeZaM Zaprešić za 2024. godinu*

## 5.2. Suradnja s lokalnom zajednicom

### **Partneri i suradnici**

Udruga je od samoga početka, u skladu sa svrhom osnivanja, usko povezana s institucijama i ustanovama u lokalnoj zajednici. Osim podrške pri osnivanju i u samim začetcima rada, najvažnije ustanove u lokalnoj zajednici i danas podržavaju rad udruge kroz aktivno članstvo u skupštini. Udruga ostvaruje međusektorsku suradnju na lokalnoj, regionalnoj te nacionalnoj razini kroz brojne suradničke i partnerske odnose.

Trenutni važni strateški partneri u provedbi projekata/programa su slijedeće institucije i udruge: Hrvatski zavod za socijalni rad Područni ured Zaprešić, OŠ Antuna Augustinčića (Zaprešić), OŠ Ljudevita Gaja (Zaprešić), OŠ Kupljenovo (Kupljenovo), OŠ Pavao Belas (Općina Brdovec), OŠ Ivana Perkovca (Šenkovec, općina Brdovec), SŠ Bana Josipa Jelačića (Zaprešić), Udruga umirovljenika Šibice, Grad Zaprešić, Općina Marija Gorica, Udruga Rubikon (Zaprešić) i Udruga Pčelice (Gospić).

Trenutni suradnici Udruge su Grad Zaprešić – Gradska uprava, Upravni odjel za društvene djelatnosti, Ured gradonačelnika, Općina Brdovec, Zagrebačka županija – upravni odjeli, stručna služba Župana, Vladini uredi i stručne službe (Ured za udruge), Državne upravne organizacije (Središnji državni ured za demografiju i mlade), Ministarstva (Ministarstvo financija, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo znanosti i obrazovanja i dr.), Savjet mladih grada Zaprešića, Savjet mladih Zagrebačke županije, Dječji vrtić Vrtuljak (Zaprešić), Dječji vrtić Maslačak (Zaprešić), Dječji vrtić Videk (Općina Brdovec), OŠ Pavla Štoosa (Kraljevec na Sutli), Veleučilište Baltazar (Zaprešić), Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada, Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet, Pučko otvoreno učilište Zaprešić, Gradska knjižnica Ante Kovačića (Zaprešić), Policijska postaja Zaprešić, Dom zdravlja Zaprešić, Turistička zajednica grada Zaprešića, Udruga za predškolski i školski šport "Zaprešićki kraj", Udruga Gradionica (Zagreb), Društvo „Naša djeca“ grada Gospića, Gradsko društvo Crvenog križa Zaprešić, Dječji dom Zagreb, podružnica Laduč, Volonterski centar Zagreb, Zajednica informativnih centara u republici Hrvatskoj, Hrvatski centar za razvoj volonterstva, Mreža mladih Hrvatske, Regionalni info centar za mlade Zagreb, Udruga Zamisli (Zagreb), Udruga IKS (Petrinja), Udruga Impress (Daruvar), Mreža udruga Zagor (Zabok), Zaklada Zamah (Zagreb), Centar za civilne inicijative (Zagreb).

Udruga ostvaruje vrlo dobru suradnju s brojnim dionicima u lokalnoj zajednici, ali i šire na regionalnoj i međuzupanijskoj razini. Na razini lokalne zajednice postoji partnerski i suradnički odnos s lokalnom samoupravom te odgojno-obrazovnim ustanovama (dječji vrtići, osnovne i srednja škola) i Hrvatskim Zavodom za socijalni rad Podružnica Zaprešić, kao i ostalim relevantnim udrugama i ustanovama. Osim u lokalnoj zajednici Udruga je



proširenjem svoga djelovanja stekla nove regionalne suradnike i partnere, tako udruga provodi aktivnosti u općini Brdovec, općini Marija Gorica, općini Kraljevec na Sutli (Krapinsko – zagorska županija) i gradu Gospiću (Ličko-senjska županija). Na nacionalnoj i regionalnoj razini udruga ima partnerske i suradničke odnose s Regionalnim info centrom za mlade Zagreb, Udrugom Zamisli, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, Volonterskim centrom Zagreb, te udrugama iz drugih županija Udrugom IKS iz Petrinje, Udrugom Impress iz Daruvara te Mrežom udruga Zagor.

Ministarstva te Vladini uredi prepoznaju vrijednost naših aktivnosti i postignutih rezultata u zajednici. Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike prepoznaje nas kao značajnog dionika i relevantnog pružatelja socijalnih usluga u Zaprešiću i okolici (Zaprešić, Kupljenovo, Hruševac Kupljenski, Brdovec). U srpnju 2023. godine Udruga je potpisala novi ugovor za širenje mreže socijalnih usluga u zajednici za naredne tri godine.

Udruga je uključena i od strane lokalne samouprave prepoznata, kao važan partner u procesima stvaranja strategija, akcijskih planova i programa za mlade. Dakle, Udruga je važan i relevantan dionik vezano uz svoje područje djelovanja. Udruga CeZaM Zaprešić je bila uključena u koordinacijski odbor za izradu Strategije Grad Zaprešić prijatelj djece, Udruga je aktivno kao partner sudjelovala i inicirala izradu prvog Lokalnog programa djelovanja za mlade grada Zaprešića, a također su članovi Udruge bili dio povjerenstva za izradu novog Lokalnog programa za mlade grada Zaprešića 2024.-2030. Članovi Udruge sudjeluju u fokusnim grupama za izradu Strategije pametnog grada Zaprešića te u izradi Akcijskog plana prevencije svih oblika ovisnosti usmjerenih općoj populaciji djece i mladih Grada Zaprešića 2019-2021. Udruga se uključuje prijedlozima za Akcijske planove za provedbu nacionalne strategije za prava djece i prevenciju nasilja.

Svojim priznanjima za rad i djelovanje u zajednici, lokalna (Grad Zaprešić) i regionalna (Zagrebačka županija) samouprava nagradile su Udrugu CeZaM Zaprešić nekoliko puta u proteklih 25 godina, potvrđujući da udrugu vide kao važnog dionika, partnera i suradnika te pružatelja socijalnih usluga koje nedostaju ili nisu dostatne u zajednici.

Grad Zaprešić kontinuirano daje financijsku podršku programima i projektima Udruge koji doprinose:

- prevenciji i ranoj intervenciji neprihvatljivog ponašanja djece i mladih, te prevenciji

- nasilja među djecom i mladima;
- odgovornijem i kvalitetnijem roditeljstvu;
  - poticanju djece i mladih na aktivno i odgovorno sudjelovanje u odlučivanju u lokalnoj zajednici;
  - volontiranju i poticanju samoorganiziranja mladih kroz volontiranje;
  - pružanju psihosocijalne podrške ranjivim skupinama;
  - organiziranom i kreativnom provođenju slobodnog vremena djece i mladih s područja Zaprešića.

Osim grada Zaprešića, na lokalnoj razini Udrugu podržava Općina Brdovec, a na regionalnoj Zagrebačka županija. Suradnja i partnerstvo s relevantnim dionicima u zajednici stvaraju poticajno okruženje za kvalitetan rast i razvoj djece i mladih (osobito onih u riziku), razvoj demokratizacije i aktivnog građanstva u osnovnim školama, zaštitu mentalnog zdravlja, razvoj volonterstva u zajednici te jačanja kapaciteta drugih neprofitnih organizacija.

### ***Mediji***

Osim sa institucijama, udrugama i ustanovama, Udruga ima intenzivnu suradnju s medijima uglavnom lokalnim, ponekad regionalnim i nacionalnim. Radi dijeljenja relevantnih informacija sa svim građanima grada Zaprešića i okolice kao i vidljivosti udruge u zajednici Udruga surađuje sa sljedećima medijima: HRT (nacionalni radio i televizija), Radio Zfm, Radio Student, Televizija Zapad, Mreža TV, Besplatni mjesečnik Zaprešić, Večernji list i Informativni centar Zaprešić d.o.o.

U proteklih 25 godina postojanja i djelovanja Udruga je unaprijedila vidljivost i prepoznatljivost u zajednici. Građani su upoznati sa radom Udruge i uslugama koje mogu ostvariti u zajednici. Ovakav model rada moguć je jedino uz punu podršku svih dionika u zajednici.

## 6. ZAKLJUČAK

Ovaj završni specijalistički rad ima za cilj analizirati postojeće spoznaje o civilnom društvu i organizacijama civilnog društva kao pružateljima usluga u lokalnim zajednicama i šire. Pregledom literature, analizirajući istraživanja, znanstvene i stručne članke iz ovog područja možemo zaključiti da je civilno društvo i udruge, kao najučestaliji organizacijski oblik civilnog društva, važan akter u pružanju socijalnih i drugih usluga u lokalnim zajednicama. Rad prikazuje civilno društvo u Hrvatskoj kao aktivnog sudionika u području razvoja socijalnih usluga i pružanja psihosocijalne podrške za djecu i mlade, uključujući i njihove obitelji. Civilno društvo ima svoje jake strane i resurse, međutim veliki su izazovi s kojima se susreću organizacije civilnoga društva u svome radu danas u Hrvatskoj. Najveći izazovi s kojima se susreće civilno društvo je sustav financiranja koji je uglavnom projektni, kratkoročan, nesiguran i nestabilan, podložan destabilizaciji pri bilo kakvim promjenama u vidu kriza, recesija, političkih promjena i slično. Međutim jake strane u civilnom sektoru su stručna i motivirana radna snaga, dobrovoljni korisnici, volonterstvo, filantropija i zagovaranje promjena. Organizacije civilnog društva koje rade na način sustavne procjene potreba u zajednicama u kojima djeluju, osobito ako ih procjenjuju *odozdo prema gore* koji uz nužnost procesa odlučivanja *odozgo prema dolje (institucije)* osigurava kvalitetnije odlučivanje jer je u skladu sa stvarnim potrebama građana (Lauc, 1999). Upravo je takav način i razlog zašto udruge mogu kvalitetno odgovoriti na stvarne potrebe rješavanjem određenih problema u zajednici. Kako je već navedeno u ovom specijalističkom radu, organizacije civilnog društva, koje imaju određeni kapacitet i stabilnost, posjeduju određenu *fleksibilnost* koja je važna u socijalnim intervencijama (Bežovan, 2005), takozvanu agilnost da se brže prilagode kriznim situacijama i pružanju odgovora na novonastale potrebe. Organizacije civilnog društva ne mogu zamijeniti državnu skrb kao niti zamijeniti državu kao glavnog i odgovornog pružatelja socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj, ali u ovom trenutku svakako nadopunjuju nedostatak raznih socijalnih i dugih usluga osobito u lokalnim zajednicama koje nisu adekvatno riješene na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

Udruge imaju ključnu ulogu u pružanju socijalnih usluga u različitim zajednicama. Osobito su važne u lokalnim zajednicama i ruralnim dijelovima Republike Hrvatske. Doprinos možemo sagledati kroz razvoj slijedećih aspekata:

- Pružanje usluga: Udruge često nude određene specijalizirane usluge među kojima i socijalne usluge koje su usmjerene na različite ciljane skupine (djeca, mladi, osobe s invaliditetom, stare i nemoćne osobe, osobe s oštećenjem mentalnog zdravlja, beskućnici i slično). Ove usluge mogu uključivati savjetovanje, rehabilitaciju, obrazovanje ili neku drugu vrstu podrške u društveno uključivanje.
- Podrška i osnaživanje zajednice: Udruge često rade na jačanju kapaciteta lokalnih zajednica organizirajući radionice, edukativne programe i događaje koji potiču socijalnu koheziju, volonterstvo i aktivno sudjelovanje građana.
- Zagovaranje: Udruge se bave zagovaranjem prava marginaliziranih skupina, čime podižu svijest o njihovim potrebama i problemima. Kroz kampanje i lobiranje, utječu na javne politike i pomažu u kreiranju povoljnijeg zakonskog okvira.
- Suradnja s vladinim institucijama: Udruge često surađuju s vladinim tijelima i institucijama u pružanju usluga, čime doprinose integraciji različitih oblika podrške i osiguravaju da se resursi koriste na učinkovit način.
- Volonterstvo: Udruge često mobiliziraju volontere što jača zajednicu kroz aktivno sudjelovanje građana. Volontiranje omogućava stjecanje novih znanja, vještina i iskustva.
- Edukacija: Udruge često nude edukaciju i treninge za profesionalce koji rade u socijalnom sektoru, podižući standarde usluga i osiguravajući kvalitetnu podršku korisnicima.
- Inovacije i istraživanja: Udruge često provode istraživanja i razvijaju inovativne pristupe u rješavanju socijalnih problema, dijeleći najbolje prakse i osiguravajući povratne informacije o učinkovitosti postojećih usluga.

- **Financije:** Udruge imaju mogućnost apliciranja za donacije, što im omogućuje da financiraju projekte koji bi inače bili zapostavljeni ili nedovoljno podržani, što u konačnici znači besplatnu uslugu za krajnjeg korisnika.

Kroz sve ove aspekte, udruge doprinose ne samo pružanju socijalnih usluga, već i jačanju društvene pravde, jednakosti i solidarnosti u društvu.

Danas u Hrvatskoj postoje velike potrebe na koje treba odgovoriti pružanjem socijalnih i drugih usluga u zajednici, često se događa da na lokalnim razinama to upravo rade udruge, odnosno udruženja građana koji su se organizirali i udružili radi rješavanja određenih problema i zadovoljavanja potreba.

Udruga CeZaM Zaprešić registrirana je kao pružatelj socijalnih usluga pri Zagrebačkoj županiji te pruža socijalne usluge psihosocijalne podrške (savjetovanja i psihoterapije, prevencije neprihvatljivog ponašanja kod djece i mladih) i druge usluge (za djecu i mlade, kroz projekte i programe od organizacije slobodnog vremena, volonterstva, zaštite mentalnog zdravlja i aktivnog sudjelovanja).

Strateški smjer razvoja organizacija civilnog društva kao pružatelja određenih socijalnih usluga treba gledati kao nadopunu državnim pružateljima socijalnih usluga, a ne kao zamjenu. Budućnost organizacija civilnog društva bi bila osim pružanja socijalnih usluga i sustavno kvalitetno zagovaranje promjena u smislu osiguravanja usluga tamo gdje one nedostaju i povećanja kvalitete usluga tamo gdje postoje. Organizacije civilnog društva trebaju ostvariti partnerstvo i suradnju u svojim lokalnim i regionalnim zajednicama da bi mogle kvalitetno pružiti usluge korisnicima istih tih zajednica, ista ta partnerstva trebaju biti partnerstva s punom podrškom u punom smislu te riječi, da bi usluga krajnjem korisniku bila adekvatna. U budućnosti bi bilo potrebno osigurati dostupnost usluga, odnosno različitih programa, korisnicima koji se nalaze u potrebi i omogućiti im da sami mogu birati željene programe odnosno usluge, što danas uz projektno financiranje nije moguće. Kada govorimo o preventivnim programima za djecu i mlade jako je važno pratiti najnovija znanstvena istraživanja i preventivne programe programirati u skladu sa najnovijim znanstvenim spoznajama s ciljem što veće učinkovitosti.

Ovaj rad ima za svrhu dati doprinos boljem razumijevanju važnosti uloge civilnog društva u pružanju socijalnih i drugih usluga u zajednici, osobito u manjim lokalnim zajednicama, gdje te usluge nisu u potpunosti dostupne. Kroz konkretan prikaz slučaja razvoja i rada organizacije civilnog društva za djecu i mlade, ponudio je uvid u jedan od mogućih modela pružanja različitih usluga u zajednici, među kojima specifično socijalnih usluga za djecu i mlade kao posebno osjetljivoj korisničkoj skupini važnoj za izgradnju socijalnog i kohezivnog društva sada i u budućnosti.

## 7. LITERATURA:

1. Ajduković, D. (1995).(ur) *Programi psihosocijalne pomoći prognanoj i izbjegloj djeci*. Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.
2. Ajduković, D. (2003). Socijalna rekonstrukcija zajednice. U D. Ajduković (ur.), *Socijalna rekonstrukcija zajednice* (str. 11-39). Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.
3. Ajduković, M. (2008). Socijalni problemi, socijalni rizici i suvremeni socijalni rad. *Revija za socijalnu politiku*, 15 (3): 395-414. Zagreb.
4. Anheier H. K. (2001.) *Civil Society: Measurement and Policy Dialogue* . London: Earthscan.(Rukopis)
5. Anttonen, A. (2017). Challenges and dilemmas in the provision of social services. U F. Martinelli, A. Anttonen i M. Mätzke (ur.), *Social Services Disrupted: Changes, Challenges and Policy Implications for Europe in Times of Austerity* (str. 363-375). Northampton: Edward Elgar Publishing.
6. Barić, S. i Dobrić, D. (2012). Europeizacija civilnog društva u RH: shvaćanje socijalnog kapitala ozbiljno?. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 33 (2), 883-916.
7. Bernler, G., Johnsson, L. (1993). *Supervision in der Psychosozial Arbeit*. Weinheim und Basel: Beltz Verlag.
8. Baturina, D. (2023) Uvidi u djelovanje civilnog društva u Hrvatskoj u vrijeme bolesti pandemije COVID-19. *Pravni vjesnik*, 38 br. 3-4.
9. Baturina, D. (2015). Pogled prema Europskoj uniji civilnog društva: civilno društvo u kontekstu europeizacije. *Hrvatska i komparativna javna uprava*, 15 (4), 935-954.
10. Bežovan, G. (2002). Zakonski, politički i kulturni okvir za razvoj civilnog društva u Hrvatskoj. *Revija za socijalnu politiku*, 10 (1), 23-44.
11. Bežovan, G. (2003). Utjecaj organizacija civilnog društva u Hrvatskoj. *Revija za sociologiju*, 34(3-4), 127-142.
12. Bežovan, G. (2005). *Civilno društvo*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
13. Bežovan, G. i Matančević, J. (2017). *Civilno društvo i pozitivne promjene*. Zagreb: Školska knjiga.

14. Bežovan, G. i Zrinščak, S. (2007). *Civilno društvo u Hrvatskoj*. Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo.
15. Block, S. R. (2001.) Nonprofit Organization. U: J. S. Ott (ed)., *The Nature of the Nonprofit Sector*, Boulder, CO: Westview Press., str. 152-155.
16. Boris, E. T. i C. E. Steuerle. (2006). *Nonprofits and Government: Collaboration and Conflict*. Baltimore, MD: The Urban Institute Press., str. 3.
17. CIVICUS (2008). *Assessing the state of civil society: A toolkit for the CIVICUS Civil Society*
18. Connell, J. P., Gambone, M. A., Smith, T. J. (2000.). «*Youth Development in Community Settings: Challenges to Our Field and Our Approach*». U: *Youth Development: Issues, challenges and directions*. Philadelphia: Public/Private Ventures. 281-300.
19. Devčić, K., Hip, T., Kuflinec, M. i Rosandić, A. (1999). MODIFIKACIJA PONAŠANJA PUTEM IGRE. *Kriminologija & socijalna integracija*, 7 (2), 251-254.
20. Dryfoos, J. G. (1990). *Adolescents at risk: Prevalence and prevention*. New York: Oxford University Press.
21. Eide, A. i Rosas, A. (1995). *Economic, social and cultural rights: a universal challenge*. Posjećeno 15.07.2024. na mrežnoj stranici:  
<https://www.cambridge.org/core/journals/american-journal-of-international-law/article/abs/combating-lawlessness-in-gray-zone-conflicts-through-minimum-humanitarian-standards/9F381D497CA18B02927A676C5071DE66>
22. Evers, A. (2003), *Current strands in debating user involvement in social services* (paper commissioned for the project User involvement in personal social services).
23. Evers, A. (2012). *Framing third sector research: What can the concept of civil society contribute?* Rad izložen na 10. međunarodnoj ISTR konferenciji, Siena, 10.-13. srpnja 2012.
24. Ferić, M. i Kranželić, V. (2001.): «Lokalna zajednica u osmišljavanju i postavljanju programa prevencije poremećaja u ponašanju». U: Janković, J. i Bašić, J. (ur.): *Prevencija poremećaja u ponašanju djece i mladih u lokalnoj zajednici*. Zagreb:



*Povjerenstvo Vlade RH za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih i zaštitu djece s poremećajima u ponašanju. 65-80.*

25. Ferić, M., Kranželić, V., Mihić, J. i Novak, M. (2018). *Rezultati istraživanja provedenog u okviru projekta «Prevencija u zajednici» za grad Zaprešić.* Arhiva Udruge CeZaM Zaprešić.
26. Gassler, R. S. (1986). *The Economics of Nonprofit Enterprise.* Lanham, MD: University Press of America, str.99.
27. Godišnji izvještaji Udruge CeZaM Zaprešić od 1999-2023, Arhiva Udruge CeZaM
28. Godišnji financijski izvještaji Udruge CeZaM od 1999-2023, Arhiva Udruge CeZaM
29. Howe, D. (2002). *Psychosocial work.* U: Adams, R., Dominelli, L i Payne, M. (Eds) *Social work: Themes, issues and critical debates.* Houndmills: Palgrave, 170-178.
30. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2024). *Civilno društvo.* Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Posjećeno 8.7.2024 . na mrežnoj stranici Hrvatske enciklopedije: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/civilno-drustvo>
31. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2024). *Socijalna prava.* Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Posjećeno 11.7.2024. na mrežnoj stranici na mrežnoj stranici Hrvatske enciklopedije: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/socijalna-prava>
32. *Index (CSI) 2008 Edition.* Johannesburg: CIVICUS, Centre for Social Investment, Heidelberg University.
33. *Izvještaj (2020). Učinkovito vođenje i upravljanje resursima organizacije „Centar za mladež Zaprešić”, Organogram.*
34. Koller-Trbović, N. (1997) *Socijalno pedagoški pristup u dijagnosticiranju i programiranju tretmana za djecu i mlade s poremećajima u ponašanju, Kriminologija i socijalna integracija, (5) 1-2: 121-128.*
35. Kuzelj, V., Cindori, S. i Horvat Vuković, A. (2021). *Apoteoza socijalne države imperativni zahtjev ostvarenja socijalne pravde u Republici Hrvatskoj. Pravni vjesnik, 37 (3-4), 57-80.*

36. Lauc, Z. (1999). *Promicanje i provedba načela Europske povelje o lokalnoj samoupravi, osobito načela supsidijarnosti*. Zagreb: Hrvatska javna uprava.
37. Matančević, J. (2012). Analiza pristupa i metodologije međunarodnih i komparativnih istraživanja civilnog društva. *Hrvatska i komparativna javna uprava*, 12 (4), 1037-1060.
38. Matančević, J. i Bežovan, G. (2013). Dometi i ključni čimbenici razvoja civilnog društva u Hrvatskoj temeljem tri vala istraživanja. *Revija za socijalnu politiku*, (20) 1, 21-41.
39. Marshall, T. H. (1964.) *Class, Citizenship and Social Development*. New York.
40. Mishra, R. (1999.) *Globalization and Welfare State*, UK, Northampton: Cheltenham. MA, USA: Edward Elger.
41. Novak, M. i Bašić, J. (2008). Internalizirani problemi kod djece i adolescenata: obilježja i mogućnosti prevencije. *Ljetopis socijalnog rada*, 15 (3), 473-498.
42. Novak, M., Mihić, J. i Bašić, J. (2013). Učinkovita prevencija u zajednici: smjernice za rad vijeća za prevenciju. *Policija i sigurnost*, 22 (1), 26-41.
43. Opačić, A. i Knezić, D. (2022.) *Univerzalno dostupne temeljne socijalne usluge u Republici Hrvatskoj: model izvedivosti*. Zagreb: Rehabilitacijski centar za stres i traumu / Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
44. Pinker, R. A. (2016). Social service. *Encyclopedia Britannica*. Posjećeno 10.05.2021. na mrežnim stranicama *Encyclopedia Britannica*: <https://www.britannica.com/topic/social-service>
45. Plan i program Udruge CeZaM Zaprešić za 2023. i 2024. godinu
46. Pravilnik o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga, *Narodne novine*, br. 40/2014
47. Puljiz, V. (2003). Vijeće Europe i socijalna kohezija, *Revija za socijalnu politiku*, 10 (2), 248-252.
48. Puljiz, V. (2004). Socijalna prava i socijalni razvoj Republike Hrvatske, *Revija za socijalnu politiku*, (11) 1:3-20.
49. Sampson, R. (2001.): «How do Communities Undergrid or Undermine Human Development? Relevant Context and Social Mechanism». U: Booth, A. i Crouter,

- A. (ur.): *Does it take village? Community Effects on Children, Adolescents and Families*. Lawrence Erlbaum, Mahwah, J. J., 3-30.
50. Strateški plan udruge Centar za mladež Zaprešić od 2013-2016. godine (2013). Zaprešić.
51. Strateški plan udruge Centar za mladež Zaprešić od 2017-2020. godine (2016). Zaprešić.
52. Strateški plan Udruge CeZaM Zaprešić od 2021-2024. (2020). Zaprešić.
53. Škrabalo, M. (2006). Izgradnja mira i razvoj zajednice – povezanost pristupa. U M. Škrabalo, N. Miošić - Lisjak, & J. Papa (ur.), *Mobilizacija i razvoj zajednica – akcijsko istraživanje u Hrvatskoj* (str. 63-104). Zagreb: MAP savjetovanja d.o.o.
54. Vijeće Europe (2003). Pristup socijalnim pravima u Europi: stvarno stanje. *Revija za socijalnu politiku*, 10 (2), 199-215. Posjećeno 23.03.2024. na mrežnoj stranici: <https://hrcak.srce.hr/30146>
55. Ustav Republike Hrvatske. *Narodne novine*, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.
56. Vizek Vidović, V., Vlahović-Štetić, V., Rijavec, M., Miljković, D. (2003). *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP-VERN.
57. Zakon o inkluzivnom dodatku. *Narodne novine*, br.156/23.
58. Zakon o mirovinskom osiguranju. *Narodne novine*, br.157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21, 119/22).
59. Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju. *Narodne novine*, br. 80/13, 137/13, 98/19, 33/23.
60. Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji. *Narodne novine*, br.121/17, 98/19, 84/21, 156/23.
61. Zakon o socijalnoj skrbi. *Narodne novine*, br. 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23.
62. Zakon o udrugama. *Narodne novine*, br. 74/14, 70/17 i 98/19 151/22.
63. Zakon o zapošljavanju. *Narodne novine*, br. 55/1990.
64. Wapner, P. (1996). *Environmental Activism and World Civic Politics*. Albany: State University of New York Press., str. 6

65. Woods, M.E. i Hollis, F. (2000). *Casework: A psychosocial therapy*, 5th edition. Boston. McGrawHill.
66. Zrinščak, S. i Bežovan, G. (2007). Postaje li civilno društvo u Hrvatskoj čimbenikom društvenih promjena?. *Revija za socijalnu politiku*, 14 (1), 1-27.
67. Žanić, M, Miletić, G. M., Bendra, I. (2023). Socijalne usluge i civilno društvo iz perspektive lokalne javnosti – primjer Grada Belog Manastira. *Zbornik radova Prema sigurnijoj socijalnoj budućnosti - Istraživanje o socijalnim uslugama u Belom Manastiru*. Beli Manastir.
68. Žganec, N. (1995). "Supervizija u psihosocijalnom radu." *Ljetopis socijalnog rada* 2.1: 165-177.
69. Žganec, N. (2022). *Socijalne usluge u zajednici – dug put od ideja i planova do propisa i prakse // Socijalne usluge u zajednici / Žganec, Nino ; Opačić, Ana (ur.)*. Zagreb: Centar za rehabilitaciju Stančić.

#### **Mrežne stranice:**

1. Akcijski plan djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2026. godine. Posjećeno 28.05.2024.na mrežnoj stranici: <https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages/2024%20Objave/Akcijski%20plan%20djelovanja%20na%20podru%C4%8Dju%20ovisnosti%20za%20razdoblje%20do%202026.%20godine.pdf>
2. Akcijski plan za prevenciju nasilja u školama za razdoblje od 2020. do 2024. godine. Posjećeno 28.05.2024.na mrežnoj stranici: [Akcijski plan za prevenciju nasilja u školama za razdoblje od 2020. do 2024. godine.pdf \(gov.hr\)](#)
3. Akcijski plan unaprjeđenja sustava socijalne skrbi, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Posjećeno 17.07.2024. na mrežnoj stranici: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/PR//Akcijski%20plan%20unaprje%C4%91enja%20sustava%20socijalne%20skrbi%20i%20financijska%20sredstva.pdf>
4. Akcijski plan za provedbu Europskog stupa socijalnih prava. Posjećeno 25.05.2024.na mrežnoj stranici: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A52021DC0102>

5. CERANEO. Posjećeno 12.04.2024. na mrežnoj stranici: <https://ceraneo.hr/publikacije/indeks-odrzivosti-organizacija-civilnog-drustva-u-hrvatskoj/>
6. CERANEO. Posjećeno 14.04.2024. na mrežnoj stranici: <https://ceraneo.hr/wp-content/uploads/2023/03/CIVIL-SOCIETY-INDEX-IN-CROATIA-FOR-2021.pdf>
7. CERANEO. Europski stup socijalnih prava. Posjećeno 12.04.2024. na mrežnoj stranici: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:european\\_pillar\\_of\\_social\\_rights](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:european_pillar_of_social_rights)
8. Ceraneo. Indeks održivosti organizacija civilnog društva u Hrvatskoj. Posjećeno 11.04.2024. na mrežnim stranicama Ceraneo. <https://ceraneo.hr/publikacije/indeks-odrzivosti-organizacija-civilnog-drustva-u-hrvatskoj/>
9. Europska Komisija (2006). Communication on Social services of general interest in the European Union (COM), 177. Posjećeno 22.06.2024. na mrežnim stranicama EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0177:FIN:EN:PDF>
10. Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Posjećeno 25.05.2024. na mrežnoj stranici: <https://www.zakon.hr/z/364/%28Europska%29-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda>
11. Europska socijalna mreža (ESN) (2021). *What are the types of social services?* Posjećeno 22.06.2024. na mrežnim stranicama Europske socijalne mreže. <https://www.esn-eu.org/about/what-are-types-social-services>
12. Europski stup socijalnih prava. Posjećeno 25.05.2024. na mrežnoj stranici: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:european\\_pillar\\_of\\_social\\_rights](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:european_pillar_of_social_rights)
13. Integrirane socijalne usluge u Europi, Izvještaj priredio profesor Brian Munday Sveučilište u Kentu (Ujedinjeno Kraljevstvo), 2010. Posjećeno dana 12.07.2024. na mrežnoj stranici: [https://www.udruga-pragma.hr/wp-content/uploads/2015/10/INTEGRIRANE\\_SOCIJALNE\\_USLUGE\\_U\\_EUROPI.pdf](https://www.udruga-pragma.hr/wp-content/uploads/2015/10/INTEGRIRANE_SOCIJALNE_USLUGE_U_EUROPI.pdf)

14. Lokalni program djelovanja za mlade grada Zaprešića za razdoblje 2023. do 2030. godine. Posjećeno 27.05.2024. na mrežnoj stranici: <https://zapresic.hr/wp-content/uploads/2023/07/Gradski-program-za-mlade-2023-2030.pdf>
15. Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Registar neprofitnih organizacija. Posjećeno 27.05.2024. na mrežnoj stranici: <https://banovac.mfin.hr/rnoprt/Details?handler=Details&id=3539>
16. Ministarstvo financija Republike Hrvatske, **Registar** neprofitnih organizacija: Posjećeno 26.05.2024. na mrežnoj stranici: [https://banovac.mfin.hr/rnoprt/Report?id=3539&year=2022&reportType=PR\\_RAS\\_NPF&isOib=false](https://banovac.mfin.hr/rnoprt/Report?id=3539&year=2022&reportType=PR_RAS_NPF&isOib=false)
17. Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, Registar Udruga. Posjećeno 26.05.2024. na mrežnoj stranici: <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!udruge>
18. Minimalni standardi prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu (2017. godina). Posjećeno 27.05.2024. na mrežnoj stranici: [https://drogeiovisnosti.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Strategije/Nacionalna\\_strategija\\_za\\_2006\\_2012.pdf](https://drogeiovisnosti.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Strategije/Nacionalna_strategija_za_2006_2012.pdf)
19. Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Posjećeno 27.05.2024. na mrežnoj stranici: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Go di%C5%A1nji%20planovi%20i%20strate%C5%A1ka%20izvje%C5%A1%C4%87 a/Nacionalni%20plan%20borbe%20protiv%20siroma%C5%A1tva%20i%20socijal ne%20isklju%C4%8Denosti%20za%20razdoblje%20od%202021%20do%202027 .pdf>
20. Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Posjećeno 27.05.2024. na mrežnoj stranici: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Go di%C5%A1nji%20planovi%20i%20strate%C5%A1ka%20izvje%C5%A1%C4%87 a/Nacionalni%20plan%20razvoja%20socijalnih%20usluga%20za%20razdoblje% 20od%20%202021.%20do%202027.%20godine.pdf>
21. Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine. Posjećeno 25.05.2024. na mrežnoj stranici:

- <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=20134#:~:text=Nacionalni%20plan%20za%20prava%20djece%20u%20Republici%20Hrvatskoj,iznimke%20i%20davanja%20prednosti%20najboljem%20interesu%20svakog%20djeteta>
22. Nacionalni program za mlade za razdoblje od 2020. do 2024. godine. Posjećeno 27.05.2024.na mrežnoj stranici: <https://mdu.gov.hr/UserDocsImages/Direktorij%20/Slike%20od%2011.23/Dokumenti%20od%2011.23/Nacionalni%20program%20za%20mlade%202023-2025%20A4%20HR%20web..pdf>
23. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine. Posjećeno 27.05.2024.na mrežnoj stranici: <https://razvoj.gov.hr/istaknute-teme/sustav-strateskog-planiranja-i-upravljanja-razvojem-republike-hrvatske-4570/nacionalna-razvojna-strategija-republike-hrvatske-do-2030-godine-4578/4578?impaired=0>
24. Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i registru neprofitnih organizacija (NN 031/2015). Posjećeno 27.05.2024.na mrežnoj stranici: [https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015\\_03\\_31\\_626.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_31_626.html)
25. Pravilnik o mjerilima za pružanje socijalnih usluga. *Narodne novine br. 110/22.* Posjećeno 24.04.2024.na mrežnoj stranici: [https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022\\_09\\_110\\_1624.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_09_110_1624.html)
26. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga Republike Hrvatske i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj (Narodne novine br. 4/2015). Posjećeno 27.05.2024.na mrežnoj stranici: [https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015\\_01\\_4\\_76.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_4_76.html)
27. Program Vlade Republike Hrvatske za mandat od 2024. do 2028. godine. Posjećeno 27.05.2024.na mrežnoj stranici: [https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/ZPPI/Dokumenti%20Vlada/2024/Program\\_16\\_Vlade\\_RH.pdf](https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/ZPPI/Dokumenti%20Vlada/2024/Program_16_Vlade_RH.pdf)
28. Provedbeni program Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike za razdoblje 2021. - 2024. godine. Posjećeno 27.05.2024.na mrežnoj stranici: [https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/ZPPI/Provedbeni\\_program\\_MRMSOSP.pdf](https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/ZPPI/Provedbeni_program_MRMSOSP.pdf)

29. Strategija za ostvarivanje prava i potreba djece na području grada Zaprešića za razdoblje od 2022. do 2027. godine. Posjećeno 27.05.2024. na mrežnoj stranici: <https://zapresic.hr/wp-content/uploads/2022/10/Strategija-za-ostvarivanje-prava-i-potreba-djece-na-podrucju-grada-Zapresica-za-radoblje-od-2022.-do-2027.-1.pdf>
30. Udruga CeZaM Zaprešić. Posjećeno 20.06.2024. na mrežnoj stranici: <https://czmz.hr/>
31. UNICEF- Konvencija o pravima djeteta. Posjećeno 27.05.2024. na mrežnoj stranici: [https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija\\_20o\\_20pravima\\_20djeteta\\_full.pdf](https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf)
32. Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (Narodne novine br. 26/15 i 37/21). Posjećeno 24.04.2024. na mrežnoj stranici: [https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015\\_03\\_26\\_546.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_26_546.html)
33. Uredba o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću (NN 17/15). Posjećeno 09.07.2024. na mrežnoj stranici: <https://udruge.gov.hr/pristup-informacijama/zakoni-i-ostali-propisi/propisi-o-poslovanju-udruga-i-ostalih-organizacija/150>
34. Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/2014). Posjećeno 09.07.2024. na mrežnoj stranici: [https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014\\_10\\_121\\_2300.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_121_2300.html)
35. Zakon o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14, 114/22). Posjećeno 09.07.2024. na mrežnoj stranici: <https://www.zakon.hr/z/315/Zakon-o-igrama-na-sre%C4%87u>
36. Zakon o volonterstvu. *Narodne novine*, br. 58/07, 22/13 i 84/21. Posjećeno 27.05.2024. na mrežnoj stranici: <https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>
37. Wikipedia (2024), Europska unija, posjećeno 09.07.2024. na mrežnoj stranici: [https://hr.wikipedia.org/wiki/Europska\\_unija#Dr%C5%BEave\\_%C4%8Dlanice](https://hr.wikipedia.org/wiki/Europska_unija#Dr%C5%BEave_%C4%8Dlanice)



## Popis tablica

1. Tablica 5.1. Strateški pravci Udruge CeZaM Zaprešić od 2021.-2024. godine
2. Tablica 5.2. Izvori financiranja Udruge CeZaM Zaprešić od 2018. do 2023. godine
3. Tablica 5.3. Distribucija korisnika po programima/ projektima i godinama od 1999. do 2006. godine
4. Tablica 5.3. Distribucija korisnika po programima/ projektima i godinama od 1999. do 2006. godine
5. Tablica 5.4. Distribucija korisnika po programima/ projektima i godinama od 2017. do 2023. godine
6. Tablica 5.5. Izravni korisnici Udruge CeZaM Zaprešić u 2023. godini prema dobi i spolu
7. Tablica 5.6. Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata programa Modifikacija ponašanja putem igre -MPPI
8. Tablica 5.7. Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Putokaz
9. Tablica 5.8. Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Nema zdravlja bez mentalnog zdravlja
10. Tablica 5.9. Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta #imampodršku
11. Tablica 5.10. Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Lokalni volonterski centar Zaprešić
12. Tablica 5.11. Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta STAV-i
13. Tablica 5.12. Prikaz ciljeva, korisnika, aktivnosti i rezultata projekta Centar za mlade Zaprešić

## Popis slika

Slika 3.1. Europski stup socijalnih prava

Slika 5.1. Prikaz sheme organizacijske strukture Udruge CeZaM Zaprešić

Slika 5.2. Prikaz izvora financiranja Udruge od 1999. do 2006. godine

Slika 5.3. Prikaz izvora financiranja Udruge od 2007. do 2012. godine

Slika 5.4. Prikaz mreže suradnje na Programu Modifikacija ponašanja putem igre- MPPI

Slika 5.5. Prikaz koraka modela prevencije u zajednici «Zajednice koje brinu»